

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 00316

GEKLIBENE LIDER

Joseph Rolnick



Permanent preservation of this book was made possible by

Charles & Natalie Plotkin

in memory of

Abraham & Ida (Footnick) Steinberg

FUNDING FOR THE CORE COLLECTION OF YIDDISH LITERATURE
WAS MADE POSSIBLE IN PART BY A GRANT FROM THE
DAVID AND BARBARA B. HIRSCHHORN FOUNDATION



NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG



MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center



The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

יוסף ראָלניק

געקליבענע לידער

אי.ק.ו.ט. פארלאג 

JOSEPH ROLNICK
GEKLIBENE LIDER

Copyright, 1948, by
YKUF, 189 Second Avenue
New York 3, N. Y.



PRINTED IN U.S.A.

געוויינדמעם פייגלען

אַרום מיל

ש נ י י

דער טייך שטעלט זיך

אין יענעם טאג איז אין דער פרי
די זון ניט אויפגעגאנגען.
דער הימל, ווי אַ ברודנער טייך,
איז ביי דער ערד געהאנגען.

נאָך מיטאָג האָט אַ ווינט געבראַכט
דעם ערשטן שניי צוטראָגן.
אַן דאָך פון מיל האָט זיך ביז טויט
אַ פייגעלע צעשלאָגן.

און שוואַרץ איז מיט אַמאַל דער טייך
און שווימענדיק געוואָרן.
געפאַלן זיינען שנייעלעך
און זיך אין טייך פאַרלאָרן.

ביינאַכט געגאַנגען איז „סאַראַזש“,
צעשטעלט אין מיל די רעדער,
ווי הייש'ריק דיק זיך אָנגעזעצט
אויף יעדן שטאַנג און „פעדער“.

אויף מאַרגן האָט אַ דעק פון אייז
דעם מוטנעם טייך באַצויגן.
געווען איז יעדעס האַרץ פאַרקלעמט
און יעדער קאַפּ געבויגן.

דער ערשטער שניי

ס'איז דער שניי דער ערשטער
היינט אַרויסגעפאלן ;
אַפגעקאַכט די שטיבער,
אַפגעווייסט די שטאַלן.

טיפע פערד־טריט צייכנס, —
נעכטן דאָ געפאַרן —
טרעטן אַרויס שאַרפער,
האַרט און איינגעפראָרן.

שווער דעם טייך צו קייקלען
די געדיכטע וועלן ;
נאָך איין קאַלטע כוואַליע
און ער וועט זיך שטעלן.

אין אַ פייער־טויער
איז די זון פאַרשוואונדן ;
שוואַרצע וואַלקנס־זיילן
סטאַרטשען פון די גרונדן.

„זאָווייע“

ווי אַ זייער שפּרייט „זאָווייע“,
ווייסע קערנער אויף זיין וועג.
ציט ער אויס אַ האַנט, אַ לאַנגע,
פון ברעג פאַשע ביז צום ברעג —

וואַקסן בייטן און זאָהאַנעס
מיט זיין יעדן הינטער־שריט ;
אַט געגאַנגען — באַלד פאַרשאַטן
זיינע אייגנע קאַלטע טריט.

וואַקסן בייטן, נאָר „זאָווייע“
וועט ניט ווערן קיינמאָל רייך, —
גאָר זיין שפע וועט אַוועקגיין
מיט דעם ברייטן וועסנע־טייך.

פ ל ע ק ן

ווייס איז די ערד און געפרוירן,
עס ציט זיך דער וועג ווי אַ שנור ;
אַן איינציקער פלעק אויף דער וויסקייט ;
פאַר וויאַרסטן ווייט פּויעט אַ פּור.

בלאָ איז די לופט און דער הימל ;
אַן איינציקער פלעק אויף דעם בלאָ ;
פּון שניי האָט זיך פּלוצלונג דערהויבן
אין לופטן אַ גראַ־שוואַרצע קראַ.

שטיל דער פאַרפּראַרענער וואַסער,
און שטיל איז אויף באַרג און אין טאַל ;
פּון נאָענטן דערפּל דערהערט זיך ;
אַ מאַן שילט דאָס ווייב אויפן קול.

„עך, מאַראָז !“

גויים פירן האַלץ אין שטעטל,
רופן הילכיק : „עך, מאַראָז !“
גייט דער פּראַסט אין נייע שטיוול,
מיט אַן אַפּגעפרוירענער נאַז.

הערט ער ווי די גויים רופן,
גייט ער צו, לייגט צו אַ האַנט ;
צעסקריפען זיך די נייע שטיוול
איבער גאָר דאָס לאַנד.

און עס גליטשן זיך די שליטנס
אויף דעם גלאטן וועג, ווי גלאז,
און די גויים דאַנקען הילכיק:
„סלאַוואַ באַגו! עך, מאַראָז!“

א צלם ביים וועג

שפּרייטן זיך שנייאיקע פעלדער,
שפּרייטן זיך ווייט אָן אַ ברעג.
שטייט אין אַ פּראַסטיקן מאַנטל
אַ צלם ביים זייט פון דעם וועג.

פּאַרט זיך אַ גוי פונעם שטעטל,
וויגט זיך זיין שיכורער קאַפּ.
פּאַרט ער; דערזעט ער דעם צלם.
נעמט ער דעם היטל אַראָפּ.

לויפט מיט אַ פּאַטשט אַ טשינאַוויק;
צלמט זיך, איין מאָל און צוויי.
שנייאיקע פעלדער. — דער הימל,
גרינלעכן שיין גיסט אויף זיי.

אַ ווייטער דערפל

אַ ווייטער, פּאַרוואַרפענער דערפל,
בלויז הימלען און וועלדער און שניי,
פּאַרשאַטענע הייזלעך — עס לעבן
פּאַרגעסענע מענטשן אין זיי.

און זעלטן אַהין ברענגט אַן אורח
פּאַרלירענע בשורות פון שטאַט.
עס בייטן זיך שנייען אויף שנייען, —
בלויז וועלדער און הימלען און גאַט.

דאך דארטן אויך צייטיקן הערצער,
אויך דארט שטייט די יונגוואַרג אין בלום.
האַלב־קינדישע אַרעמס זיך פלעכטן
האַלב־קינדישע נאַקנס אַרום.

עס גייט אַ שניי

עס גייט אַ שניי. מלאכים שטייען
אויף הויכע, גרויע וואַלקנס־דעכער.
מיט ברייטע רידלען אין די הענט,
און שפרייטן גביריש גאַטס מתנות
אויף מאַרק און גאַסן, דעכער, ווענט.

און ס'פאלן שנייעלעך, ווי בלומען.
אויף קעפ פון לאַכנדיקע מיידלעך,
און אויף די פולע בעקלעך פאַלן.
ביז דאָס לאַכן אין דער ווייטקייט
פון די גאַסן ווערט פאַרפאַלן.

און יינגלעך מיט צעפראַר'נע פינגער,
זיי מאַכן קוילן פון די בלומען
און צילן ערגעץ אין אַ וועט . . .
און טרעפן אין אַן אַלטן יידן,
וואָס גייט אַהיים פון שולכל שפעט.

צווישן דאָרף און שטאָט

אויף די ברייטע וועגן

צווישן דאָרף און שטאָט, אין אַן אַלטער שטיבל,
האַט מיין מאַמע מיך, איר לעצטן קינד, געבאָרן;
אויף די ברייטע וועגן וואָגלען מיינע בליקן,
אויף די ברייטע וועגן האָב איך זיך פאַרלאָרן.

אויף די ברייטע וועגן בלאַנקע איד און צווייפל,
צווישן רוש און רו — און קען זיך ניט אַנטשיידן.
דאָרט — דער זינגער־טאַג, און דאָ — דער טרוימער־אָוונט,
שטיי איך אויפן וועג, געצויגן פון זיי ביידן.

צווישן דאָרף און שטאָט, אויף אַלט־באַקאַנטע וועגן,
האַבן מיך חלומות אומגעפירט די נאַכט.
נאָך האָב איך די הויכע טאַפּאַליעס און געלע
פעלד־בלומען געזען ווען איך האָב דערוואַכט.

צווישן דאָרף און שטאָט, צווישן גראַז און אַספּאַלט
טאַנצט אַרום מיין האַרץ, מיט ביידן זיי פאַרנומען.
צווישן דאָרף און שטאָט, אויפן ברייטן שלאַך־וועג,
ביי אַ גרויען פעלד־שטיין, וועט מיין נאַכט אַנקומען.

דער גרינער זומער

„דער גרינער זומער איז געקומען,
לאַמיר גיין אין וואַלד שפּאַצירן;
איבער ווייכע בלעטער־סטעזשקעס
וועל איך מיין געליבטע פירן.“

ווי די חיותלעך, די קליינע,
וועלן מיר אַ הויז דאַרט בויען;
עסן פּאַזעמקעס און ניסלעך,
וואַשן זיך מיט פּרישע טויען.

גרינער מאַך וועט אונדזער בעט זיין,
בלויע געבלען אונדזרע דעקן;
בעסער איידער מור און צרי
וועלן אַלטע סאַסנעס שמעקן.

וועסט די צעפּ, די דיקע, שווערע
אויף דיין ווייסן האַלדז צעלאַזן;
ווי דורך זיידן־ווייכע גראַזן
וועט אַ לינדער ווינטל בלאַזן.

זעסטו ניט די בליצן לייכטן ?
הערסטו ניט די דונערס ברומען ?
לאַמיר שטאַט און קראַמען לאַזן —
דען דער זומער איז געקומען.

האַט אַזוי אַ יינגל שלמהס
שיר השירים אויסגעזונגען.
פון אַ פענצטער האַט דער ניגון
איבערן געסל זיך צעקלונגען.

פון דעם הימל איז אַ שטערן
אין דער ווייטקייט וואו געפאַלן,
האַט אַן טייך זיך אָפּגעשלאָגן
און צעשאַטן זיך אין שטראַלן.

דער עקאָנאָם

אויפן הינטער-הויף — דער עקאָנאָם,
מיט אויגן אויפגעפלאַמט און גרויס,
און ציטערדיקע קני, שטייט אָנגעבויגן
צו אַ מעלקערינס צעשפרייטן שויס.

ער אַטעמט אָפּגעהאַקט, און גיט
אַ קניפּ דעם מיידל אין אַ ווייכן אָרט.
און זאָגט אַ צווייטער, גאַר ניט נאָך זיין ווירדע,
אַן אומגעלומפערטן, פאַרשייטן וואָרט.

און צו דער ווייטער בלויזער סקירדע
גיט זיך זיין האַרץ אַ בויג, אַ ריס...
די שיקסעס לאַכן זיצנדיקע
ביי דר'ערד, מיט ברייט-צעשפרייטע פיס.

אַ מ א ר ק

אַ פּרישער ווינטל בלאַזט פון טייך.
דער גראַז איז נאַס געוואָרן.
אין מזרח שפּאַלט אַ פּלאַם אַ וועג, —
עס ווערט אַ טאָג געבאָרן.

אַ האַן האַט דריי מאַל אויסגעקרייט;
ס'נעמט שווימען זיך דאָס וואַסער;
דער טייך ווערט ליכטיקער אַלץ מער, —
דער הימל ווערט אַלץ בלאַסער.

אַ הונט בילט אויף אַ ווייטער גאַס,
אַ צווייטער האַלט אים אונטער...
צום ברונעם גייט נאָך וואַסער זוער, —
די לאַנגע קייט קלינגט מונטער.

* * *

ווער טרובעט דאָס אין אַ טרומייט ?
וואָס הערט מען גלעקלעך קלינגען ?
דער פּאַסטוך קלייבט די סטאַדע אויף.
די יונגע קעלבער שפּרינגען.

די ציגן שאַקלען מיט די קעפּ.
די בהמות וואַזשנע טרעטן.
דעם פּאַסטוכס האַרן שאַלט און שאַלט, —
וועקט קינדער פּון די בעטן.

די קינדער שפּרינגען פּריילעך אויף
און פּאַטשן אין די הענטלעך ;
און דורך אַ לאַדן־שפּאַלט אַ שטראַל
באַלייכט די קאַמער־ווענטלעך.

* * *

די זון שטייגט העכער, העכער אויף,
איר וועג ווערט ריינער, פּרייער ;
אַ האַלבע שטאַט אין שאַטן ליגט,
אַ האַלבע שטאַט אין פּייער.

עס סקריפעט וואו אַ פּאַרטקעלע,
וואָס איז אַזוי באַגינען ?
אַ הענדלער איילט זיך היינט צום מאַרק, —
ער לויפט צום ערשטן מינין.

אַ גערטנער פירט אַ וואַגן גרינס,
און האַלט זיך אַן אַן וואַגן ;
זיין ברעם איז פייכט, זיין שוואַרצע באַרד —
פון מאַרגן־טוי געצוואַגן.

דאָס פּערדל טרעט. עס ווערט זיין טראַט
אין פייכטן זאַמד פאַרשוויגן ;
דאָס וועגל גייט זעהער, אַהין,
און האַלט זיך אין איין וויגן.

* * *

אַ קרעמל עפנט זיך אין גאַס,
עס בריאַזגען די זאַוואַלעס.
אַ בעקער טראַגט אין מאַרק אַריין
אַ זאַק מיט הייסע חלות.

דער אַלטער קרעטשמער איז אויך אויף,
ער עפנט ברייט דעם טויער.
פון ערשטן קונד דער שפייז־קרעמער
האַט שוין געלייזט אַ צווייער.

און וויבער, ניט פאַרקאַמטע נאָך,
ווי אַוונט־שאַטנס וואַנדלען
מיט קוישלעך אין די דאַרע הענט, —
זיי גייען קויפן, האַנדלען.

זיי גייען מיט דעם קליינעם בריק
צום גאַשצינעץ אַריבער ;
און, פון געוויינטשאַפט, גייענדיק,
שילטן זיי זיך איבער.

* * *

אַ קלאַרער טאַג. אין זונען־שיין
די קלויסטער־צלמים גלאַנצן ;
און זונען־פלעקן אויף די ווענט,
די ווייס־געפאַרבטע, טאַנצן.

עס קלאפן רעדער, הירזשען פערד,
עס קומען וועגן, וועגן;
דער פויער פירט אין שטאָט אַריין
זיין אָפגעשפּאַרט פאַרמעגן.

זיי פירן קעלבער, הינער, גענדז
און תבואה צו פאַרקויפן;
די שטאַט-לייט וואַרטן שוין אויף זיי
ביי טירן און ביי הויפן.

* * *

ביי יעדן טויער שטייט אַ וואָג,
ביי יעדער וואָג — דריי קונים;
דער ערשטער שלעפט דעם פערד ביים צוים,
אויף פוקעניש די שכנים.

דער צווייטער עפנט אויף דעם זאַק
און פּראַווט אַ ווייץ צעקייען;
דער דריטער לויפט צום שטאַט-נגיד
אַ גמילות-חסד לייען.

די וויבער האַנדלען אויך ניט שלעכט, —
זיי קויפן — וואַלזול, טייער;
געקויפט האָט ווער אַ הון אויף שמאַלץ
און ווער — אַ הון אויף אייער.

* * *

פון דאוונען גייט אַן אַלטער ייד,
אין האַנט אַ שווערער שטעקן;
פון בוזעם סטאַרטשען אים אַרויס
אַ רויטער טיכלס עקן.

ער טראַגט זיין טלית-זאַק, און טרעט
פאַוואַלע, מיט בטחון,
אַ מאַרק אַזאַ — קיין בייזע אויג! —
שוין ניט געווען זינט וואַכן.

און חדר-קינדער לויפן דורך,
פאַרקאַמט און איינגעוואַשן;
זיי האַלטן ברויט און קעז, און אויך
אַ גרעשל צום פאַרנאַשן.

* * *

און לאַנג האַט זיך דער וואַגנס-שנור
און אַן אַ שיעור געצויגן.
דער הימל הענגט אי ברייט, אי ווייט;
עס בלענדט די זון די אויגן.

אַ פויער פירט אַ פּרעסטע קו
ביים וואַגן אויף אַ שטריקל.
אַ מעקלער קומט און שטעלט אים אַפּ:
וואָס ווילסטו פאַרן „שטיקל“?

ער טאַפט די ראַזע אייטער אויס,
און פּרעגט אים: „וויפּיל יאָרן?“
„צײל איבער“ — ענטפּערט אַפּ דער גוי —
„די קאַרבן אויפן האָרן.“

* * *

עס הירזשען פּערד. דער סאַטסקע שילט;
די זונטיק-גלעקער קלינגען;
און אויף דעם קלויסטערס ברייטע טרעפּ
קלעבאַנער בעטלער זינגען.

ניט איין באַזוייבטער ייד האָט היינט
ביים דאָוונען צוגעאיילט זיך,
און ניט איין יידיש עופהלע
האָט פון פרי אָן צעביילט זיך.

• די הייזער לער, די שולן פוסט,
די גאָס האָט די הכנסה ;
דער גאַנצער מאַרק — איין שענק ; עס שמעקט
מיט בראַנפן און פרנסה.

עס טראַגט זיך אין דער לופטן אום
פון קולות אַ געווימל.
און אַלץ איז ברכהדיק און גוט
אונטערן בלויען הימל.

* * *

מיין ווייטע שטעטל-היים, ווי וואַלט
איך איצט צו דיר געפלוּיגן ;
ווי לעבעדיק און גאַלדיק-העל
דו שטייסט פאַר מייע אַויגן.

אין רוּיש פון דער באַלעבטער גאַס
דיין שטימע הער איך דרינגען :
דעם שיכורס וויינענדיקע ליד,
דעם קלויסטערס פרומען קלינגען.

ווי גרינג וואַלט איך, מיין היים, פאַר דיין
צעבראַכן שוועל געקניט זיך,
און אויף דיין ווייכן, וואַר'מען זאַמד
כאָטש איינמאַל אַפגערוט זיך...

א רעגן גיסט

מאך אויף א בוך
מיט אַלטע בלעטער, אַלטע מעשה'ס
פון לויטער קעניגלעכע פרינצן,
פון וויעדמעס וואָס אויף קוליעס טאַנצן,
פון פרומע וועלף, בריליאַנטע היילן
וואָס ציען זיך אויף זיבן מיילן. —
אומזיסט, אומזיסט,
א רעגן גיסט.

קלינג אָן און רוף,
און קומען וועלן גוטע-ברידער,
מיט שמייכלען אויף די רויטע ליפן,
און ברענגען רויטן וויין צוטראַגן,
און וועלן מיט די בעכער קלינגען.
און וועלן יוגנט-לידער זינגען. —
אומזיסט, אומזיסט,
א רעגן גיסט.

שטעל אויף די בעט,
מאך לויז דעם טונקלען פענצטער-פאַרהאַנג,
און שלאָג אויף הויך די ווייכע קישנס,
און מיט באַטריבטער זעל און גלידער
פאַרזינק זיך אין דעם פּוכן-אַפּגרונד
און לאָז די טרערן רינען, רינען . . .
א רעגן גיסט . . .

ווי נאָך אַ חתונה

ווי נאָך אַ חתונה. עס קלינגט נאָך אַלץ אין אויער.
מיר דוכט זיך אַלץ, אַז אין דעם צווייטן חדר
שפּילט פּידל און קלאַרנעט, שפּילט פּלייטע און באַנדורע
און ס'רוישן רחבותדיק די לאַנגע זייד'נע קליידער.

דאך דארף איך נאך די טיר אן עפן טאן, פארשווינדן
קלעזמארים, קליידער, געסט, און די פארפוצטע כלה
זיצט ביי א ווייסן טיש, שטריקט עפעס מיט די פינגער, —
א וואַכעדיקער טאג, א טאָג אַזאַ ווי אַלע.

ווי נאך אַ חתונה. אַ טאָג אַזאַ ווי אַלע.
די כלה זיצט און שטריקט אין וואַכעדיקן חדר.
דאך שליסן ווידער זיך די אויגן: פידלען שפילן
און ס'רוישן רחבותדיק די לאַנגע זייד'נע קליידער.

אין חודש מערץ

אין חודש מערץ ניט גיי אין געסט . . .
וועסט זיך פארזיצן דארטן שפעט;
דאס הייזגעזינד וועט דיך באַפאלן
מיט גוטע רייד
און וועט פאר דיר אַ בעט אויפשטעלן
מיט ריינע בעטצייג.
פון פרישקייט
וועלן זיך די ציכן ברעכן.
און דו, אַ „מערץ“-געפאָנגענער,
אַ גאַנצע נאַכט וועסטו ניט שלאָפן,
וואַכנדיקערהייט
נאך טאָליעס דינע
און צעלאָזטע צעפ.

* * *

און מאָרגן גאַנץ באַגינען,
מיט אויגן איינגעפאלענע,
מיט אַן אַנגעשוואַלן האַרץ
וועסטו זיך שלעפן . . . אַהיים . . .
מיט דעם קאַלטן וועג . . .

נ ע כ ט

א נייער טאג

1

א נייער טאג?! — ניין : אַנגעצונדן
האַט זיך אין געסעלע אַ שייער ;
און האָב און גוטס געזאַמלטע
וועט צונעמען דער פייער.

אַט קייקלען זיי זיך אין דער הויך,
די פייערדיקע וואָלן ;
עס שטירצט דער דאָך און איינציקווייז
די באַלקנס פאַלן, פאַלן.

אַ שוואַרצער רויך — דער גאַרבן טאַרפּ
האַט אויך זיך אַנגעצונדן ;
און מיט דעם טויבן-שלאַק איז אויך
די טויבן-פאַר פאַרשוואונדן.

און רויטע בלעטער שטרעקן זיך
פון פייער-רויטע פלאַנצן ;
און קינדער פרייען זיך מיט זיי,
און וואַרעמען זיך, און טאַנצן.

אומזיסט האָט זיך דער טורעם-גלאַק
צעקלונגען און צעשריען ;
אומזיסט געקומען זיינען אויך
די פייער-לייט צופליען...

און האָב און גוטס געזאַמלטע
דער פייער וועט פאַרצערן ;
און אונדזער אַרעם געסעלע
וועט אַרעמער נאָך ווערן.

2

איז אַ שטערן אויפגעגאַנגען
אויף מיין הימל ? איז עס וואָר ?
אָדער איז'ס אַ נייער פּאַבל
אין דעם מוח פון אַ נאַר ?

שטערן, שטערן, ביסט פאַראַנען ?
זאָג מיר, ענטפער, ניט באַהאַלט ! —
נאַר אַ שטערן האָט קיין ווערטער,
ס'טוט אַ שטערן נאַר און שטראַלט.

3

אויבן לויפט אַ שמאַלע סטעזשקע,
אונטן — אַפּגרונט טיף און ברייט ;
אויבן הענגט דאָס פאַלשע לעבן,
אונטן ליגט דער וואַרער טויט.

ביי דער זייט קיין וואַנט, קיין אַנהאַלט,
אין דער ווייט קיין ליכט, קיין שיינן,
אונטערן פּוס זיך קייקלען שטיינער —
קייקלען זיך אין תהום אַריין.

פירט מיין וועג צו נאַכט און ליגן,
הוילער ווינט איז וואָס איך גאַר ;
אונטערנעמען אַזאַ אומזין,
קען נאַר דער, וואָס איז — אַ נאַר.

פאלן דאָס הימלען צוזאַמען?
 ווערן דאָס זונען געבאָרן?
 כזוייס ניט — עס איז מיר מיט איינמאַל
 אי פּינצטער, אי ליכטיק געוואָרן.

הייליקע, טויטן־געזאַנגען, —
 מ'טראַגט דורך אַ קינד אין אַן אַרֶון.
 אויב יענעס קינד רופט זיך „ליבע“ —
 ווערט עס ערשט איצטער געבאָרן.

בייטשן קנאַלן, צווייגן פּאַלן
 ווען דער ווינט פאַרט דורך די ביימער;
 ווען עס ברעכן הערצער אָבער —
 זעט ניט קיינער, הערט ניט קיינער.

רינט נאָר שטיל דאָס בלוט פון האַרצן,
 רינט אין שנירלעך, דין און איידל;
 ווייס נאָר איינער — דער פּאַרליבטער,
 און אַמאָל — אַ בלייכע מיידל.

מאָדנע — אַ פינצטערע האַלב־נאַכט,
 אַפּגרונטן, בערג פון די זייטן.
 פּלוצלונג ברילט אויפ'עט אַ דונער,
 עפ'נען זיך הימלען פון ווייטן —

גיסט מיד אין גאַנצן מיט ליכט אָפּ,
 ווערן נאָך טיפּער די שפּאַלטן;
 הערט זיך אַ קול פון אַן אַפּגרונט:
 „דער וועט זיך לאַנג דאַרט ניט האַלטן.“

דו האַסט די שנירלעך צעריסן
 מיט דיינע הענט אַליין.
 די פערלען זיינען צעשאַטן
 און וועלן פאַרלאָרן גיין.

די אויגן מיינע באַוויינען
 די פערלען און זיידענע שניר;
 מיין האַרץ אָבער בלוטיקט און בלוטיקט.
 ווייל דו האַסט געטראָטן אויף איר.

מיין ניט, איך וועל דיך פאַרגעסן,
 מיין ניט, דו האַסט מיך פאַרטריבן;
 איך וועל דיך אי האַסן, אי שילטן, —
 און קיינמאַל ניט אויפהערן ליבן.

איך וועל יעדע נאַכט צו דיר קומען,
 וועל דיין געלעגער באַרירן,
 און וועל — צו דיין שרעק און דערשטוינען —
 מיט זיך אין די הימלען דיך פירן.

וועסט אַן מיין פליגל זיך האַלטן,
 שווימענדיק הויך אין די ספּערן;
 די כרובים וועל איך אויף דיר ווייזן:
 „דאָס איז זי, מיין ערדישער שטערן.“

אויבן איז דער צוג געפלוויגן,
 אונטן האָב איך געשפּאַצירט;
 אין דעם צוג ביסטו געזעסן,
 דאָכט זיך, דו האַסט מיך באַרירט.

לאַנג בין איך אים נאַכגעלאָפּן,
— ווי ער דונערט, ווי ער בליצט! —
אויסגעפינען האָב געוואָלט איך
יענע פענצטער, וואו דו זיצסט.

בליץ-שנעל איז דער צוג געפּלויגן,
שיינען וואָרפּנדיק אין וועג;
גלייך ווי דו — איצט ווייטע מיידל —
זיך באַוויזן, און אַוועק.

דו ביסט געזעסן

1

דו ביסט געזעסן ביי מיין זייט
און מילד אויף מיר געקוקט;
געוואַקסן האָט אין מיר מיין האַרץ,
געוואַקסן און געצוקט.

אין הויז האָט מען פון מילך גערעדט,
פון פוטער און פון געלט.
אוי וויפיל דאָס האָט מיר געקאָסט!
דיין בליק נאָר האָט פאַרגעלד'ט.

ווען איך האָב דיך געפירט אַהיים
איז לער די גאַס געווען;
אין יעדער הויז, האָט זיך געדאַכט,
איז אַ חתונה געווען...

2

אַ קילע נאַכט, אַ ריינער הימל
און אַ לבנה, גרויס און בלאָס;
צוויי ציילן שלאָפּנדיקע הייזער —
אַ שטילע, אומבאַקאַנטע גאַס.

מיר גייען שטיל. צוויי טרייע שאַטנט
באַגלייטן אונדז אין וועג אַריין;
אַ לערער סקווער — אַ גרויסע סאַליע —
אין דער לבנהס גרינעם שיין.

מיר גייען שטיל, ווי שטיל עס שווימען
לבנה און די שאַטנס צוויי.
אַ שטילע נאַכט — און מיר פאַרשטייען
וואָס הייזער שלאָפן פרי אַזוי.

3

איך בין אין גאַס געגאַנגען,
געזוכט דיך אומעטום;
די לאַנגע גאַס געווען איז
אי רעדעוודיק, אי שטום.

פון טויזנט זאַכן האָט זי
געפלאַפלט, דאָ און דאָרט;
נאָר וועגן דיר, געזוכטע,
קיין איינציק, איינציק וואָרט.

בין איך אַוועק אין הייזער,
געעפנט טיר נאָך טיר;
באַקאַנטע, אומבאַקאַנטע, —
אַלץ נאַכגעפרעגט אויף דיר.

אַן אַלטיטשקע געזאַגט האָט:
ביסט נעכטן דאָרט געווען.
איך האָב געקושט די אויגן
וואָס האָבן דיך געזען.

בין דריי מאָל ביי דיין הויז געווען,
און ניט אַרויפגעקומען;
צו זיין אַ שטאַרקער, שטאַלצער מאַן
האַב איך מיר פאַרגענומען.

ביים פערטן מאָל בין איך אַרויף.
דאַנק גאָט! — ביסט אַפגעפאַרן . . .
געוואונען האָב איך יאָ מיין וועט,
דאָך דיך — האָב איך פאַרלאָרן.

צוויי לאַנגע נעכט, צוויי ווינטער-נעכט
בין איך אין גאַס געשטאַנען;
צוויי ווינטער-נעכט — און ניט געשפירט
אַז ס'איז גאָר קעלט פאַראַנען.

די דריטע נאַכט האָט אויסגעזאַגט:
דו ביסט אַוועקגעפאַרן;
דער דריטער טאַג געפונען האָט
מיך קאַלט, ביז טויט דערפראָרן.

אַ גאַנצן מעת-לעת איז מיין בריוויל געגאַנגען,
אַ גאַנצן מעת-לעת צוריק — אירער;
ווי לאַנגזאַם עס שלעפט זיך דער מאַרש פון דער ליבע —
ווער זיינען די וועג-ווייזער, פירער?

אַ פייער אין האַרצן שפּרינגט אויף און פאַרשפּרייט זיך
ווי באַלד איך דערמאַן מיך נאָר אירער.
ווי בליץ-שנעל עס טראַגט זיך דער מאַרש פון דער ליבע —
ווער זיינען די וועג-ווייזער, פירער?

קען איך ניט דיין מלך זיין —
האָב קיין גאַלד'נעם דעגן,
האָב קיין סצעפטער און קיין קרוין,
האָב ניט קיין פאַרמעגן.

קען איך ניט דיין ריצער זיין —
קען אויף פערד ניט יאָגן,
מיטן שונא אויפן פעלד
קען איך זיך ניט שלאָגן.

וועל איך כאַטש דיין הויף־נאַר זיין,
וועל דיך לוסטיק מאַכן ;
אויסגיין וועל איך זינגענדיק —
אַלע וועלן לאַכן.

געשלאָגן האָט מיין האַרץ ווען איך
בין צו דיין הויז געגאַנגען,
אַזוי ווי ס'וואַלט דער וועלט־זייגער
אין ברוסט ביי מיר געהאַנגען.

ווען כ'בין געגאַנגען פון דיין הויז,
איז מיר דאָס האַרץ פאַרגאַנגען ;
איך האָב דיך ניט געזען — עס איז
דער זייגער אויסגעגאַנגען.

דיין טיר האָט אַ שלאָס און אַ ריגל,
דיין פענצטער איז הויך פון דער ערד ;
געקלאַפט האָב איך לאַנג און געקלונגען —
און האָב ניט קיין ענטפער געהערט.

וואו ביסטו, וואו ביסטו געוועזן ?
צי האָט דיר דייַן האַרץ ניט געזאָגט.
אַז האַרט ביי דייַן טיר, אויף די טרעפן.
אַ האַרץ וואַלגערט אום זיך און קלאָגט ?

10

איך, אַן אורח, אַ פאַרזאַמטער,
שטיי געבויגן פאַר דייַן טיר :
אויב דייַן האַרץ איז שוין צעגעבן,
שענק אַ חבר־אַרעם מיר.

כיזעל דייַן חסד ניט פאַרגעסן,
ברכות שיקן וועל איך דיר ;
פון אַן אַרעמאָן אַ ברכה
ברענגט די שפע צו דער טיר.

11

האַסט גוטע מינוטן געשאַנקען
און מער נאָך מיר שלעכטע געגעבן.
די שלעכטע זאָל גאַט דיר פאַרגעבן,
איך וויל נאָר די גוטע געדענקען.

צוויי קינדערשע הענטלעך, קליינע,
וואָס טוליען זיך, צערטלען און גלעטן,
צוויי אויגן וואָס רעדן און בעטן —
צי קען מען זיי ווערן אַ שונא ?

12

וואָס האָט מיך געצויגן ?
ווער האָט מיך געבראַכט
צו דעם שוואַרצן טויער
אין דער שוואַרצער נאַכט ?

ס'איז אַ סוד, דאָס ווייסן
איך און זי — מיר צוויי.
וואָס־זשע זיצט זי אויבן ?
זאַמט זיך לאַנג אַזוי ?

ס'אַרט איר ניט מיין וואַרטן,
און מיין רופן נישט.
נאָר דעם אַלטן נאַכט־הונט
אויפגעוועקט אומזיסט.

13

רייס די שפינדל ניט פון האַנט,
האַק דעם פלאַקס ניט איבער,
לאַז מיך שפינען, שפינען נאָך
מיט געזאַנג און פיבער.

פעדים דינע אויספלעכטן
אין אַ שנור זיך וועלן ;
אַנטאָן וועל איך אויף דעם שנור
לידעלעד־קאַרעלן.

ווייל איך וויל רוען

1

הויכע טרעפן, קרומע טרעפן —
קוים געקומען זיך צושלעפן,
מיט יסורים און מיט מיען.
ווייכע שטולן, ווייכע בעטן.
כ'וועל דיך ווי אַ גאַט אַנבעטן :
לאַז מיך רוען, רוען, רוען . . .

[31]

איך קום צו דיר, ווייל איך וויל רוען ;
 דער מדבר האָט געמאַכט מיך מיד.
 אַזוי קומט ציונס שטיינער קושן
 אַמאַל אַ וואָלענדיקער ייד.

איך קום צו דיר, ווייל איך וויל רוען ;
 דיין צימערס דיל — אַ בעט פאַר מיר ;
 צו דער אַנטרינונג־שטאַט אַ פאַרטקע
 איז מיר דיין ניט־באַוואַכטע טיר.

איך קום צו דיר, די מדבר־זאַמדן,
 די מדבר־זון האָבן מיך געברענט ;
 איך דאַרף די רו — שליס מיינע אויגן
 מיט דייע קילע שוועסטער־הענט.

פון דעם ברענענדיקן טאָג
 וועט אַ קילער אַוונט ווערן ;
 און אַנשטאַט דער רויטער זון
 וועלן שיינען גרינע שטערן.

אויף אַ פעלד, אין גרינעם ליכט,
 מיטן פנים צו די שטערן,
 וועל איך ליגן קאַלט און גרין,
 אַן פאַרדראָס און אַן באַגערן.

ווי דער בלייכער, גרינער שייך
 פון אַ ווייטן, קאַלטן שטערן. —
 ביי דעם וויגל פון דיין קינד, —
 זאָל מייך שאַטן דיך ניט שטערן.

באלד וועט זיך די זון באהאלטן,
טאָג אין נאַכט וועט זיך באַקערן,
שוואַרצע הימלען וועלן רעג'נען —
מער וועט שוין ניט ליכטיק ווערן.

בעט זיך איין אַ שטיל געלעגער
ביי אַ שוועסטער, ביי אַ ברודער,
דאָרט די זון זיך צו דערמאָנען,
ווייט פון שטוביקן גערודער.

דער טראָן איז גרייט, דער סצעפטער וואָרט,
עס פעלט נאָר בלוז די קרוין,
צי הערסטו ניט, ווי ס'רופט דאָס פּאַלק?
אַ קום צוגיין, און קרוין.

איך האָב אַרומגעוואַנדערט לאַנג, —
אַ קעניג אָן אַ לאַנד;
גערויבט, געצופט האָט יעדערער
ווער ס'האַט געהאַט אַ האַנט.

איצט האָב איך אַלץ: אי לאַנד, אי טראָן,
דאָס פּאַלק שטייט צו געבאַט;
אַ קום צוגיין אין רעכטער שעה,
און קרוין מיך דורך דיין גנאָד.

גלייך ווי אַ פויגל

1

גלייך ווי אַ פויגל זומער גאַרט,
און ווי אַ וואַנדערער אויף אַ שיף
לעכצט נאָך אַ בוים און גרינע גראָז. —
באַגער איך דיינע בריוו.

אַ פאַטער קושט זיין איינציק קינד,
אַ ברודער קושט זיין שוועסטערס מויל,
און איך, מיין ווייטע שוועסטער-קינד, —
דיין בריוולס יעדע צייל.

איך ליב די רויטע זומער-בלום,
די קלאַרע זון איז טייער מיר;
נאָך ליבער פיל און טייערער
איז מיר אַ וואָרט פון דיר.

2

און איז אין מיין האַרצן אַ זעל נאָך פאַראַן,
ביסטו דאָס, ביסטו;
און גלימערט אַ שייַן נאָך פאַר מיר אין דער נאַכט, —
ביסטו דאָס, ביסטו.

און טו איך צום הימל נאָך בעטן אַמאָל, —
פאַר דיר אַלץ, פאַר דיר;
פאַרלעשן זיך זאַל ניט מיין איינציקער שייַן,
פאַרלעשן פון מיר.

מיין גאַנצע שטוב איז פאַר דיר אַפּן.
 קענסט קומען עסן, טרינקען, שלאָפּן;
 קענסט קומען ווען דו ווילסט אַליין.
 דו דאַרפסט ביי קיינעם זיך ניט פרעגן,
 מיין וואונטש וועט לויפן דיר אַנטקעגן
 און ווייזן ווי אַריינצוגיין.

קיין הונט ליגט ניט ביי מייע טירן,
 קיין פרעמדע אויג וועט ניט נאַכשפירן
 נאָך דייע נאַכטלעך־שפעטע טריט.
 ווי דו האָסט נאָר דיין הויז פאַרלאָזן,
 דעם שלאָס פון טיר אַראָפּגעלאָזן, —
 מיין האַרץ גייט אומעטום דיר מיט.

אַ, קום צוגיין אין נאַכט און רעגן
 און פון די אַנגעווייקטע וועגן
 ברענג שוואַרצע, פייכטע ערד מיט זיך.
 ווען דו וועסט מאַרגן פרי זיך קלייבן
 צוריק אַהיים — זאַל דאָ כאַטש בלייבן
 אַ שוואַרצער פלעק פון דייע שיד.

נאָר אויב דו קענסט מיר גאַרנישט ברענגען,
 טאָ זע, — די שפּילגעצייג; עס הענגען
 פאַרטרעטן, בילדער אויף די ווענט, —
 צערייס אַ בילד, צעברעך דעם שפּיגל,
 ביים גאַלד־נעם האָן רייס אַפּ אַ פליגל, —
 אַ צייכן לאָז פון דייע הענט.

געליען האָט דער שניי ביים הימל בלויען חלום.
 און שטילע וויסקייט האָט די הויך ביים שניי גענומען ;
 און שטערן האָבן זיך געטוקט אי דאָ, אי דאָרטן —
 און ס'איז אַ ווינטער-נאַכט אַרויסגעקומען.

און ביז די קני אין שניי, דעם גרויסן ים פון שימער,
 געשטאַנען זיינען צוויי — מיר צוויי בלויז — קעגנאיבער ;
 און דורך אַ ווייטער שויב אַ פלעמל האָט געפלאַטערט
 און אומגעוואָרפן זיך אין גסיסה-פיבער.

געהאַט פיל האָבן מיר זיך איינס דעם צווייטן זאָגן,
 דאָך איז קיין איינציק וואָרט פון מויל אַרויסגעקומען.
 און, ווי דער ווייטער רוים, דער בלויער שניי, מיר האָבן
 געחלומט אויך אַ בלויען טרוים, אַ שטומען.

אַ דורכגייער האָט דאָ גערופֿן

1

אַ דורכגייער האָט דאָ גערופֿט היינט,
 גערעדט פון דיר פיל און דערציילט ;
 ער האָט מיך געקושט אויפן האַרצן,
 מיט זויערער, ווי קושן, געהיילט.

איך האָב אים געבענטשט און באַשאַנקען,
 און האָב אים צו דיר אָפגעשיקט.
 דיין שוועל וועט זיין נאַכטלעגער ווערן, —
 איך בין שוין דערמיט אויך באַגליקט.

א שליח וועט היינט צו דיר קומען,
 דאָס האָב איך געשיקט אים צו דיר ;
 ער ברענגט דיר אַ זאַק מיט מתנות, —
 פאַרריגל פון אים ניט די טיר.

ער ברענגט דיר אַ זאַק מיט מתנות, —
 איך האָב זיי געזאַמלט, געהיט ;
 ער וועט צו די פיס דיר זיי לייגן, —
 פאַרשעם מיין שליח כאַטש ניט.

איך האָב דיך מיין אוצר גערופן,
 ווייל פלוצלונג האַסטו זיך געפונען ;
 נאָר אוצרות און טרוימען און פרויען,
 זיי ווערן אויך פלוצלונג אַנטרונגען.

איך וועל דיך דעריבער באַשווערן
 מיט אַלערליי הייליקע זאַכן ;
 דו זאַלסט מיך באַגלייטן, און היטן
 מיין חלום, מיין שלאָף און מיין וואַכן.

איך האָב דיך ליב, דו האַסט מיך ליב ;
 מען טאָר דערפון ניט ריידן ;
 דערהערט דאָס ווער : אַ מענטש, צי גאָט —
 מען וועט אונדז גלייך צעשיידן.

איך האָב דיך ליב, דו האַסט מיך ליב,
 נאָר קיינער טאָר ניט וויסן ;
 ווי שפינוועבס אונדזער סוד, עס ווערט
 פון אַ ליאָדן הויך צעריסן.

איך האָב דיך ליב, דו האָסט מיך ליב,
דאַרפסט זיך אַליין ניט פּרעגן;
איך האָב דאָס אויסגעטראַכט פאַר מיר
און אויך פאַר דיינעטוועגן.

5

טויזנט מענטשן. קיינער, קיינער
האַט מיר גאַרנישט ניט געגעבן, —
ביז דו איינע ביסט געקומען
און אַ גאַנצע זון געגעבן.

עפעס ווייסעס, יעדע וויילע,
שוועבט אַדורך פאַרביי די אויגן;
אַ פאַרוואַנדלטער, אַ גוטער
קוק איך יעדן אין די אויגן.

6

אויגן ניט צו מיר געווענדט,
ליפּן, — ניט צו מיר געלאַכט,
ווייסע הענט — נישט אויסגעשטרעקט, —
און האָסט דאָך מיר טאַג געבראַכט.

האַסט אַ זון צו מיר אין האַרצן
אַריינגעלייגט — אַ זון די גרויס.
ווייסער טאַג איז מיר געוואָרן
ווען איך בין אין גאַס אַרויס.

און פון דעמאָלט אַן אין האַרצן
ווייל די זון ניט אונטערגיין.
ווידער איז זי, ווי אין גבעון,
אויף דער נאַכט געבליבן שטיין.

איך האָב זיך אין האַרצן געשוואָרן,
 איך זאָל מער ניט רעדן צו דיר.
 איך זאָל דיר קיין בריוולעך ניט שרייבן, —
 פאַרברענט האָב איך גאָר מיין פאַפיר.

איך זאָל צו דיר פאַרן ניט קענען, —
 צעשאַטן האָב איך גאָר מיין געלט;
 קיין גרוס זאָל מיר קיינער ניט ברענגען, —
 האָב איך זיך צעקריגט מיט דער וועלט.

אַט ערשט געווען... און צווישן אונדז שטייט
 דאָס איבעראיילטע, ווי אַ הויכער מויער;
 דאָס „ניין“-וואָרט, ווי אַ וועכטער,
 שפּאַנט אויף און אָפּ פאַרביי דעם טויער.

איך וואָלט נאָך איצט צו דיר געפלוויגן, —
 אוי, וועט זיין שאַרפּער שווערד מיך טויטן.
 פאַר דיר וואָלט זיך דער שווערד געבויגן;
 נון ווילסטו ניט — ווער קען דיך נויטן...

דער גאַנצער קריג — אַ חלום נאָר,
 אַ דורכגעלעבטער אין אַ פיבער.
 איצט בין איך וואָך; — ווי אַלט דאָס איז!
 ווי טויזנט יאָר וואָלטן אַריבער.

איך האָב זיך אויסגערוט און צייל
 די וואונדן אינציקווייז מיר איבער.
 איצט בין איך וואָך, — עס האָט גאָר ניט
 געלוינט צו שלאָגן זיך דעריבער...

און האַסטו מיך נאָך עטוואָס ליב —
טאָ קום צו מיר ;
און האַסטו מיטלייד אין דיין האַרץ —
זיי גוט צו מיר.

מיין האַרץ איז אויפגעראַמט אויפס ניי —
פאַר דיר אַליין ;
און ביסטו טויב פאַר רייד — טאָ הער
כאַטש מיין געוויין.

דער פּיער ברענט, עס וואַכט די טיר,
איך זיך און וואַרט, דאָך — ניט אויף דיר ;
אַ צווייטע וועט מיין שוועל באַטרעטן
און שווייגנדיק אַ לאַסקע בעטן.

זי וועט ניט קוקן מיר אין אויג,
וועט פּלאַטערן ביי מיין יעדן בויג . . .
איך וואַלט די שעה און גאַר מיין לעבן
פאַר דיין איין רויט־ווערן געגעבן.

מיין נייע טיר, זי קען דיר ניט.
מיין צימער קען ניט דיינע טריט.
נאָר — וואַלסטו אויף מיין טיר געקלונגען,
וואַלט זיך דער שטומער דיל צעזונגען.

איך ווייס : אויף אייביק ביזן טויט
האַט אונדז אַ פרעמדע האַנט צעשיידט ;
דאָך טוט מיין נאַריש האַרץ אַליץ פרעגן :
צו וואָס די פּיין ? פון וועמענס וועגן ?

דער פייער ברענט, עס וואכט די טיר,
איך זיך און ווארט, נאָר — ניט אויף דיר . . .
עס דאַכט זיך מיר : דו האָסט געקלונגען, —
דאָס גאַנצע הויז האָט זיך צעזונגען.

12

אַמאָליקע פריידן ניט וועק,
ניט רוף די פאַרגאַנגענע גליקן ;
אומזיסט איז דיין רוף אין דער ווייט, —
צעשטערט זיינען גרעבליעס און בריקן.

און אונטן לויפט שטורמיק דער טיך,
אַ שוואַרצער, אַ ברייטער, אַ טיפער ;
אויף נאַכט, מיט וועסלעס אויף זיך,
אַוועק אין זיין דאַרף איז דער שיפער.

דער שיפער, ער האָט דאַרט אַ הויז,
אַ פייער, זיין גוף צו דערוואַר'מען.
ניט רוף אין דער ווייט, נאָך דער צייט ;
אויף דיר וועט זיך קיינער דערבאַר'מען...

13

איך האָב געדולד. די שעהן קריכן,
איין שעה איז צו דער צווייטער גלייך ;
פון שעהן ווערן טעג און וואָכן —
איין גרויסער, מוטנער, שווערער טיך.

איך רוף צו דיר, שריי אויס דיין נאַמען
אין פוסטער, שטילער צימער-נאַכט ;
דאָך ווייס איך ניט : האָב איך גערופן,
צי דאָס האָט זיך מיר נאָר געדאַכט ?

[41]

דו ביסט מיר פרעמד — איך האָב פאַרגעסן
ווי דו האָסט דעמאָלט אויסגעזען;
אין וועלכן לאַנד, פאַר וועלכן קעניג
דאָס איז געשען? צי איז געשען?

איך האָב געדולד. די שעהן קריכן,
איין שעה איז צו דער צווייטער גלייך.
איך רוף צו דיר; איך הער דיין נאָמען
פאַרזינקען אין דעם גרויסן טייך.

פון אונרזער ליבע

1

איך ליג אָן שלאָף די גאַנצע נאַכט,
איך ליג אָן שלאָף ביז טאָג,
און פיר מיט דיר, מיט זיך אליין
אַ לאַנגן דיאַלאָג.

און ווען די בלייכע פענצטער-שוויב
זאָגט שטום מיר אָן: עס טאָגט!
מיר דאַכט זיך אַלץ: געבליבן איז
נאָך עפעס ניט דערזאָגט.

2

אַ פייער פון גאָט האָט מיין שטיבל פאַרברענט;
נו, מילא, אַ שרפה, פאַרפאַלן;
עס וואָלט זיך מיר וויסן געוואָלט נאָר: אַוואו
דער פונק איז, דער ערשטער, געפאַלן?

און וועלכער אומגליקלעכער שינדל האט דאס
גאטס צארן צו זיך צוגעצויגן,
און איז אזוי לייטיש געלעגן אין דאך
און כשר גענארט מיינע אויגן?

3

דעם לעצטן חלום האסטו
פון הארץ מיר אויסגעריסן
און פאר דער גאט געווארפן,
אן הארץ און אן געוויסן.

איך וועל די רשעות דיינע
דיר קיינמאל ניט פארגעבן.
ווי ווייט דו זאלסט ניט פליען,
ווי הויך דו זאלסט ניט שוועבן.

און וועלכע שטארקע פליגל
עס זאלן דיר ניט טראגן, —
מיין צער וועט דיר יאגן,
מיין קללה — דיר דעריאגן.

4

דערמאנסטו מיך נאך ווען?
דערמאן;
אין טאנץ-זאל, אין געדראנג,
אין ריידעריי, געזאנג, —
דערמאן;
ביים שבתדיקן טיש,
ביי ברענענדיקע ליכט,
אין היימיש-לויזן קלייד —
דערמאן.

דערמאָנסטו מיך נאָך ווען?
אַז קיינער זאָל ניט זען,
אַז קיינער זאָל פאַרשטיין, —
דערמאָן;
ווי איך דיך יעדן טאָג,
ווי איך דיך יעדע נאַכט, —
דערמאָן.

5

פון אונדזער ליבע איז קיין דור,
קיין זכר ניט געבליבן,
אַז חוץ אַ קליינער לידער-בוך,
פאַרגעלט און אָפגעריבן.

ווען דו וועסט זיין אַ מאַמע שוין
וועסטו די לידער מיינע
דערמאָנען זיך, פאַרוויגנדיק
מיט זיי די קינדער דיינע.

און ווען אַמאָל דיין אייניקל
וועט, קומענדיק פון חדר,
איינטאָניק, קינדיש חזרן
זיי איינֶט נאָך איינס כסדר, —

וועסטו אים אונטערזאָגן דאָס,
וואָס ניט דערזאָגט געבליבן;
דו ווייסט דאָך בעסער פון דעם בוך,
ווי ס'דאַרף דאָרט זיין געשריבן.

אויף געטס באראט

מיינע ימ'ען...



1

אויף גאָטס באַראַט! זאָל ער מיך פירן
וואוהיין ער וויל, און ווי ער וויל...
איך וועל אַנטקעגן זיך ניט שטעלן,
און ווי אַ קינד אים נאַכגיין שטיל.

אויף שפיצן בערג, אין טיפע תהומות,
מיט אויגן אָפּענע — דאָך בלינד;
אין לאַגער פון די ווילדע חיות —
דער טאַטע פירט, וועט גיין דאָס קינד.

2

מיין שטעקן האָב איך אויסגעהאַקט שוין,
מיין טאַרבע איז אויך צוגעגרייט;
איך לאָז זיך אויף גאַסן און וועגן —
אויף גאַסן, ווי נעצן פאַרשפּרייט.

מיין לייב וועלן דערנער צעשטעכן,
און שפיציקע שטיינער — מיין טראַט,
און אומפאַלן וועל איך ניט איינמאַל,
צו לייטיש געלעכטער און שפּאַט.

שענקט, מענטשן, זלזולים-גדבות,
שענקט, געטער, מיר צער און לייד;
מיין שטעקן איז דעמבן-האַלץ עכטער,
מיין בעטל-זאַק טיף איז און ברייט.

3

מיינע ימען זיינען שטילע,
מיינע שיפן — צו דער האַנט;
מיינע שיפן וועלן קומען
צום געווינטשטן לאַנד.

גאַט פירט זיי אויף שטילע וועגן —
גאַט ווייסט דאָך די וועגן גוט.
וואָס-זשע האָב איך זיך צו זאָרגן? —
ס'וועט שוין אַלץ זיין גוט.

4

זינגט מיין לייב צו גאַט אַ לויב,
זינגט צו אים אַיעדעס גליד.
קראַנק בין איך און שווער מיט פּלאַג, —
זינג איך אים און ווער ניט מיד.

פון דער פינצטער, פון דער נאַכט,
אויפן שוועל פון אונטערגאַנג,
שיק איך מיין געבעט צו גאַט —
שיק איך אים מיין לויב-געזאַנג.

גאַט האָט מיין געבעט דערהערט
און פון פּלאַג מיך אויסגעלייזט.
ליכטיק ווערט די מיטעננאַכט, —
זאַל גאַטס נאַמען זיין געגרויסט.

איך בין ניט רייך. איך האב איין בגד
פאר הויז און שול און פארן וועג.
אין מאַרק־טעג גיי איך אין אים האַנדלען,
און גאַט בעטן אין יום־טוב־טעג.

עס פאַלט אויף אים דער שטויב פון זומער,
דער קויט פון אַסיענדיקע טעג,
דעם רינשטאַקס שמוץ, — און אַלע זייפן
פאַרוואַשן ניט אַן איינציק פלעק...

אויף שמחות און צווישן קלאַגערס
אין זעלבן קלייד. איך בין ניט רייך.
און מיט די אַלע פלעקן קומען
דאַרף איך אין הימלס קעניגרייך...

אַזוי פיל מאַל צו דיר גערופן
און זיך געווענדט ;
און דו האַסט יעדן מאַל פאַרהערט מיך,
און — פאַרשעמט.

די פעטסטע שאַף, די שענסטע רינדער
צו דיר געבראַכט ;
נאָר דו האַסט, ווי אַן אַרעם מנחה,
מיין גוטס פאַראַכט.

און אַלע טויערן פון טעמפל
פון מיר פאַרמאַכט ;
אין מיר האַסטו די גאַנצע עדה
צו שפּאַט געמאַכט.

אויף יעדן טאָג און יעדער שעה
האַב איך געוואָרט ;
און יעדער טאָג און יעדע שעה
האַט מיך גענאַרט.

ווי פאַלשע וואַלקנס, האָבן זיי
קיין טרייסט געבראַכט.
אומזיסט דעם הויך־געוועלכטן רוים
נאָר שווער געמאַכט.

מיין גאַט ! מיין גאַט ! דו ענטפערסט ניט,
דו וואוינסט דאָך אַזוי ווייט,
און ביז מיין רוף דערגייט צו דיר
פאַרגייט אַ לאַנגע צייט.

און ביז היינט האַט מיך ניט דערגרייכט
קיין חסד־שטראַל פון דיר ;
פאַר וואַס־זשע האַגלט אַזוי אַפט
דיין שטראַף, אַ גאַט, אויף מיר ?

איך בויג מיין קאַפּ, אַ גאַט, פאַר דיר.
און פאַר דער לאַסט, וואַס אַנגעלייגט
האַסטו אויף מיינע פלייצעס, גאַט,
מיין גאַנצער גוף זיך בויגט.

עס שווינדלט מיר, ווי גיין וואַלט איך
זיך לערנען אויף אַ שטריק;
מיט יעדן איינציק טראַט פאַראויס
באַלד גיי איך צוויי צוריק.

ווי גראַז אין פעלד, פון יעדן ווינט
זיך בויגן, בויגן מיינע טריט.
ווי גראַז אין פעלד — דאָך אומפאַלן
דערלאַזן וועסטו ניט.

דער תנא זאָגט

1

דער תנא זאָגט : דער טאַג איז קורץ,
דער מדבר האַט קיין ברעג,
און ווי דו זאַלסט ניט שפּרייזן שנעל —
וועסט שטאַרבן אויפן וועג.

און בלייבן וועט די שיינע שטאַט,
וואָס גלאַנצט אין ווייטן רוים,
פאַר דיר נאָר אַ פאַרפירעניש,
אַ ליגנערשער טרוים.

2

די סומע פון ליידן איז גרעסער
איידער די סומע פון גליק, —
אויך דאָס זיינען ווערטער פון תנא,
מיט דורות און דורות צוריק.

די כוואליעס פון ליידן פאַרשווענקען
דעם קינדערשן אינדזל פון גליק ;
פון אייניקל ביז צו דעם זיידן
ציט זיך פון ליידן אַ בריק.

די סומע פון ליידן איז גרעסער
איידער די סומע פון גליק ;
די כוואליעס פון ליידן פאַרשלינגען
דעם קינדערשן אינדזל פון גליק.

3

אַ שינדל, אַ פענצטער, אַ ברעט,
און האַמער און מייסטער און שלאַג.
אין איילעניש קלאַפּ זיי צונויף —
עס טונקלט, עס זעצט זיך דער טאַג.

עס זעצט זיך, עס טונקלט דער טאַג,
און פּלוצלונג קען קומען די נאַכט.
דו שטייט אַ פאַרלאַר'נער אין פעלד —
דו האַסט דיין געצעלט גיט געמאַכט.

אַ ברעטל, אַ שינדל, אַ ראַם, —
ס'וועט גאַרנישט אַרויסגיין דערפון ;
דיין הויז וועט צעטראַגן דער ווינט
נאָך איידער ס'וועט אויפגיין די זון.

4

איבער זיי פון זאַמד אַ וואַלקן,
ווי אַ דאָך, פאַרדעקט די שיין ;
געלער נעפל, שווער און דושנע,
וויקלט קעמלען, מענטשן איין.

זעט דער צווייטער ניט דעם ערשטן —
דורות ציען אָן אַ ברעג ;
נאָך דעם פּריערדיקנס פּוס-טריט
זוכט זיך יעדער דור זיין וועג.

נאָך די צייכנס אין די זאַמדן, —
טרעפט אַמאַל : אַ ווינט פאַרטרייבט
יענע צייכנס, ווער ס'איז הינטן — —
צווישן זאַמד און הימל בלייבט.

5

די צייט איז קורץ, די זון פאַרגייט,
די שאַטנס שווינדן פון די ווענט,
דאָס שיפל וואַרט. פון אומגעדולד
דער אַנטרייבער זיך רייבט די הענט.

די צייט איז קורץ, די זון פאַרגייט,
און וואָס דו האַסט איז אויך צופיל . . .
דער טייך איז גלאַט, דער שיפער פלינק,
דער גאַנצער וועג — אַ קינדער־שפּיל.

אַט קומט אַרויס די טונקלע נאַכט
און טייך און הימל ווערן בלאַ.
דאָס שיפל וואַרט, דער שיפער רופט.
אַ גוטע נאַכט, אין אַ גוטער שעה.

6

נאַריש ! מיט צעפּראַר'נע פינגער
כאַפּסט זיך פאַר דעם דאַרן רוט ;
האַנט צי צווייגל — איינס וועט ברעכן,
און אומזיסט איז האַרץ און מוט.

זעסט ניט ווי דער אַדלער דרייט זיך
אין דעם טונקעלן זעפיר ?
און דעם לאַנגן האַלדז און שנאָבל
האַלט ער אויסגעשטרעקט צו דיר ?

ווי דו גליטשסט זיך נאָר אַרונטער,
פאַלט ער גלייך אויף דיר אַראָפּ.
פיקט פאַר טאָג און הימלס אויגן
דיר די אויגן אויס פון קאָפּ.

7

בויט זיך אַ ריזיקער בנין ;
מיר שטעלן די זיילן, די ווענט.
ניט קיין דערפאַרענע — ציטערן
די ציגל אין אונדזערע הענט.

שוואַכע און שרעקיגע מענטשן —
פאַרדרייען זיך אַפטמאַל די קעפּ.
פאַלן מיר איינס נאָכן צווייטן
פון לייטערס, געהילצן און טרעפּ.

פאַלן — ווי וועמען באַשערט איז —
אויף שטיינער, אויף פאַליעס, אין קויט.
ווער עס פאַרזינקט אין דער בלאַטע
און ווער בלויז — צעשלאָגט זיך אויף טויט.

8

אַ פולע טעג פאַראַן ביי גאַט
פאַרוואַלקנטע און בלאַסע,
און פונקט אַזוי פיל נעכט איז דאָ
פאַראומערטע און נאַסע.

דו בויגסט זיך אונטער זייער לאַסט,
ווי פון אַ חוב אַ שווערן ;
פאַרטרינק, פאַרשפּיל זיי און פאַרשלאַף,
אַבי נאָר לויז צו ווערן.

9

ניט טרוי דעם אומגליק אין זיין שלאָף, —
עס דרעמלט קיינמאַל ניט גאַטס שטראַף.

אַזוי לייגט זיך אַמאַל אַוועק
אַ קאַץ אין קלאַרע זומער־טעג
ביים ראַנד פון דאָך. שטרעקט אויס די פיס,
ציט אויס דעם האַלדז, — זי דרעמלט זיס...
אַ פייגל, נאַריש, פונקט זוי מיר,
שוועבט זינגענדיק אַראָפּ אויף איר.
אַ בליק — און ס'האַט די קאַץ פאַרשלונגען
דאָס פייגעלע, וואָס האָט געזונגען.

ניט טרוי דעם אומגליק אין זיין שלאָף,
עס דרעמלט קיינמאַל ניט גאַטס שטראַף.

10

פאַרשליס דעם ווייטיק אין דיין האַרץ,
ער זאָל דעם צונג ניט איבערשפּרייזן.
פאַרטרוי אים ניט דיין ליבסטן פּריינט
און זאָלסט דער גאַס אים ניט באַווייזן.

און ווען נאָך לאַנגע נעכט וועסטו
אויף אים אַ קוק טאָן זיך פאַרגיבען, —
אין האַרצנס שענסטן קעמערל
וועסטו אים פּריש און יונג געפּינען.

ווער ווייס. אפשר טראַכטן די טישן,
 די בענק וואָס מיר זיצן אויף זיי.
 עס שעמט זיך די שוועל וואָס מיר טרעטן,
 עס טוט וויי אין בעטל דער שטרוי.

ווער ווייס, אפשר יעטווידער שטיינדל
 און יעטווידער זעמדל אויף דר'ערד
 וואָס אונטערן טראַט, וואָלט געשריען,
 ווען גאַט וואָלט אַ שפּראַך אים באַשערט.

און מיר, וואָס פאַרטויבן די הימלען
 מיט אונדזער געוויין און געשריי, —
 מיר זיינען נאָר זאַמד אויף די וועגן
 און געלע, צעבראַכענע שטרוי.

דעם צדיקס וועגן זיינען זיכער,
 דער רשע שטרויכלט נאַכאַנאַנד ;
 ווי כוואַליעס אונטער אים זיך וויגן
 די בערגלעך און דאָס פלאַכע לאַנד.

דעם צדיקס שלאָף פאַרגייט אין פרידן ;
 נאָר פול מיט שרעק דעם רשעס נאַכט :
 ביים בעט צעעפנט זיך אַן אַפּגרונד ;
 ער ליגט די גאַנצע נאַכט און וואַכט...

און וואָס ער טוט און ווי ער האַנדלט,
 אים דאַכט זיך אַלץ : ער האָט געגרייזט.
 דעם צדיקס טראַט איז פעסט און זיכער, —
 ביים זייט אַ גוטער מלאַך שפּרייזט.

נאך דאנקען גאט

1

נאך דאנקען גאט,
וואָס קיינער ווייס
אַוואו איך וואוין,
און וואו איך ווין;
איך בין אליין,
נאך דאנקען גאט.

ווען ס'ווערט מיר ענג,
קום איך צוגיין
צו זיך אליין
און ווין זיך אויס
אין קישנס שויס;
נאך דאנקען גאט,
נאך דאנקען גאט.

2

דו גרויסער קעניג פון די וועלטן,
הער צו מיין אַרעמען געבעט:
באַשער מיין טאָג מיט ברויט און פוטער,
מיין נאַכט — מיט אַ געטרייער בעט.

איך ווייס, מיין תפילה איז צו קליינלעך
און מיין פאַרלאַנג פעלט פליגל־שוואונג;
פאַר דיר, דאָך, האָר פון אַלע אוצרות,
האַט בליי און גאַלד דעם זעלבן קלונג.

אין כאָר פון שרייענדיקע מאַנער
מיין קרעכץ ניט לאַז פאַרלאָרן גיין;
אַן אויגנבליק, אַ קורצע רגע —
נאָר הער אויס, גאָט, דיין קנעכט, אליין...

נאָר אויב מיין שיף וועט ערגעץ קומען,
 איז ניט מיין שולד ;
 אין קראַנקער אומגעדולד
 האָב איך די לייזונטן געריסן,
 שטיק נאָך שטיק ;
 מיט מיינע ציין די שטריק צעביסן,
 שטריק נאָך שטריק ;
 און אויסגעהאַלפן בלינד
 מיין פיינט, דער אינד.
 און אויב מיין שיף וועט מיך וואו ברענגען —
 ניט לאָז אויף מיינע אַקסלען הענגען
 די ברודנע תכלית־זינד.
 איך שווער דיר, גאַט :
 כ׳בין ריין. דאָס האָט
 געטאָן דער ניט־געשטעלטער ווינט.

שבת, יום־טוב און ראש־חודש —
 מיינע יום־טובדיקע קליידער
 הענגען ניט געניצט, געטראָגן,
 אויף דער הינטער־וואַנט אין זדר.

מיינע וואַכעדיקע זאַכן
 גלוסט זיך מיר ניט איבערבייטן :
 שבת, יום־טוב און ראש־חודש
 קום איך קיינמאַל צווישן לייטן.

ביי דעם קאַפּע־טיש פאַרזיץ איך
 מיט די קעלנער, מיט די קונדן,
 שבת, יום־טוב און ראש־חודש,
 ווי די וואַכעדיקע שטונדן.

איך ווייס, דאָס איז דער לעצטער צאָפּל
פּון פּייער, איידער ס'ווערט פּאַרלאַשן.
איצט וועט די נאַכט זיין לאַנג און פּינצטער,
און אַלע טירן צוגעשלאָסן.

און דורך די לערע קאַרידאָרן
וועט די פּאַרגאַנגענהייט שפּאַצירן;
אומזיסט ביי יעדן שוועל זיך שטעלן,
אומזיסט אָן די פּאַרהאַקטע טירן

ביז בלוט די פּינגער זיך צערייסן, —
זי וועט קיין ענטפּער ניט געפּינען.
ערשט ווען די נאַכט וועט נעמען אויסגיין,
וועט זי אַליין פּון זיך צערינען...

אין חלום נאָך האָט עמיץ שטיל
אין אויער מיר געזונגען.
איך האָב זיך אויפגעכאַפּט — ס'האַט אַלץ
אין מיר דאָס ליד געקלונגען.

דער זייגער גייט, דער טאָג פּאַרגייט,
ניטאָ קיין צייט צו הערן;
דאָך זינגט זיך נאַכאַנאַנד — איך קען
דעם זינגער ניט פּאַרווערן.

אינקאגנימא

1

איך גיי אין וועג. אין מיינע אויגן
קוועלט אן א טרער באַלד נאָך אַ טרער ;
דער זאַמד אויף מיינע פיס איז שווער,
עס הענגט מיין קאַפּ צו דר'ערד געבויגן.

עס שיינט די זון. די לופט איז טרוקן,
נאַר פייכט דער זאַמד אויף מיינע פיס.
מיר איז אי טרויעריק, אי זיס
און נאַכאַנאַנד די אַקסלען צוקן...

2

איך האָב געפרעגט : פון וואַנען קומען
די לידער וויינענדיק אַזוי ?
— זיי קומען פון אַ לאַנד אַ גרויסן,
און יענעס לאַנד — עס רופט זיך : וויי.

איך האָב געפרעגט : ווער איז דער הערשער,
וואָס טוט באַפעלן איבער זיי ?
— ער איז אַן אַלטער, טריבער קעניג
מיט ווייסע האַר, ווי ווייסער שניי.

איך האָב געפרעגט : וואוהין זיי ציען,
צו וועלכן ברעג ? וואָס טוען זיי ?
— זיי נעמען וואָך באַפּלעקטע הערצער
און וואַשן ריין ווי פּרישער שניי.

3

ער האָט מיין נאַקן אַנגעבויגן,
דער גאַט פון אויבן, —
איך זאָל די מוטוויליקע בליקן
צו הויך ניט הויבן.

מיט קלוגהייט־שטריק, ווי האַרטע רינגען,
די הענט געשלאָסן,
און אויף מיין קאָפּ פּון פּולן שפּאַט־קרוג
האַט ער געגאַסן.

4

כ'בין אַ קעניג. מייע לענדער
ציען זיך אויף טויזנט מיילן.
קוקט ניט קיינער — וואָס איך האָב ניט
וואו אַ שטונדע צו פּאַרווילן.

כ'בין אַ קעניג. שטעט, געמיינדעס
קומען מיר אַנטקעגן גריסן.
קוקט ניט, וואָס איך שלעפּ זיך איינזאַם.
גיי צופּוס און אָפּגעריסן.

כ'בין אַ קעניג. האָב אַ האַרעם
פּול מיט יונגע, שלאַנקע פּרויען.
קוקט ניט... קוקט ניט... אין דאַרף קיינעם
מיין פּאַרמעגן ניט פּאַרטרויען...

5

יעדן טאָג, אַ שעה פּאַראַנען:
טו איך אויס די קעניג־קליידער,
נעם אין האַנט דעם וואַנדער־שטעקן
און פּאַרלאַז מיין אייגן חדר.

כ'לאַז זיך איבער מערק און גאַסן,
איבער אָפּגעצאַמטע הויפּן.
יינגלעך וואַרפּן שאַרפע שטיינער,
בייזע הינט אַנטקעגן לויפּן.

פרעמדע קליאמקעס ברענען, בריען,
וואונדן מאכן שאַרפע שטיינער ; —
אינקאַגניטאַ אומגעוואַנדלט
האַט אַ קעניג שוין ניט איינער.

6

איר שלוחים פון אַ קאַלטן לאַנד,
ווער האַט נאָך אייך געשיקט ?
און די מתנות אייערע, —
איך דאַרף, איך דאַרף זיי ניט.

איר קערט צוריק צו אייער האַר
און זאַגט אים מיין פאַרלאַנג:
„איך וויל נאָך זען קאַסעס גלאַנץ,
און הערן סערפעס קלאַנג.“

און זאָל ער זיכער זיין, דער האַר,
כ׳זועל קומען צו דער צייט ;
דערגרייכן וועט מיך זיין באַפעל, —
איך וואוין דאָך דאָ ניט ווייט.

7

ניט קיין טאַטע, ניט קיין מאַמע,
אויף דער גאַנצער וועלט ניט קיינער ;
גליטש איך זיך צום טיפן אַפּגרונד,
שפּילנדיק זיך איינער, איינער...

קיינער זעט ניט, קיינער שטערט ניט,
גיי איך באַרוועס אום אויף שטיינער,
מיינע פּיס פאַרבינדט ניט קיינער —
איינער בין איך, איינער, איינער.

כ'פליק די דינע לעבנס-פעדים
מיט צעקרימטע שפיזלעך-ציינער :
אָן אַ פריינט און אָן אַ גואל —
איינער בין איך, איינער, איינער.

אין געפאָנגענשאַפֿט

1

געפאָנגענע זיינען מיר אַלע
און זיצן אין איינצלנע צעלן ;
מיר קענען ניט אונדזערע שכנים —
די אייביקע ווענט זיי פאַרשטעלן.

און יעדערער שלאָגט זיך באַזונדער
דעם קאַפּ אָן דער וואַנט פון זיין תּפּיסה,
ווען טויזנטער נאָענטע כאַרכלען
אין לעצטע מינוטן פון גסיסה.

2

ווערט פון שעה די תּפּיסה ענגער,
מזל-בלינד גייט וואַנט אויף וואַנט ;
שטרעק איך אויס אַ האַנט, — אָן קאַלטע
שטיינער ברייט זיך אָפּ מיין האַנט.

נאָך אַ טאָג און נאָך אַן אַוונט, —
וועט מיר איינפרעסן דער שטיין ;
ווען די תּפּיסה וועט צעפּאַלן,
וועל איך זיין אינגאַנצן שטיין...

כ'האָב ראָזיקע וואָלקנס געזען אין דער פרי —
 אַ שפּרייטונג פאַר קומענדע זונען;
 אומזיסט זיינען גאַלדענע שטראַלן
 אויף אייזערנע גראַטעס געפאַלן.
 די וואָלקנס, זיי זיינען צערונען

כ'האָב פּורפּורנע וואָלקנס אין אַוונט געזען,
 די טריט פון פאַרגאַנגענע זונען.
 באַגילט האַט די זון אַלע וועגן,
 ווען איד בין אין נאַכט דאָ געלעגן;
 אויך די וואָלקנס זיינען צערונען.

פון קאַפּ די שיכרות שלאָג אַרויס,
 און רייב די אויגן ניכטער אויס;
 פון האַרצן טרייב אַרויס דעם חלום,
 און מאַך מיט דיינע גראַטעס שלום.

וועסט זען אַ בוים פון ווייטן בליען;
 אַ פּויגל וועט אַמאַל דורכפליען; —
 דו זאָג צו זיך: ס'איז ניט באַשערט,
 געוויס בין איך ביי גאַט ניט ווערט...

פון איינעמס לידער

ענגע וועגן

1

און קיינער גייט.
מיין הויז איז אויפגעראמט און ווייס,
די דילן זיינען ריין,
די שטולן שטייען אויף אן ארט,
און איך — איך בין אליין.

און קיינער קלאפט.
וואָלט דורכגעלאָפֿן כאָטש אַ מויז
און וואָלט די רו צעשטערט;
וואָלט כאָטש אין וואַנט אַ גריל גערעדט, —
איך וואָלט זיך צוגעהערט.

און קיינער קומט.
איך האָב מיין שטוב־טיר ניט פֿאַררוקט.
עס פֿאַלט מיר פֿלוצלונג אין:
עס קען אַ גנב צוקומען,
אַ פֿרוואו טאָן — און אַריין.

און קיינער רירט.
ער וואָלט די ביכער פֿון דעם טיש,
די קליידער פֿון דער וואַנט
צונויפגעראמט. כּוואָלט זיך געטרייסט:
דאָ האָט געטאַפֿט אַ האַנט.

און קיינער וואכט.
אומזיסט מיט שרעקעדיקע טריט
קום איך נאך האלבע נאכט.
קיינ שארף, — און אלץ איז אויפן ארט.
כאטש קיינער האט געוואכט...

2

עס קלינגען סערפ און קאסע,
דאס איז די צייט פון שניט.
איך הער באקאנטע שטימען,
איך הער די שניטערס טריט.

איך זע די מיידלעך קומען
מיט בלומען אין די האר;
זיי גייען און זיי זינגען
צוזאמען אין א כאר.

עס ברעכן זיך די וועגן
פון שווערער סנאפעס-לאסט;
צו זאט וועט איצטער עסן,
ווער ס'האט ביז היינט געפאסט.

איך וועל אין פעלד ארויסגיין
זען וואס איז מיר באשערט.
איך האב דאך אויך א חלק
אין גאטס געבענטשטער ערד.

3

איך בין געזעסן פאר מיין שוועל,
דער טאג איז אויסגעגאנגען.
מיטן ברייטן, קעניגלעכן וועג
א מאדנער צוג איז דורכגעגאנגען.

פיר יונגע פאזשן, בלוט און מילך, —
אין אַ שטול מיט גאלד באַשלאַגן,
מיט גראַז און בלומען אויסגעבעט, —
די „ליבע“ האָבן דורכגעטראָגן.

איך האָב זיך נידעריק פאַרביגט
און זי אין שטוב פאַרבעטן.
זי האָט געזאָגט: עס טוט מיר לייד . . . —
און ניט געוואָלט מיינ שוועל באַטרעטן.

צו זעקס שניי־ווייסע פערד געשפּאַנט
האַט זיך אַ קאַטש געטראָגן:
אויף היכע קישנס, גאלד געבעט,
געזעסן איז די „רום“ אין וואָגן.

איך האָב צעשפּרייט די הענט, — געוואָגט
צו אויפהויבן די אויגן;
זי האָט פאַרזען מיך — פון דער הויך...
איז איבער מיר אַדורכגעפּלויגן.

מיט אַ שטאַק, וואָס לעכערט דורך די האַנט,
מיט גלאַזיק־שטאַרע אויגן,
די דאַרע אַקסלען פון אַ פאַק
מיט ניט־געטאַנענע זינד געבויגן.

דערנענטערט האָט זיך צו מיינ טיר
דער „שלאַק“ — איך האָב געשוויגן...
ער האָט זיך אָן זיין אייגענעם שטאַק
פאַרפּלאַנטערט — און געבליבן ליגן...

דאָס פעלד, וואָס איך האָב אָנהויב יאָר
פאַרזייט מיט פּריילעכע געזאַנגען,
האַט איצט, סוף־זומער אויפגעשפּראַצט
מיט דערנער גיפטיקע ווי שלאַנגען.

און גאַט האָט אים, מיין פעלד, געבענטשט —
מיט יעדן טאָג אַ שניט אַ נייער.
די פּועלים ליגן מיד ביז טויט
ביים אָנגעפּאַקטן שייער.

און איך אַליין, דער באַלעבאַס,
בין פון דער שפּע גאַר דערשלאָגן:
איך בין דאָך גאַר אַ מענטש — ווער קען
אַזאָ גערעטעניש דערטראָגן? ...

דער מענטש דער שטיין

די מאַנאַשקע

מיין צימער איז אַ שטילע צעלע,
און אַ מאַנאַשקע — איך אליין;
און ביי מיין בעטל איז דער פאַרהאַנג,
ווי מיין געהייליקט לעבן — ריין.

אַ צלמל, אַן אַלטע ביבל,
און ווייטער — גאַר נישט. גאַנץ אליין.
פון אין דער פרי ביז איצט געבעטן,
וועל אויף די קני באַלד ווידער שטיין.

און אין דער מיטען אַוונט-תפילה,
ווען ס'וועט די זון שוין אונטערגיין,
וועט וויינען שטיל דאָס האַרץ, — מיין לעבן
איז ווי מיין בעטלס פאַרהאַנג ריין...

ווערלענ'ס קעניגרייך

גאַלדענע ליוסטערעס און שפיגלען
אויף אַ גיך-גאַלדענעם פאַן;
רויטע, באַגולד'טע פאַרהאַנגען;
פעלט נאָר — אַ גאַלדענער טראָן.

בין איך אַ קעניג, אַ גרויסער;
דערפער און שטעט זיינען מיין;
אַפט נאָר מוז ליידין דער קעניג
הונגער און איינזאַמקייטס-פּיין.

אויסצערן לאָזן דעם קעניג
איז דאָך אַ זינד און אַ שאַנד ;
וועל גלייך דעם קאַנצלער באַפעלן...
— האָב איך קיין גלעקל ביים האַנט...

עמעצער שאַרט זיך אין פאַרהויז, —
איז מיר דאָס שאַרן באַקאַנט...
זאָג איך : «אַריין!» — קומט צופּויזען
מיין גענעראַל־אַדיוטאַנט.

מיין קאַמער־דינער — דאָס קעצל.
בלינד איז זי, קרענקלעך און קליין.
פרעג איך : צי פאַסט פאַר אַן אומה —
לאָזן דעם קעניג אליין ?

גיי, מונטער אויף זיי, די בירגער,
שטורעם דאָס לאַנד ווייט און ברייט ;
זאָג זיי : דער קעניג — אין עלנט ;
זאָג זיי : דער קעניג — אין נויט !

דער לעצטער פּערדינאַנד

פּערדינאַנד, דער לעצטער הערשער,
קעניג איז — ביים טיטל בור.
אַלע אוצרות אויסגעלידיקט,
פון זיין חייל — ניט קיין שפור.

און דערווייל פון אַלע זייטן
רייסן שכנים זיך צום קריג.
יונגע פעלקער — שאַנד און חרפה —
ס'גלוסט זיך זיי אַ גרינגער זיג.

און זיי רוקן אָפּ דעם גרענעץ,
רייסן פּאַסן פון זיין לאַנד, —
אין זיין שלאַפּצימער, דער קעניג
שטייט און מאַלט ראַש אויף דער וואַנט.

אויף די הוילע ווענט פון חדר
שטעלט ער גאַנצע מחנות אויס.
קיראַסירן און הוואַרן
רייטן פּאַלקנווייז פּאַראַויס.

הינטער זיי אַ וואַלד פון שפּיזן
אין דער ברייטער ווייטקייט בליצט, —
דאָס רוקט אָן די אינפּאַנטעריע
פון קאַנאַנען איבערשיצט.

זעכציק גענעראַלן ציען
מיט דעם חייל אין דער שלאַכט.
איבער אַלע שטייט דער קעניג
פּערדינאַנד — די העכסטע מאַכט . . .

וואונדערבאַרע פּאַזיציאַנען
בויט ער אויף אין אויגנבליק;
און דער שונא איז צעשלאָגן,
און דאָס לאַנד איז פּריי צוריק.

נאָך דער שלאַכט ציילט ער די העלדן...
ער איז שטאַלץ וואָס אַזוי פּיל...
און די לעבעדיקע געבן,
הייסט ער, גאַלד און זילבער פּיל.

רופט אָן אַלטן גענעראַל צו,
גרייכט אים קעניגלעך די האַנט;
טוט אַ צווייטן אָן אַן אַרדען —
„אַנאַ“ אויף אַ רויטן באַנד.

הונדערט נייע שטעט און דערפער
ברענגען צינזן צו זיין טראָן;
וועט פאַר אַלטע און אלמנה
גיין דערפון אַ „פענסיאָן“.

נאָר אַזוי ווי שטעט און פּאָלקן
איז געמאַלעכץ אויף דער וואַנט,
מוז אַליין ער זיך באַדאַנקען,
דריקן זיך אַליין די האַנט.

* * *

נאַכט־איך־נאַכט אַזוי כסדר,
יאָרן לאַנגע נאַכנאַנד,
פירט צום קריג און זיג די מחנות
ער, דער לעצטער פּערדינאַנד.

פּאָליקראַטום

ער האָט געזאָגט : ער קען שוין מער
מיין גאַסט ניט זיין,
און איז אַוועק, זיך רעטנדיק, —
און וואָס וועט איצטער זיין ?

דעם שונא האָט מיין שפיז באַזיגט.
זיין לאַנד איז מיין ;
אַט ליגט צו מיינע פּיס זיין קאַפּ, —
און וואָס וועט איצטער זיין ?

די זעגל־שיפּן זיינען ערשט
אין פּאַרט אַריין
מיט פּערל, גאַלד און העלפּאַנטביין, —
און וואָס וועט איצטער זיין ?

אומזיסט וואָרף איך מיין גאַלד'נעם רונג
אין ים אַרײַן :
אַ פּיש האָט אים צוריק געבראַכט. —
און וואָס וועט איצטער זיין ?

די געטערס ראַכע וועט שוין לאַנג
ניט אויסן זיין...
מיט אַ געבוֹיגטן קאַפּ וואַרט איד, —
וואָס וועט איצטער זיין ?

דריי וואונטשן

דריי מענטשן אין פרימאָרגן
האַט מען צום טויט געפּירט ;
ביינאַכט האָט מען דריי וואונטשן,
דריי לעצטע דורכגעפּירט.

דער ערשטער ביי אַ כּוּסֶה
האַט בלויען טאַג דערזען.
ביים צווייטן איז זיין כּלֶה
די גאַנצע נאַכט געווען.

דעם דריטן האָט אַ חבֵר,
אַ יוגנט־פּריינט, באַזוכט.
זיי האָבן גאַט געלעסטערט,
געשפּאַטן און געפּלּוכט.

א ין ק א פ ע

1

עס זיצן דריי געסט ביי אַ טישל,
און פרעמד זייגען איינער דעם צווייטן ;
און יעטווידער טראַכט זיך באַזונדער
אַם זיכערסטן ווי זיך צו טויטן.

דער ערשטער :

איך וועל טיר און פענצטער
פארקלעפן, דעם גאז לאזן רינען.
אויף מארגן וועט מיר דער פרימארגן
א בלויען, א קאלטן געפינען.

דער צווייטער :

א קרוק שטעקט אין באלקן,
איך האב אויך א האנטוך אן אלטן ;
איך וועל אויפן האנטוך זיך הענגען,
דער קרוק וועט די משא דערהאלטן.

דער דריטער :

איך וועל אויף צו-פלייסן
צום פענצטער א גיי טאן און שפרינגען.
מיין פענצטער איז הויך... טאג וואס ארט מיר, —
זאל נאכדעם דער אמבולאנס קלינגען...

עס זיצן דריי געסט ביי א טישל.
דריי פרעמדע ? — דריי נאענטסטע ברידער.
זיי צאלן, און גייען פאנאנדער —
זיי וועלן זיך טרעפן דארט ווידער.

2

א גאנצן טאג איז מען געזעסן,
געפלוידערט פארשידענערליי ;
פארבארגן האט איינער פון צווייטן
וואס אים טוט אים הארציקסטן וויי.

באקלאגט האט זיך ווער אויף די טורעמס :
זיי לאזן דעם הימל ניט זען ;
און האט אויסבאהאלטן, וואס קיינמאל
איז ער נאך געליבט ניט געווען.

א צווייטער האָט ברוגז געמורמלט,
וואָס טייער איז דירה און ברויט ;
און האָט ניט געוואָגט צו דערציילן,
ווי נישטיק זיין לעבן פאַרגייט.

אַ דריטער האָט עפעס געפלאַפלט,
ניט ערנסט, ניט טיף און ניט גרויס ;
ביז וואָנען די נאַכט איז געקומען,
זיי אַלע פאַרשאַרט אין איר שויס...

3

ניט-געבונדענע פּערזן

ווי אָפט האָב איך דעם הונט, דער היה ניט פאַרגונען,
ער האָט זיין ביין, זיין שטאַל, זיין באַלעבאַס געפונען ;
דער וואָרעם אויפן וועג, דער עקדיש אין די היילן —
זיי פּויזען אויפן בויך, אַזוי האָט גאַט באַפּוילן.

די ווייב לעבט פאַר איר מאַן, די מאַמע פאַר די קינדער,
אַ ניצלעך אַרבעט טוט אויך דער נבלות-שינדער,
און ניט אוימוזיסט טוט אויך זיין וואונד דער קריפל ווייזן,
עס וואָרט פאַר אים אַ הונט, אַ קאַץ — ער מוז זיי שפּייזן.

נאַר, וואָס האָב איך צו טאָן ? צו וואָס בין איך געקומען ?
ווער דאַרף מיין שטילע ליד, און ווער האָט זי פאַרנומען ?
און פּונקט ווי איך אַליין, אויך זי איז ניט געבעטן,
און פּול מיט שרעק איז זי — מען זאָל זי ניט צעטרעטן.

איך ווייס ניט, וועלכער גאַט, צי שד, האָט מיך פאַרשאַלטן :
פּון קינדווייז אָן איז מיר נאָך קיינמאַל ניט געגאַלטן,
אויף וואָס איך האָב געוואָרט, איז קיינמאַל ניט געקומען
און וואָס איך האָב פאַרמאַגט, דאָס איז אַוועקגעשוואומען

* * *

צען זונען איבער מיר ; אין האַרצן צען באַגערן ;
ווי האָב איך דען געוואוסט, צו וועלכער זון זיך קערן ?
פון זונען-ליכט געבלענדט בין איך אַרומגעגאַנגען
ביז אַלע זונען זיינען מיר איינס נאָך איינס פאַרגאַנגען.

אומזיסט האָב איך געוואַרט. אַט הויבט אָן פינצטער ווערן,
אַ גאַנצע וועלט — אַ מענטש, וועט באַלד פאַרלאָשן ווערן ;
און וואָס איז מיר פון טאָג, פון ליכטיקן געבליבן —
מיין בלאַט ווערט אומגעקערט, — אַ ווייסער, ניט פאַרשריבן.

* * *

איך ווייס ניט ווער איך בין, און ווען איך בין געבאַרן ;
אַט בין איך אַלט אַ טאָג, און אַט גאַר טויזנט יאָרן.
עס טראַגט מיין שוץ אויף זיך דעם שטויב פון טויזנט וועגן ;
איך ווייס ניט וואו מיין גוף איז לעצטע נאַכט געלעגן.

* * *

אין לאַנד פון פרס איז געווען אַמאָל אַ קעניג ;
צוועלף לענדער זיינען אים געוועזן אונטערטעניק ;
אין יעדן לאַנד פלעגט ער צו איינציק חודש זאַמען
מיט זיינע קעבס-ווייבער און ראַט-געבער צוזאַמען.

אַ נידעריקע שטוב. צוועלף טישן ביי די זייטן ;
מיט פרויען אַנגעטאָן אין שוואַרצן אין דערווייטן.
אין לאַנד פון פרס איז געווען אַמאָל אַ קעניג, —
צוועלף וויסטע שעהן זיינען געווען אים אונטערטעניק.

* * *

עס קאָכט, עס רוישט די גאַס, די שטאַרקע כוואַליעס שלאָגן ;
באַלד וועט דער ים מיין הויז אין בערווענעס צעטראַגן.
עס טייטן טויזנט הענט און טויזנט העלדזער שאַלן,
און מיינע מויער-ווענט זוי קאַרטן-ווענט צעפאַלן.

וואָס ווילן זיי פון מיר? זיי ווילן מיך פאַרשטיינען?
און אפשר מיך מיט גוואָלד פאַר זייער קעניג קרוינען?
און אפשר ווילן זיי — דעם וועקסל פון דעם זיידן
באַצאָלן זאָל דאָס קינד מיט ניט פאַרדינטע ליידן?

און אפשר רוישט דער ים, ווייל אויף זיין קאַרק די ווינטן
צעהוליעט האָבן זיך, און מיט די וואַסער-אינדן
אַוועק אַ טאַנץ; און זיי קומט קיינעם ניט אין זינען,
אַז ס'שטייט ביים ברעג אַ הויז, — עס זיצט אַ מענטש דערינען —

מיט טרייסלענדיקע קני און ווייט-צעשפרייטע אויגן
און וואַרט, און קוקט אַרויס צום ים אַרויסגעבויגן,
און וויל אין דעם געזאַנג פון ים און ווינט פאַרנעמען
אַ ווייטן רוף, צי ווערט ער ניט געזוכט פון וועמען?...

4

איך מוז און וועל אַוועקגיין,
צי פריער אָדער שפעטער;
שוין שמידן זיך די רידלען,
שוין זעגן זיך די ברעטער.

די שמידן און די זעגער,
זיי לאַכן ברייט און ריידן
פון שניט-צייט און פון תבואות,
פון חתונות און פריידן.

איך וועל אַוועק פון דאַנען
אַן טענות און אין פריידן;
עס וועלן לאַנג גאַך לאַכן
די זעגער און די שמידן.

5

פאַר אייך די פופציק ערן-לויפער,
 דער פול-פאַרדינטער, הויכער לויב;
 פאַר אייך די בלומען-בונטע וועג,
 פאַר מיר — דער זאַמדיק וועג, דער שטויב.

פאַר אייך די גרוימיקע חדרים,
 מיט לען-שטולן און טישן גרייט;
 פאַר מיר — אַ לעבן, לייטס-געלעכטער,
 פאַר מיר — אַ הינטער-פאַרקאַן-טויט.

פאַר אייך אַ לאַנגע שנור פון יאַרן,
 אין וואוילטאַג און צופרידנקייט;
 פאַר מיר — מיט בלוט-באַשפּריצטע לידער,
 פאַר מיר — ווער ווייס... די איביקייט.

6

פון מיין קוואַל די לאַגלען דיינע
 פילן וויל איך ניט.
 מיט מיין גוטס די קעמלען דיינע
 לאַדן וויל איך ניט.

וועסט זיך פאַרן מאַרק באַרימען —
 דיינס האַסטו געבראַכט.
 מלכי צדק וועט נאָך זאָגן:
 איך האָב אברם רייך געמאַכט.

וואָס איז מיר דיין האַניק-צינגל?
 וואָס מיר דיין דמשק-געלט?
 אין מיין פאַלמעס שאַטן בין איך
 רייכער פון דער גאַנצער וועלט.

צום טיש, צום טיש!
 ווער שפילט מיט מיר?
 איך שטעל אין קאָן:
 אַ לאַפקע פון אַ שוואַרצן האָן,
 אַ שטיקל פאַרב־פאַפּיר,
 אַ חלום ניט־פאַרענדיקט האַלב,
 אַ ניט־דערקוילעט קאַלב,
 אַ טיטל וואָס איז האַלב פאַרמעקט,
 אַן ערע אָפּגעניצט, פאַרפלעקט,
 אַ שערבּל פון אַ סדר־כּוס,
 אַ דאַרע בלאַט, אַ חורבה־גראָן.

* * *

ווער גייט צום טיש,
 ווער שפילט מיט מיר?
 אַן איינציק קאַרט: אַ מלכה־יונג,
 אַן איינציק שפּיל: אַ זילבער־קלונג.
 איר גייט ניט? שאַ... איך שפּיל — מיט מיר
 און נעם זיך אַלע מלכות פּיר.

פון זעקסטן שמאַק

1

דריי פענצטער. עס שטייען דריי ווייבער
 און קאָכן אַ שבת־געריכט;
 דריי רויכיקע אויוונס. דער שווייס רינט
 פון יעטווידער ווירטינס געזיכט.

גאַר וואָרט : אויף דער נאַכט — ווען די פערטע,
די מלכה, וועט קומען צו זיי, —
אַ פּאַלאַץ וועט זיין יעדע קאָך־שטוב,
אַ הויף־דאַמע יעטווידע פרוי.

2

זי שטייט אויף זייגער ניין
פון בעט, אָן קלייד, אָן זאַקן.
אַ שלאַנקער קערפּערל, געמישט פון בראַנז און מאַרמאָר,
און ס'הוידען זיך ביים האַלדז צוויי שוואַרצע, יונגע לאַקן.

זי שטייט אויף זייגער ניין
און שפּילט זיך מיט דער מוטער ;
זי זעצט זיך אויף איר שוויס און פאַטשט איר אין די באַקן,
און מיט דער קליינער האַנט באַפעלט זי : „ברויט מיט פוטער“.

זי שטייט אויף זייגער ניין, —
די מיידעלע אַנטקעגן,
און לויפט פאַרשייט אַרום. די מאַמע איילט אין קיך
צו מאַכן אַנבייסן פאַר איר ליב־טאַכטערס וועגן.

3

אַ זון־שטראַל פון שלאַף האַט געוועקט מיך, —
האַב איך דאָס פאַרשטיין ניט געקענט :
ווי קומט גאַר דאָס ליכט פון די פעלדער
אהער צווישן איזערנע ווענט ?

אַ לוסטיקער ווינט האַט געגלעט מיך, —
האַב איך ניט געקאַנט אַלץ דערגיין :
ווי קומט גאַר דאָס קינד פון די פעלדער
אהער אין די צעלן פון שטיין ?

א בלומען-גערודך האָט גערעגט מיך, —
האַלב וואָך שוין האָב איך אַלין געטראַכט:
ווער האָט עס דעם גליק פון די פעלדער
אין צימער צו טראָגן געבראַכט?

אין לייברערי

1

אין דער לייברערי, אין אָנהויב־אָוונטיקע שטונדן,
ווי אין מיטן נאַכט — אַ חברה אָפגעלאָזטע לייט
שלאָפט ביי אַ לאַנגן, געלן טיש. נאַכלעסיק הענגען
די לאַנגע ניט־פאַרקעמטע האָר זיי אויף אַ זייט.

איין טרוים דערוואַרעמט האָט צען אָפגעקילטע הערצער,
און פון פאַרלייגטע נעזער צען איין שנאָרכן גייט,
און פון די הויכע ווענט אַ בינטל ווייבער־געטער
האָט זיך פאַר זיי אין אַ האַרעם אויסגעשפּרייט.

זשורנאַלן אויסגעבלעטערטע; אויף פּליוש דיוואַנען,
דאָ קושט דער הער זיין שקלאַפּין; דאָרט אַ יונגפּרוי רוט,
ערשט פון דער באַד... איר גאַז, די רויטע זשיראַנדעלן
מיט פּורפּור־שיין פאַרגיסן, ווי מיט רויטן בלוט.

אין וועג פאַרנעמענדיק די אָפגעטאַגטע בלעטער,
מיט דראַבנע טריט קומט די לייברעריען צוגיין,
אין שלאָף דערקענט האָט איינער אירע מיידל־שיכלעך
און האָט צעשטראַלט זיך מיט די ווייסע, שאַרפע ציין...

2

אַ בוך אין האַנט. פון ראַדיאַטאָר
דער דאַמף ווי טוי אויף ברעמען ליגט.
אַ לייכטער טראָב פון גאַס דערטראַגט זיך,
עס שלעפּערט מיך, בין האַלב פאַרוויגט.

עס שלעפערט מיך. ווי דורך אַ לייוונט
אינטאַניק טריפן ווערטער, רייד, —
אַ בחור חזרט די „גראַמאַטיק“,
ער זשומעט פאַר זיך שטילערהייט.

עס שלעפערט מיך. אַן אַפגעצערטע
פון פענצטער קומט אַריין די גאַס.
די קינדערס גרילציקע געשרייען
פאַרנעפלען זיך, אי ווייך, אי בלאַס.

און האַלבע טענער, האַלבע פאַרבן
פאַרוויקלען מיך אין טרוים און רוין.
אַ בוך אין האַנט; די קולות שטאַרבן, —
אי ווייט, אי נעפלדיק, אי ווייך.

צום שטערן נויד

1

צום שטערן נויד —
אי פרי, אי שפעט.
צום שטערן נויד
איז מיין געבעט.

דער שטערן נויד
הענגט איבער מיר.
דער שטערן נויד
וואַכט איבער מיר.

דער שטערן נויד,
ער דרינגט אַריין
דורך אַלע ווענט
און שענקט זיין שיין.

און וועמענס זון
עס איז פארשטעלט,
און וועמענס ציל
עס איז פארפעלט, —

צום שטערן נויד
זאל זיין געבעט,
ווי מיינע, זיין
אי פרי, אי שפעט.

2

דער לייב — פון בראַנזע אויסגעשלאָגן,
די גריווע הויך פון ווינט געטראָגן,
און אויף די ליפן זידט דער שוים, —
די פיס נאָר שטעקן טיף אין ליים.

דער שטייפער קערפער אויסגעבויגן,
אַיעדער מוסקול אַנגעצויגן
און צו אַ ווייטן שפרונג געגרייט,
און ער — ער רירט זיך ניט פון קויט.

אַזוי שטייט ער חדשים, יאָרן
(מיינ טיש זיין מדבר איז געוואָרן).
פאַרשטויבט, פאַרבלאַטיקט פון דער צייט, —
און רייסט זיך, רייסט זיך ערגעץ ווייט...

3

מיין אַסיען־זון איז אויפגעגאַנגען
אין האַלבע נאַכט, אין מיטען נאַכט,
ביי מאַלצייט־טישן זיצן אַלע
מיט טיר און לאַדן צוגעמאַכט.

פון הויכן באַלקן לייכטן לאַמפן
און אויף די טישן ברענען ליכט ;
זעט און אַבאזשורן-שאַטנס
ליגט אויף יעדערנס געזיכט.

ווער וועט איצט מיין זון באַגעגנען ?
אויף וועמענס שטערן וועלן פאַלן
און וועמענס אויגן וועלן בענטשן
אירע אַסיענדיקע שטראַלן ?

4

דאָס בלוט איז פון זיין האַרץ גערונען,
ווען ער האָט פון דער קאַרגער וועלט
דעם ערשטן בלויען פרייז געוואונען, —
דאָס איז געווען זיין אַפּפּאַל-געלט.

דעם צווייטן פרייז האָט ער גענומען
און האָט באַצאַלט דעם העכסטן פרייז :
אַ יונגער מאַן אַריינגעקומען
און איז אַרויס אַ וויסער גרייז.

און ווען ער האָט צולעצט געקראָגן
דעם לעצטן פרייז, — האָט פאַר זיין שטוב
געוואַרט אַ שוואַרצער פּערד-און-וואַגן,
וואָס האָבן אים געפירט צום גרוב.

5

און ווען דער שווייגנדיקער קוטשער
וועט צופאַרן מיט פּערד-און-וואַגן
און אויפקייטלעך פאַר מיר דאָס טירל, —
פאַרביי מיר וועלן זיך דורכטראַגן.

ווי אין א קירכלעכער פראצעסיע,
באגלייט פון קירכלעכע געזאנגען,
די יארן, וואכן, טעג וואס זיינען
אומזיסט געבארענע פארגאנגען.

נאר ניט ווי אפגעקארגטע קוואלן
און ניט ווי אפגעדארטע בלומען, —
ווי יוגע, ניט-געניצטע זונען
אנטקעגן וועלן זיי מיר קומען.

6

וואס טו איך, גאט, מיט מיינע יארן?
זיי האבן זיך אין וועג צעשטעלט
און לאזן מיך ניט גיין, ניט פארן
אין דער באשיינטער וויסער וועלט.

זיי האבן זיך צעשפרייט, צעשלאגן,
ווי ביימער-קארטשעס אויף דער ערד,
און לאזן ניט אדורך דעם וואגן,
און שרעקן שוויגנדיק דעם פערד.

די וועלט איז ווייס. אין הימל אויבן
איז אויסגעשנייט דער שטערן-וועג;
נאר פון דער ערד זיך ביימער הויבן
ווי יארן-קארטשעס אויף מיין וועג.

7

דער האט א גדר אויפגעשטעלט
צו אויפהאלטן די טויטע וועלט;
און דער האט אויסגעבויט א שול, —
זיין לויב מאכט אלע הייזער פול.

און איך, מיט הענט פאַרשמירט אין ליים,
איך גיי מיר אויפבויען אַ היים,
אַ הויז פאַר וואַכעדיקע זאָרגן.
וואָס ליגט, גאַט, אין דעם הויז פאַרבאָרגן?

צי וועט מען דאָרטן שמחות מאַכן?
צי וועלן דאָרטן קינדער לאַכן?
און אפשר וועט מען גאָר אַ טויטן
פון יענעם הויז אַרויס באַגלייטן?

און אפשר שוין ביי פענצטער שטעלן,
צי גאָר ביים אויסלייגן די שוועלן,
פון הימל וועט אַראָפּ אַ פייער
און צונעמען וואָס מיר איז טייער?

8

אַזוי ווי ער, — מיט קראַנקע גלידער
ליג איך צום קאַלטן בעט געשמידט.
פון ביימער, בלומען, זונען, פרויען
געבליבן איז ביי מיר — אַ ליד.

אַזוי ווי ער. דערזעלבער מלאך,
וואָס האָט געשוועבט איבער זיין קאַפּ
די לעצטע טעג אין מאַטיגנאָן, —
לאַזט זיך אַמאָל אויף מיר אַראָפּ.

9

פרוי ווינטער איז נעכטן געקומען.
די קודרעס מיט פודרע באַשאַטן,
די באַקן — דערפרוירענע בלומען,
און קאַלטע, שטיף־אייזיקע הענט.
געלעכערטע הענטשקעס געטראָגן, —

די פינגער פון פראָסט זיך צעברענט ;
 האָט, קענטיק, אָן מיר זיך דערוואַר/מען
 געוואָלט, און גענומען אומאַר/מען
 מיין האַלדז, מיינע אַקסלען געשטיקט,
 מיין ברוסט אַזוי שטאַרק אויפגעדריקט,
 אַז שרייען האָב איך ניט געקענט.
 דערנאָך אויף אַ ווייל אָפגעלאָזן.
 און האָט, ניט געפרעגט, זיך געלאָזן
 דורכנישטערן אַלמערס, קאַמאָדן,
 גלייכגילטיק־פאַרשטעלטע סעקרעטן
 מיט בריוו, סוואווענירן, פאַרטרעטן.
 אַלץ פאַר דער שייַן אויפגעדעקט,
 און האָט אַן רחמנות געוועקט
 — עס האָט ניט געהאַלפן מיין בעטן —
 די קינדער פון זייערע בעטן.
 געהערשט גאָר די נאַכט אין מיין הויז
 האָבן טרערן, אומאַרדענונג און שרעק. —
 מיט טאַג־גלייך ערשט איז זי אַוועק.

10

ניט זאָג : צו אונדז וועט שלום זיין, —
 דער אומגליק וועט באַלד קומען.
 דער קריג וועט זיין אין יעדן האַרץ,
 אויף יעדן צונג און גומען.

די וועגן וועלן אָנפילן
 מלחמה קאַראַוואַנען
 מיט רייטער, פוס־גייער און פערד
 אין אייזערנע געשפאַנען.

און ווייבער וועלן מענער, זיין
 פון שטאַט אַרויסבאַגלייטן,
 און וויינען וועלן זיי, ווי ווען
 מען טראַגט אַרויס אַ טויטן.

באשיץ כאַטש, גאַט, מיין אייגן שטוב,
דיין צאַרן זאַל זי מיידן:
זי איז אַן קריג — אויך פול מיט קריג,
מיט שרעקן און מיט ליידן.

נעענטער צו דיר

1

עס זיינען לידער פילע דאָ
פון דאַרשט און זעט, געיעג און פאַנג.
נאָך אַלע לידער קומט דאָס ליד,
דאָס לעצטע ליד פון אונטערגאַנג.

נעענטער צו דיר, צו דיר
ציט זיך מיין איינזאַם נאַכט־געזאַנג.
פאַרנעם, מיין גאַט, פון טיפן גרונט,
מיין טיפן ליד פון אונטערגאַנג.

עס וועלן אַנדערע מאַרגן פרי
דעם וואָלד פאַרקלינגען מיט געזאַנג.
דאָך איך זינג היינט די לעצטע נאַכט
דאָס ליד פון נאַכט און אונטערגאַנג.

2

מען זאָגט, אַז אין די לעצטע שטונדן
קומט אַן איילנדיק צושוועבן
אַלץ וואָס איז געווען פאַרבונדן
מיט די יונגע טעג פון לעבן.

אַזוי פאַר מיינע אויגן קומען
פון קינד־הייטס טיפע, שטילע גרונדן,
פערלען־קרענץ אַרויפגעשוואַמען, —
זיינען דאָס די לעצטע שטונדן?

מען זאגט, אז אַלע פּיין און ליידן,
וואָס האָבן אים צום בעט געבונדן,
פון אָפּגעצערטן גוף פאַרשיידן
אין די לעצטע לעבנס־שטונדן.

אויך איך האָב אַלעמען פאַרגעבן
אַלע ביילן, אַלע וואונדן;
אַלע תביעות אויפגעגעבן, —
זיינען דאָס די לעצטע שטונדן?

3

דער גאַט, וואָס האָט ביו איצטער
אין נויט מיך אויסגעהיט,
וועט אויך אויף ווייטער היטן
פון אומגליק מיינע טריט.

דער גוטער גאַט אין הימל
וועט איצט נאָך בעסער זיין:
ער וועט זיין קינד, מיך, פירן
צו זיך אין הויז אַריין.

מיט אַלע גרויסע קינדער
מיך נעמען אין זיין קלייד, —
אַ ליכט פון זיבן זונען
איז אויף גאַטס קלייד פאַרשפּרייט.

4

ווייל איך האָב קינמאָל ניט געוויינט
און שטיל געשלונגען טרער נאָך טרער, —
איז מיר דעריבער אַזוי שווער.

ווייל לידיק איז מיין נאכט-געצעלט,
גלייך זוי מיין הארץ איז וויסט און לער, —
איז מיר דעריבער אזוי שווער.

ווייל אויף מיין מנחה קוקט ער ניט
און הבלס פעטס געפעלט אים מער, —
איז מיר דעריבער אזוי שווער.

5

די אַרבעט-וואָך ציט אָפּ,
דער שבת-קודש גייט;
און איך האָב גאַרנישט נאָך
פאַרן שבת צוגעגרייט.

און אַז דער באַלעבאַס
וועט מיך אַ שטרענגער פרעגן:
— וואָס האָסטו אויפגעטאָן
פון דיין נשמה וועגן?

אַ שולדיקער וועל איך
פאַר אים דאָך בלייבן שטיין,
און וועל ניט וואַגן אויך
פון אים אַוועקצוגיין.

אַט דעמאָלט וועט זיך לייד,
מיין שוועסטער לייד דערנעענטערן;
און פאַר מיין באַלעבאַס
וועט זי מיך, לייד, פאַרענטפערן.

6

פערציק כמאַרעס קלייבן זיך
אויף מיין אַלטן קאַפּ, —
איינע וועט אַראַפּפאַלן
אויף מיין אַלטן קאַפּ.

פערציק שוואַרצע ליילעכער
פלאַטערן פאַר מיין טיר, —
איבע וועט מיך צודעקן,
איבע איז פאַר מיר.

פערציק גריבער עפענען זיך
ברייט פאַר מייע פיס, —
איבע וועט מיך איינשלינגען,
איבע וועט געוויס.

7

וואונדערלעכע לענדער,
וואונדערלעכע טעג;
אין זון באַלויכט'נע שטונדן
ציען אָן אַ ברעג.

אויפן מיטען הימל
די זון פון אייביק שטייט;
קיינער האָט נאָך קיינמאַל
געזען ווי זי פאַרגייט.

וויסע וועגן לויפן
אין דער אייביקייט;
און די זון באַשטראַלט זיי
אויך אויף יענער זייט.

ה א פ י ז

1

האַפּיזס ליד אויף יעדנס ליפן,
האַפּיזס בוך אין יעדן שראַנק;
האַפּיזס לידער ברענגען היילונג
דעם, וואָס איז פון ליבע קראַנק.

[91]

וואו איז סאָקי הינגעקומען ?
דער גאַטספּאַרטיקער סאַהיד ?
ניט פאַרגעסן נאָר איז האַפּיז,
ניט פאַרקלונגען — האַפּיזס ליד.

סאָקי שטייט און צאַפט ביים פעסל,
רויטער וויין אין קריגלעך פליסט.
האַפּיז בעטלט מיט די אויגן.
האַפּיז בעטלט — נאָר אומזיסט...

גייט מיט ווייב און קינד שפּאַצירן
דער געלערנטער סאַהיד ;
יעדער שפּאַן איז אַפּגעמאַסטן,
אַפּגעוואויגן יעדער טריט.

האַפּיז שפּילט זיך מיט אַ לערן,
רויטן קריגעלע פון וויין ;
אויך די גראַבע שענק־שטוב מיידל
וויל צו אים ניט פריינטלעך זיין.

האַפּיזס ליד אויף יעדנס ליפּן,
האַפּיזס בוך אין יעדן שראַנק ;
האַפּיזס לידער ברענגען היילונג
דעם, וואָס איז פון ליבע קראַנק.

קלוג געלעבט און קלוג געפירט זיך
האַבן סאָקי און סאַהיד ;
נאַכאַנאַנד געגרייזט האָט האַפּיז
און געשטרויכלט טריט אויף טריט.

און געעלטערט זיך אין פּרידן
האַבן סאָקי און סאַהיד, —
אומגעוואָגלט, אומגעוואָלגערט
האַט זיך האַפּיז מיט זיין ליד.

גאלד'נע רענדלעך און מוליאָרעס
האַבן אוהלס אויפגעשטעלט
אויף סאַהידס און סאַקיס קברים, —
האַפּיז שלאָפט אין מיטען פעלד.

האַפּיזם ליד אויף יעדנס ליפּן,
האַפּיזם בוך אין יעדן שראַנק;
האַפּיזם לידער ברענגען היילונג
דעם, וואָס איז פון ליבע קראַנק.

2

פאַרזיגל, סאַקי, ניט די פאַס;
לאַז אָפּן שטיין, און ווער עס וויל
זאָל צוקומען און אַנגיסן
און טרינקען, טרינקען פיל ער וויל...

דער וויין אין הונדערט יאָר אַרום
וועט שטאַרקער נאָך און בעסער זיין;
דאָך ווער פון אונדז, די דאַרשטיקע,
זאָג, ווער פון אונדז וועט דאָ נאָך זיין?

און דו, אויך דו וועסט זיין מיט אונדז
אין אַנגעזיכט פון בייזן גאַט.
ווי וועסטו זיך פאַרענטפערן,
פאַר דיין שמאַל־האַרציקייט, פאַר גאַט?

3

וואָס מאַכט עס אויס וואָס איך וועל טרינקען,
צי רויטן וויין, צי אַפּפאַל שוואַרצן?
אַ, ניט אין קריגל ליגט דאָס ליד —
עס ליגט אין מיר, עס ליגט אין האַרצן!

און וויסנשאַפּטלעך פיל איר זאַלט
מיט אייז די שלייפן מיר ניט רייבן, —
עס איז מיט מיר און וועט מיט מיר,
ווי וויין פאַרזיגלטער, פאַרבלייבן.

איר קלוגע לייט, איר שטאַרקע מענטשן:
נעמט זיך די ערד, די זון, די שטערן,
און האַפּיזן לאַזט נאָר זיין ליד —
ער זאַל ניט קיינמאַל ניקטער ווערן.

4

— האַפּיו, האַפּיו ווידערהאַלט זיך, —
שרייען אַלע איין געשריי:
— יעדן טאַג אַ נייע לידל,
יעדעס ליד — דער אַלטער וויי.

אַ, איר קורצזיכטיקע מורמלער!
שאַפט ניט גאַט דען אויך אזוי?
יעדן יאָר — אַ נייעם פּרילינג,
דאָך — דער אַלטער סאַלאַוויי.

5

מיטן וויין אין שענק פאַרטרינק איך
מיינע טעג און מיינע נעכט.
סאַהיד זאַגט: איך טו אַן אומרעכט;
סאַקי אַבער: איך טו רעכט.

ליבער סאַהיד, ליבער סאַקי,
איר האָט ביידע, ביידע רעכט:
די טאַווערנע איז קיין שאַנד־הויז,
די חברותא — די איז שלעכט.

אָבער גאַט, מיין גאַט, דו ווייסט דאָך :
זי, נאָר זי איז אומגערעכט.
זאָל זיין סאַהיד, זאָל זיין סאַקי, —
מיר איז אַלץ שוין, אַלץ שוין רעכט.

6

האַפּיז האָט ניט צו באַצאָלן
פאַר אַ קריגל פּראָסטן וויין.
האַפּיז זאָל דערפאַר ניט זינגען ?
וועט זיין ליד ניט האַניק זיין ?

האַפּיז מעג אויך הייוון טרינקען, —
האַפּיז מאַכט פון הייוון וויין ;
האַפּיז מעג אויך גאָר ניט טרינקען —
וועט זיין ליד נאָך זיסער זיין.

ניט־פאַרגינערס ! האַפּיזס שונאים !
שפאַרט ניט האַפּיזן קיין וויין !
אונטער אַ פאַרשלאַס'נעם הימל
וועט זיין ליד נאָך זיסער זיין.

7

און ווידער האָט אַ רויו פאַרוואַנעט,
אַ רויו אויף האַפּיזס בייט.
געבליט האָט זי נאָך רויוט אין אַוונט,
און אין דער פּרי — שוין טויט !

אומזיסט האָט האַפּיז איר געמינטערט,
אין רויוטן וויין געווייקט ;
אומזיסט די ברוסט זיך אויפגעשניטן,
צום האַרץ איר צוגעלייגט ;

זיין וויין, זיין בלוט האט ניט געהאלפן —
כאטש וויין און בלוט איז רויט...
און ווידער האט אַ רויז פאַרוואַנעט,
אַ רויז אויף האַפּיזס בייט.

8

וואו איז, האַפּיז, דיין מאַנדל־ברויט ?
וואו איז, האַפּיז, דיין פּורפּור־קלייד ?
דיין קאַפּ איז ווייס שוין פאַר דער צייט...
דיין בעכער — פּול מיט ביטערקייט...

מיין ליד, דאָס איז מיין מאַנדל־ברויט,
מיין ליד, דאָס איז מיין פּורפּור־קלייד ;
מיין קאַפּ איז ווייס שוין פאַר דער צייט ?
דער טויט — פאַרויסט די ביטערקייט...

9

אַ, האַפּיז ווייס, אַז וויין און ווייבער
פאַרמאַגן ניט דעם מינדסטן ווערט.
דאָס שטייט אין „בוך“. ער האט דאָס זעלבע
פּון אַלטע, פּרומע לייט געהערט...

דאָך ווערט נאַכט איין, נאַכט אויס כּסדר
אין איינזאַמקייט זיין האַרץ פאַרצערט ;
און ס'רױבט דער קנאהס ציגן־מאַנער
פּון זיינע טעג דעם לעצטן ווערט.

10

ווען איך דערמאַן דיין נאַמען זיך
ציט דורך אַ זיסער שטראַם מיין האַרץ.
עס האט נאָך אַזאַ האַניק־טייך
אין פּרס ניט פאַרפּלייצט אַ האַרץ.

די מיילער-טאָלן שטילט ער איין,
די דאַרשטדיקע טרינקט ער אָן;
און ביז די רונדע היגלען-קעפּ
די אינדן זיינע שלאָגן אָן.

11

אָ, שיראַז'ס בלום, מיין האַרצנס טרייסט —
פאַרוואָס האַסטו פאַרבליט ?
עס ברענען דאָך נאָך אומעטום
דעם זומערס הייסע טריט.

די ערד איז גרין, דער הימל בלוי,
דער בוים אין בלעטער שטייט;
און קיינער האָט ניט אָנגעזאָגט
מיט שרעק: דער ווינטער גייט!

די גריבער זיינען צוגעדעקט,
צום רעגן ניט געגרייט,
דער רעגן ווייס זיין טאָג: פאַר וואָס
ווייס ניט זיין טאָג דער טויט ?

די ערד איז גרין, דער הימל בלוי,
דער ווינטער איז נאָך ווייט;
וואָס האַסטו זיך, מיין בלום, געאיילט
פאַרבליען פאַר דער צייט ?

12

ווי דו האַסט האַפּיזן געקאָרמעט —
וויסטו אַליין;
מיט לידער וועט דיר האַפּיז צאָלן
דיין פולן לויין.

זיין ליד „צו סאקי“ וועט אַרומגיין
פון האַנט צו האַנט;
אַ שימף-נאַמען וועט סאקי זוערן
אויף גאַר דאָס לאַנד.

און אויב רחמנות וועט זוער דאַרפן —
איז — דו אַליין;
דען אַ געבראַנדמאַרקטן וועט האַפּיז
דיך לאַזן גיין.

13

פון שיראַז איז האַפּיז געגאַנגען
און האַט די בלוזע פּיס געברייט
אין הייסן זאַמד, און האַט די צאַרטע
גראַז ביים וועג-זוים אַפּגעהיט.

נאָר ניט אַזוי די גוטע לייט
האַבן זיך מיט האַפּיזן באַגאַנגען. —
זיי זיינען אויף זיין בלוזער ברוסט,
ווי אויפן זאַמד אַרומגעגאַנגען.

14

סאקי האַט אַ וויץ פאַר יעדן
און אַ שפּרוך-וואָרט, ווי עס פאַסט;
איינער לאַכט זיך אָן ביז טרערן
ווען דער פעטער סאקי שפאַסט.

סאַהיד וואָרפט מיט פרומע פּסוקים
אויף די זינדער פון דער ערד;
טרערן קייקלען זיך ביי יענעם,
ווער דעם דאַרן סאַהיד הערט.

[98]

„סאַקי שפּאַסט און סאַהיד מוסרט, —
ביידע טוען זייער פּאָך ;
וואָס טוסטו, דו בלייכער שווייגער ?“
— דאָס איז ניט דעם שענקערס זאַך.

15

סאַקי מאַכט פון קונדן רענדלעך,
אַ קאַריערע מאַכט סאַהיד ;
סאַקי, און סאַהיד, און קונדן, —
איז פאַר האַפּיז בלויז אַ ליד.

שמייכלענדיק קלייבט סאַקי רענדלעך
פון דער מזלדיקער בייט ;
סאַהיד וועט אין פריידן שניידן,
וואָס ער האָט מיט זאַרג געזייט.

האַפּיזס לידער — זשעדנע פּיאָווקעס,
ווערן פון זיין בלוט גענערט ;
האַפּיזס לידער — האַפּיזס רויבער.
האַפּיז — האַפּיזן פאַרצערט.

16

זאַרג זיך ניט, סאַהיד, דער טייוול
נעמט דעם גוטן ווי דעם שלעכטן...
ער גיט יעדערן אַ מאַלצייט
און אַ משפט אַ גערעכטן.

ריטער, סקאַווערדעס און קוילן,
צוואַנגען אַנגעברענטע, רויטע —
ליגן אין דעם גיהנום שפּייכלערס
גאַנצע הורבעס אַנגעגרייטע...

ער האָט פלייסיקע משרתים
דורכצופירן די באַפעלן.
אי די גוטע, אי די שלעכטע —
עס זאָל קיינעם גאָר נישט פעלן...

האַט גאָט עמעצן געקרויודעט,
האַט ער נישט באַפרידיקט וועמען —
זיי געטרייסט, סאַהיד! דער טייוול
וועט שוין קיינעם נישט פאַרשעמען.

17

האַפּיז פליט אויף ברייטע פליגלען
איבער ביימער, איבער היגלען;
סאַקי האַלט זיך ביי זיין קלייד,
איז נישט לעבעדיק, נישט טויט.

„האַפּיז, קרוין, גענוג צו יאָגן,
כ'קען די הויכקייט נישט פאַטראַגן“
— בעט זיך סאַקי ווי אַ קינד —
„נישט דערמאַן די אַלטע זינד.“

„שרעק זיך נישט, די ברייטסטע פליגלען
ווערן אַפגעשוואַכט, די היגלען
בלייבן ווייט; אין דיין געצעלט
שענקסטו ווידער וויין פאַר געלט.“

אין אַ ווינטער־טאַג, אַ נאַסן,
טרייבט זיך האַפּיז אין די גאַסן,
ווי געוויינלעך, דו — ציילסט געלט
אין דיין וואַרעמען געצעלט.“

[100]

דו זיצסט אין וויין-הויז און דו טרינקסט,
און האַלטסט די זינגער מיט און זינגסט ;
ווער ווייס, ווער ווייס — אין דער מינוט
באַפאַלט אַ פלאַם פון גאַט דיין גוט !

ווען דו מישסט צו צום וויין-געטראַנק
אַ פּרעמדן, זינדיקן געדאַנק, —
ווער ווייס : אויף דיין באַפאַלטער בעט
אַ פּרעמדער האַרצט דיין ווייב און גלעט.

און ווי נאָר דו פאַרלאָזסט די שוועל —
אַ רויב-פּייל טרעפט דיך אויפן שטעל...
דו האַסט קיין ווידוי ניט געזאַגט, —
דער טייול דיין נשמה טראַגט.

דער שונא שפּירט נאָך דיינע טריט,
און גאַט אַליין פאַרגינט דיר ניט.
דעם טויט קוק, האַפּיז, אין געזיכט, —
דער אומגליק קומט גאָר אומגעריכט.

אויף אַלטע יאָרן האַפּיז האַט
זיך איינגעליבט, אַ נאָר געוואָרן ;
און ווי אַ קינד אַ זילבער-מינץ, —
האַט ער זיין האַרץ אַזוי פאַרלאָרן.

דאָס קינד וועט וויינען אין דער היים, —
מען וועט אַן אַנדער מינץ אים געבן ;
נאָר ווער אַ האַרץ פאַרלירט, דער האַט
פאַרלאָרן אויף זיין גאַנצן לעבן.

ער איז געגאנגען ביים ברעג טייך,
און האט דערזען אין טייך אַ שטערן;
זיך איינגעבויגט, — און וואו נאָר צוויי,
וועט האַפּיז איצט אַ דריטער ווערן.

מיט האַפּיז אומגליק סאַקי וועט
די קונדנס פּוילע צייט פאַרנעמען;
און פון דער בימה האַפּיז
וועט סאַהיד פאַר אַ מוסר נעמען.

20

„ווער וויל מיין נשמה האַבן?
קויף איר, טייוול, אַפּ כאַטש דו!
נאָר דער טייוול, ווי אַ קרעמער,
ענטפערט: „האַפּיז, לאַז צורו.

„צו לאַנג האַסטו זי מיט תּפּילות
און מיט לידער אויסגעצערט;
ווי אַ ליד אין וויסע פּערזון
האַט זי ניט דעם מינדסטן ווערט.

„איך דאַרף פּלייש מיט בלוט און ביינער!
איך האָב ליב — זיין גוט געשפּייזט.
דיין נשמה איז אַ שווינדל —
אויבן — פאַרמעט, אונטן — גייסט.

„סאַקיס, זעסטו, דאָס איז סחורה!
וויין און ווייב! וואָס איך האָב האַלט.
פּיל ער זאַל פאַר איר ניט בעטן —
איך באַצאַל אין באַרעס גאַלד.“

ניט פיל איז האַפּיזן געבליבן
 נאָך וויין אין כּוּס ;
 דער פּאַלשער סאַקי האָט געגעבן
 אַ פּאַלשע מאַס.

נאָר וואָס גייט האַפּיזן אָן סאַקי
 און סאַקיס וויין ?
 ער וועט זיין צונג אין דאָרשט פאַרברענען,
 און שיכור זיין.

געליבטע, האַפּיז איז קיין עושר,
 ער וועט קיין האַלדזבאַנד דיר ניט געבן ;
 ער וועט דיר לאַנגע יאָרן שענקען.
 און דורך זיין חסד וועסטו לעבן.

זיין וועג פירט איבער דורות-פעלזן,
 דו דאַרפסט זיך אָן זיין קלייד נאָר האַלטן, —
 וועט, ניט-באַפּליגלטער, דיך טראַגן
 הויך איבער אַלע יובלען-שפּאַלטן.

ווער האַפּיזן האָט ווען געפּייניקט, —
 ווי טוי זיך קלעפט צו זיינע טריט ;
 ער טראַגט מיט סאַקין און סאַהידן,
 מיט האַפּיז גייט גאַנץ שיראַז מיט.

ווען דינע שוועסטערס קינדערס-קינדער
 אין שטומען קבר וועלן ליגן,
 און איבער זיי אַ קיפּאַריס-בוים
 וועט שטומערהייט אין ווינט זיך וויגן, —

אַ טאַכטער וועט איר מוטער פרעגן,
אַ מיידל צו איר חתן זאָגן :
„ווער איז די אַנקאַ, וואָס איר נאָמען
אויף אַלע ליפּן ווערט געטראָגן?“

— געווען איז אַנקאַ יענע מיידל,
וואָס האָט האַפּיזוס האַרץ געפּאַנגען ;
ער האָט געדינט צו איר מיט לידער,
און ציבז געצאַלט איר מיט געזאַנגען...

ווי פאר די אויגן

ווי פאָר די אויגן

גיב ווידער דעם ריח פון ערד צו דערפילן,
דעם וואַרעמען פליעסק פון וואַסער דעם שטילן ;

די טונקעלע קילקייט פון מיט־זומער שייער,
דעם נאַכטיקן רוף פון אַ פעלדישן פייער.

זאָל איך דערשפירן, און זאָל זיך מיר דוכטן
דער צופיקער טעם פון האַלב־צייטיקע פרוכטן.

דערמאָנען זיך העלף מיר דעם קלונג פון דער קאַסע,
די מונטערע נאַסקייט פון נאַכטיקער ראַסע.

ברענג מיר אויף פליגלען פון ווינטן צו טראַגן
דעם וויאַרסט־ווייטן, טרוקענעם סקריפּ פון אַ וואַגן ;

דאָס זיפצן פון זאַנגען, וואָס ווערן געדראַשן. —
העלף, גאָט, זיך דערמאָנען דעם דאַרפישן לשון.

דער חודש מערץ

דער חודש מערץ קומט אָן אין דאָרף
מיט טאַגיקער זון און נאַכטיקן רעגן.
די דינע פערדישע פיס פאלן דורך
אויף די אַנגעבלאָזענע וועגן.

דאָס אייז פון טייך הויבט זיך אויף ווי אַ בלעך
איבער אַ קאַכיקן טאַפּ מיט וואַסער,
און יעדער צעשמייכלטער שניי ביים וועג
איז גאָר אַ באַהאַלטענער מסור.

עס קומען אין אַוונט גויים פון שטאַט
מיט נאַסע פּערד און שליטן ;
אַנשטאַט צו זיצן אין ווייכן שטרוי,
האַבן זיי אויף די פּערדלעך געריטן.

זיי זאַגן : דער וועג איז אומעטום
פון שטייענדיק וואַסער צעריסן.
דער רעגן האָט זיי מיט דראַבנעם שראָט
איבער די פעלצן געשמיסן.

בייטאַג איז מיט קלאַנגען פול די לופט —
מען הערט, דוכט זיך, מענטשן ריידן.
ס'איז קיינער ניטאָ — דאָס האַרץ איז נאָר פול
מיט ליכטיקער שרעק און פריידן.

און ביי דער נאַכט איז פאַלש דער שלאָף —
ער רייסט זיך אַלע וויילע איבער.
דו הערסט זיך צו . . . דיר דוכט זיך — דער טייך
גייט איבער די ברעגן אַריבער.

דער חודש מערץ קומט אָן אין דאָרף
מיט ברייטע און הילכיקע בשורות.
מיין האַרץ ווערט ווידער ליכטיק און יונג,
ווען איך שרייב די דאָזיקע שורות.

דער הימל — בלוי

דער הימל — בלוי, דער טייך איז ווייס,
און די אַנגעהאַקטע שטיקער איין
אין שפעטן אַוונט זיינען גריין.
דער לבנה־שטראַל איז פייערדיק און דין.

עס איז שטיל פאַר מיילן-מיילן רונד.
אויף דעם טייכס שוואַרצער וואונד
האַט זיך אָנגעטאַן אַ נייע הויט.
די וואַנט פון מיל איז ווייס באַטויט.

דער וויסער וועג איז גלאַט און פעטט.
ווי מיט אַ וואַלגער צוגעפרעסט.
און צו דער וויסקייט צוגעמישט
איז אַ קווינטל בלוי. מערער נישט.

אין אַ בלויער זומער-נאַכט

אין אַ בלויער נאַכט דאָס ווייסע הויז —
אַן אינדזל אויף אַ ים.
די בלויקייט גלעט די האַר אויף די קעפּ
פון מענטשן — פאַרוואַרפענער שטאַם.

זיי טרינקען די רייד פון די מילשטיינער צוויי
און פון דער וואַסער-ראַד.
די אַלטע לבנה גייט איבער זיי —
גייט טראַט ביי טראַט.

עס קומט אַ פור פון ווייסן טאַג,
פון אַן אַנדער קאַנטינענט.
די בלויקייט נידערט און נידערט... פאַרטרינקט
די פור און ווייסע ווענט.

נאָר אַ קלייניקע שטעמעלע

די היזלעך — קליין און היימיש,
די גאַסן — קורץ געשטרעקט.
אַ ברעם נאָר אויפגעהויבן —
די שטאַט האַט זיך געעקט.

די רעכטע האנט פארוואַרפן
צום טייכלס ווייסן זאַמד,
די שול אַרומגענומען
וואַלט איך מיט צווייטער האַנט.

און אַלע דריבנע שטיבלעך
פון שול-הויף און פון מאַרק —
אין גרויסן זאַק פון גערשטן
פארוואַרפן אויפן קאַרק.

וואַסער-פליעסק

וואַסער-פליעסק און טויבן-ברומען
איז אויף מיר היינט אַנגעקומען, —
אַלע האַרטע קינדער-יאָרן
זיינען פאַר מיר מילד געוואָרן.

גרויע הימלען ווערן שענער,
בערג און טאַלן ווערן קלענער;
איבער צויםען, איבער גריבער
שפּרינג איך אין איין בליק אַריבער.

זוי אַ ברייטן טישטוכס עקן
נעם איך הונדערט-מיילן שטרעקן;
טייכן, פעלדער, בערג און וואַלד —
נעם צונויף זיי און באַהאַלט.

גרינג און לופטיק איז דאָס לעבן,
און דער טויט — אַן איבערשוועבן
פון אַ צווייג, וואָס האַט פאַרדאַרט,
צו אַ נייעם בוים, וואָס וואַרט.

כ'וויים ניט

כ'וויים ניט, וואָס איז מיר געשען —
איז דאָ עמיצער געווען,
אַנגעזאַגט מיר : פּרילינג ?
שאַרף דער ווינט, די לופט איז נאַס,
ווייסע דעכער, ווייסע גאַס —
נאָר דאָס האַרץ שרייט : פּרילינג !

אַט גייט ווידער שוין אַ שניי ;
נאָר אין פינצטערן געדריי
לייכט מיין האַרץ אויף : פּרילינג.
איך און לוח אויף דער וואַנט
גייען ביידע האַנט אין האַנט,
ביידע רופן † פּרילינג !

ערגעץ האָט געפלאַצט דאָס אייז,
קריעס גייען שאַרעס־ווייז,
ס'זינגט די אושע : פּרילינג.
איך דאָ, צווישן הויכע ווענט,
הויב צום הימל אויף די הענט ;
דאַנק גאַט פאַרן — פּרילינג.

א דערינערונג

איך זיך ביים פענצטער וואָס צום הויף
און זע : עס גייען מיט די טרעפּ אַרויף
צוויי מענטשן אין ווייס אַנגעטאַנען.
זיי האַלטן באַרשטן אין די הענט —
דאָס זיינען פאַרבער וואָס פאַרבן די ווענט ;
עס הויבט זיך מיר אָן צו דערמאַנען.

אן אַנדער ערד, אַ גרינער גראָז,
אַ וואַסער ברייט און גלאַט ווי גלאַז —
געקומען דער זומער צו פאַרן.
מיין טאַטנס הויז, מיין טאַטנס מיל,
צוויי שטיינער רודערן פויל און שטיל —
זיי מאַלן ווייץ און קאַרן.

אַ מענטש גייט אַלץ אַרויף, אַראָפּ;
ער האַלט אַ מעסטל אויף זיין קאַפּ,
טראַגט ווייסע, מעליקע קליידער.
ער גייט און גייט, גאַר אָן אַ מאַס,
טראַגט מעסטלעך ווייץ צום הויכן קאַס —
די שטיינער רודערן כסדר.

ביים טיר פון מיל, אין זונען־שיין,
ליגט געלער ווייץ, געוואַשן ריין,
ליגט אויסגעשפרייט אויף ברעזענטן.
און איך, אַ יינגל פון אַ יאָר צען,
בין דאָ געשטעלט, אַז איך זאָל זען —
קיין הון זאָל זיך ניט דערנענטן.

איך טו מיין אַרבעט פראַסט און גוט,
איך פאַך מיט לאַנגער, דינער רוט,
איך היט די באַגאָלדיקטע זאַמען;
און זעץ זיך דערנאָך ביים ליילעכס ראַנד
און פיר מיט דער רוט ווי אין געלן זאַמד —
איך שרייב אַריין מיין נאַמען.

מיין מאַמע

מיין מאַמע איז געווען אַ יידענע אַ קליינע,
ניט יונג אין יאָרן שוין און ניט קיין שיינע.
געגאַנגען איז זי גיך, אַביסל איינגעבויגן,
און ליכטיקע האָט זי געהאַט צוויי שוואַרצע אויגן.

די לעצטע — שלאפן גיין, די ערשטע אויפגעשטאנען,
אויף קראנקע פיס דעם לאנגן דאוונען אויסגעשטאנען
מיט סידור אויף די הענט; קיין תענית ניט פארפעלט.
פון היגער וועלט געקארגט, געשפארט פאר יענער וועלט.

און זעלטן איז זי ליידיק אויף א באנק געזעסן.
האט פון דערפרי ביז נאכט געדארפט פארגרייטן עסן
פאר הויזגעזינט, פאר פועלים און פאר פרעמדע לייט,
וואס האבן זיך צום הויז געצויגן פון דער ווייט,

זוי הינער צו דער האנט, וואס ווארפט זיי קערנער צו,
און ווי צום פארענדיקן צובער איילט די קו.
און אפט האט זי פון בעט זיך אויפגעהויבן אינמיטן נאכט
און פאר די געסט דעם אפגעקילטן אויוון הייס געמאכט.

ווען איך בין נאך געווען אין מיינע קינדער־יארן,
איז מיט איר לעצטער קרענק די מאמע קראנק געווארן.
זי האט יסורים פיל און מאטערניש געליטן —
דער טויט האט מיט א טעמפער זעג איר לייב געשניטן.

מיר האבן פריער גאט פאר איר געזונט געבעטן,
נאר גאט האט ניט געוואלט פאר אונדז פון טויט איר רעטן.
און וויפיל רופאים, אפשפרעכער עס זיינען ניט געפארן —
זיי האבן איר פארלענגערן ניט געקאנט די יארן.

און ווען גאט פון אונדז האט זיין אויער אפגעווענדט,
שוין ניט צו אים געהויבן האבן מיר די הענט
און ניט פאר אונדז, נאר פאר דער מאמעס־וועגן
גערופן האבן מיר צום טויט, ער זאל שוין גיכער זעגן.

אויב גאט האט ניט געהערט, פארנומען האט דער טויט
דעם יאמערלעכן רוף, דערבארעמדיקערהייט
האט ער דערנענטערט זיך און הויפנס האפן־זאמען
אויף איר געזיכט געשפרייט און איינגעשטילט דער מאמען.

זשוכאָוויץ—בראָדוויי

ווילט זיך מיר צונויפגארטלען זשוכאָוויץ—בראָדוויי,
ווי אַ פּאַס אַ לעדערנער גאַרטלט רעדער צוויי.
גרעבליעס שוואַרצע שטרעקן זיך בלאַטיקלעך און נאַס.
רויטע פייערלעך ביי דר'ערד ציען שוואַרצע גאַס.
רעדער, שטיינער רודערן; רוען זיך ניט אַפּ.
עלעווייטערס לויפן אָן מיט אַ הויכן טראַפּ.
גויים ביי אַ וויסן טיש דערציילן זיך פון וועלף.
מאַרמאַר-טישלעך, לאַנגע רייד פון רילקע און פון „צוועלף“.
ווייל איך, נעם איך גאַרטל-אויף זשוכאָוויץ-בראָדוויי,
ווי אַ פּאַס אַ לעדערנער גאַרטלט רעדער צוויי.

אונדזער היים ביי גאָט

1

אונדזער לעבן איז אַ שמאַלער, קרישלידיקער וועג.
מיר גייען און מיר מוזן גיין אים טראָט ביי טראָט.
גליטש און האַגל, טיפע טאַלן, הויכער אָפּגרונט־ברעג —
מיר'ן קומען אויפדערנאַכט אַהיים צו גאָט.

אַלע טראַגן אויף די פלייצעס אָנגעפילטע זעק;
ווער מיט גאַלד און ווער מיט טראַנטעס, ווער מיט האַרטן שראַט.
אַלע פלייצעס ברענען וואונדיק אויף דעם גאַנצן וועג,
ביז מיר קומען אויפדערנאַכט אַהיים צו גאָט.

ווער עס פוילט זיך, ווער עס איילט זיך—ס'העלפט ניט קיין געאייל.
ס'איז פון פריער אָפּגעמאַסטן יעדער ווענד און טראַט:
וועמען נאָר דריי טריט פון וויגל, וועמען הונדערט מייל,
ביז עס עקט דער הימל פאַר דער היים ביי גאָט.

מיינע שעה'ען ווערן קירצער, פאַלשער ווערן טעג.
כ'גיי אַרום מיט אויסגעבאַרגטן, ניט־באַצאַלטן טראַט.
יעדע וויילע קאָן דער הימל פאַלן אויף מיין וועג —
ניט געריכטערהייט זיין אין דער היים ביי גאָט.

און איצטער, צו די שפעטע יארן,
 האָב איך צו גאָט נאָר צוויי פאַרלאַנגען :
 מיין קאָרן-פעלד זאָל ניט פאַרדאַרן,
 ניט אויסברענען דער ברונעם פון געזאַנגען.

און ווייטער — ווי צו אַלע מענטשן,
 זאָל ער צו מיר ניט ערגער זיין, ניט בעסער :
 אַמאָל אַ גרינע צווייג פון שלום,
 אַמאָל אַן אָנגעשאַרפטער מעסער.

איך וואָלט געוואָלט, איך זאָל קאָנען טראַכטן
 מיט אַ רואיקן געמיט :
 אַט די טונקעלע פאַרנאַכטן,
 זיי אַרן און שרעקן מיר ניט.

אַבי אַלץ וואָס איז מיר טייער,
 סנאָפעס ווייץ און שטוביקע פי,
 האָב איך אין ברייטן שייער
 אַריינגענומען פאַר-פרי.

איצט קאָן איך רואיק בלייבן
 און אויפן אויוון אינדערהויד
 באַלד נאַכמיטאָג זיך פאַרקלייבן
 מיט ליולקע און בלויזען רויך.

און ביינאַכט אונטער אַדליקע הימלען,
 ווען שניי פאַרווייכט שוואַרצקייט פון שיד,
 ווען שטיבלעך פאַרטאיעטע דרימלען, —
 גיין אין שענק מיט אַזעלכע ווי איך.

און דאָרטן אַ פּולע שטוב טרעפן,
אָרום לאַנגו, באַלאַדענעם טיש,
רעדן פון זומערס שפע,
אַמאָליקע מערק און באַריש.

איך וואָלט געוואָלט, איך זאָל קאַנען טראַכטן
מיט אַ רואיקן געמיט :
פאַר די טונקעלע פאַרנאַכטן
קיינ מורא האָב איך ניט.

4

אין פאַרנאַכטן

מיינע וועגן ווערן אַלץ שמעלער,
מיינע היילן — אַלץ טיפער, פאַרוקטער.
איך גיי איבער ליכטיקע גאַסן
אַ פאַרלירענער און אַ געבוקטער.

עס קומען אָן ווערטער צו שווימען,
גנאָדיקע, ווייכע און פרומע.
איך האָב איבערגענומען דעם לשון
פון שעפסן און קעלבעלעך שטומע.

ווי זיי, איבערוועלטטיקט מיט מילדקייט,
מיין שפראַך איז אויך מרוקען און בלעקען.
ווי זייערס, מיין האַלדז אין פאַרנאַכטן
צום חלף אליין טוט זיך שטרעקן.

5

סוף זומער דאָרן אַלע רויזן אָפּ,
און אַלע עפל פאַלן צו דער ערד אַראָפּ.
פון בוים די בלעטער רייסט אַוועק דער ווינט.
דאָס שלאַכט-הויז איז דער סוף פון שעפס און רינד.

און אלע לידער, קליין צי גרויס,
זיי לאָזן זיך אויס
מיטן טויט, מיטן הייליקן טויט.

6

ווי גוט עס איז צו שטיין אין וואַלד
און זיין אַ בוים צווישן ביימער,
און זען ווי ביימער ווערן אַלט
און פאַלן פון דער שאַרפּזעג'ס ציינער.

זיי לייגן זיך אין ווייכן שניי —
אויך מיך וועט באַלד די זעג פאַרשניידן.
איך בין אַ בוים אין וואַלד ווי זיי
און וויל דעם זעגערס האַנט ניט מיידן.

עס איז פאַראַן אי פּיין, אי פּרייד
אין דער געהאַרכזאַמקייט פון ביימער —
אַ ווייסע עדה שטייט געגרייט
דעם טויט צו פאַלן אין די ציינער.

7

דער מענטש איז צו אַ יונגן מלך גלייך :
ער שטייט אויף אין דער בלאַזער פּרי,
וואַשט אָפּ דער מאַמעס מילך פון זיינע ליפּן
און גייט דעראַבערן זיין לאַנד.
ער זעצט זיך אויף אַ ווייסן פּערד ;
ביי דער זייט, פאַראויס און הינטער אים
סאַלדאַטן, ראַטגעבער און ווייבער,
און מוזיקאַנטן און פּאַיאַצן.
אַנטקעגן קומען שטעט און דערפּער
מיט שעפּלעך גאַלד, מיט פּוטער וואַרג, מיט זיידנס,
און פעלדער טראַגן פּולע זאַנגען,
און טייכן — שווערע נעצן פּיש.

נאָר ווי די זון הויבט אָן זיך נויגן
צו מערב־זייט, און אין דער ווייט
אַ בערגל פּרישע ערד באַווייזט זיך, —
הויבט אָן די מחנה זיך צערײַנען . . .

די זעלנער פּאַלן פון די פּיס, די וויבער
און ראַטגעבער פּאַרראַטן,
די פּייפלעך פּאַלן פון די שפּילערס הענט,
און די פּריילעכמאַכער ווערן שטום.

אַז וואויל דעם מלך, וועמענס בערגל ערד
וואַרט אויף אים אין מיטאַג־שעה, אין הייסער זון.

8

אַ וואָרט

אַ שטערן ליגט אויף אונדזער דאַך —
אין קאַן ניט דערלאַנגען.

אַ פּויגל קרייזט אַרום מיין קאַפּ —
איך קאַן אים ניט פּאַנגען.

אין האַרצן ליגט אַ מילדער וואָרט —
איך קאַן אים ניט זאַגן;
נאָר ביזן סוף פון טעג וועל איך
אין האַרצן אים טראַגן.

9

נידעריק, נידעריק בויג איך מיין קאַפּ,
ביז צו דעם שטויב פון דער ערד.
זאָל ער ווי שטראַמען אַריבער מיין קאַפּ,
דער זודיקער שטויב פון דער ערד.
זאָל ער ווי שטראַמען אַריבער מיין קאַפּ,
ווי גליאַיקער, זודיקער וויין.
טיפּער פון שטויב נאָך בויג איך מיין קאַפּ,
אויב עס קאַן טיפּער נאָך זיין.

מיר דאַכט . . .

מיר דאַכט זיך יעדן אינדערפרי —
 דער לעצטער טאָג קומט אָן.
 וואוהין איך גיי — דער לעצטער גאַנג.
 און וואָס איך טו — דאָס לעצטע טאָן.

און טויזנט לידער האָט דער טאָג —
 זיי זיינען אַלע איין געזאַנג.
 אויף אַלע זייטן פון דעם טאָג
 איז זונען־אונטערגאַנג...

פיר זוניקע טריט

1

איך דארף ניט קיין מייליקע ווייטן.
פאַר מיר איז גענוג
אַן ערד הונדערט טריט אויסצורייטן, —
פאַר מיר און מיין פלוג.

איך דארף ניט קיין שטראַמיקע וואַסערן.
פאַר מיר איז גענוג
אַ טייכל דעם זאַמד צו באַוואַסערן, —
פאַר מיר און מיין קרוג.

איך דארף ניט קיין גרויסע פאַלאַצן.
פיר זוניקע טריט
אויפן ראַג פון צוויי רושיקע גאַסן, —
פאַר מיר און מיין ליד.

2

אַ שפּעטער עפל . . .

אַ שפּעטער עפל איז מיין ליד.
פאַלט זי גרינג צו מענטשנס פיס.
זי איז פון צופיל זון ניט רויט
און אפשר איז זי אויך ניט זיס.

נאָר רייף איז זי. האָט האַלט די ערד
נאָך מער ווי זון און צווייג און בלאַט.
זי האָט געטרונקען שוואַרצע נאַכט
און מיט סוף־זומער איז זי זאַט.

זי פאַלט דערפאַר, ווייל טוי און נאַכט
באַהאַלטן ליגט אין איר געבוי ;
און מענטשנס גומען, מענטשנס צונג
פאַרזוכן זאָלן נאַכט און טוי.

3

זון אין מערב זעצט זיך גיך.
וואָס דאַרף נאָך אַ מענטש ווי איך ?
לידער, קליינע לידער.

גרויסע שטעט און נייע לענדער —
בין אַ דורכגייער, אַ פרעמדער.
נאַענט זיינען לידער.

ניט פאַראַנען אויף דער ערד
נאָך אַ פרייד, ווי די וואָס ווערט
אויפגעוועקט פון לידער.

נאָר איין וואונטש איז מיר געבליבן :
וואַלט אַ גאַנצע נאַכט געשריבן
ניט־געקליגטע לידער.

ווער וויסט מאַרגנדיקן טאָג ?
לידער — אַלץ וואָס איך פאַרמאָג —
זאָלן בלייבן לידער.

גאָט, מיין שיצונג און מיין וואַנט,
לייז מיך אויס פון שניטערס האַנט,
לייז מיך אויס מיט לידער.

פאראן אַזעלכע לידער,
וואָס צערטלען זיך אין דיר ;
דו ווילסט זיי ניט געטרויען
דער פען און דעם פאָפּיר.

ניט בלאַנק דער ווייסער בויגן,
ניט דיין גענוג די פען ;
עס ווינטשן זיך די פינגער ;
וואַלטן שטיינגלעך רויך געווען.

זיי לאַשטשען זיך אין האַרצן
און שטרעקן זיך זיס און פּויל,
ווי דינע מיידלעך לייגן
די ביסנס זיך אין מויל.

זיי זיינען פאָך פון פליגל,
אַ בלויען ווינטל'ס וויי.
פאַר זיי — די ווייכסטע גראַמען, —
אַ האַרטער אויסגעשריי.

דאָך מוזטו פאַרט פון האַרצן,
מיט ווייטיק און מיט ריס,
צום שאַרף פון פען זיי וואַרפן,
ווי צו אַ גולניס פיס.

זאָל דיין פּערז זיין ווי שניי
אַזוי ווייך, ווי דער גלעט
פון אַ מאַמען, און גרינג,
ווי דער פּוך פון איר בעט.

פּוּכִיק־גרינג פּאַרן אויג,
ערדיק־שווער אויף דער האַנט.
מיט יעדן אָפענעם וואָרט
זאָלן צען זיין געאַנט.

זאָל דיין ליד זיין דיין קוואַל.
בויג זיך איין און פּאַל צו
מיטן מויל; טרינק זיך אָן
ביז צו זעט, ביז צו רו.

זאָל דיין ליד זיין דיין ליכט.
און אַנטפלעק זיך פאַר איר
הויל און בלויז, ווי דו טוסט
פאַר דעם שלאָס פון דיין טיר.

6

זיסער פון די זיסטע סמ'ען
זיינען זינגענדיקע גראַמען;
זעמל־ברויט פון בעסטן סאַרט
איז דאָס אויפגעאַנגען וואָרט.
אויף הויכע וואַסערן פון געמיט,
מיט די ברעגן גלייך און פול,
זיכער, ווי אין פּאַטער־שטול,
טראַגט זיך הויך דאָס יונגע ליד.

7

עס ווילט זיך מיר שרייבן ליכטיקע לידער,
ווי די ליכטיקע האַר פון מיין חברים זון;
זיי זאָלן צעגיין אין אַלע גלידער,
ווי די מילדע שטראַלן פון ווינטער־זון.

עס ווילט זיך מיר שרייבן ליכטיקע לידער,
ווי ליכטיקער טוי באַגיבען אין פעלד,
ווי ווייסע און ליכטיקע הייליקע ברידער,
וואָס גייען דערלייזן די פינצטערע וועלט.

עס ווילט זיך מיר שרייבן ליכטיקע לידער,
ווי ליכטיקע, ווייסע היגלען שניי;
ווען איך וועל אין לאַנד פון די טאַטעס אַריבער,
זאַל מיר אויך דאַרטן זיין ליכטיק פון זיי.

8

ניט קיין וויין, ניט קיין ביר,
אין דעם פראַסטן געשיר —
יואַרעם בלוט סערוויר איך.
נאָר פון מיר ביז צו זיי,
אין געיעג, אין געדריי,
מער ווי האַלב פאַרליר איך.

מיינע געסט — כ'זע ניט אָן,
ניט איך ווייס, ניט איך קאָן
רופן זיי ביים נאַמען.
זעלטן-ווען, אין דער שפעט,
הינטער וואַנט, הינטער ברעט,
הער איך זאָגן: אמן.

כ'גיי אום שיכור און קראַנק,
בין פאַרליבט אין געטראַנק,
מערער נאָך — אין בעכער.
איצט, ביים סוף פון געיעג,
דורך די נעכט, דורך די טעג, —
וויין פון האַרץ, שטראָם העכער!

איך דארף נאך קנאפער ווי כאיאם :
 א שטיקל דאר ברויט
 אין נויט,
 א וואנט
 צו שיצן זיך פון זונס און מענטשנס בראנד,
 און צו דער האנט
 א גרינגן גראם —
 איך דארף נאך קנאפער ווי כאיאם.

10

עס דוכט זיך מיר : איך טרעט אין די פארבלייכטע טריט
 פון איינעם, וואס איך האב אין לעבן ניט געזען.
 אין לופטן קלינגט א ליד — האב ערגעץ וואו געהערט ;
 און וואס עס טוט זיך דא, איז איינמאל שוין געשען.

עס דוכט זיך מיר : איך לעב אן אנדערנס לעבן דורך,
 וועמענס טאג עס האט געשפאלטן זיך אינמיטן ;
 איין העלפט געבליבן זיינס, די צווייטע העלפט פאר מיר ;
 און אויף מיין רייט-פערד האט א צווייטער שוין געריטן.

איז פרעמדנס שפארן-שניט געבליבן אין זיין לייב,
 אויף אויסגעבעטן זאטל דרוק פון פריערדיקן רייטער.
 און רייט איך שנעל ווי ווינט, צי צער איך טריט ביי טריט —
 א צווייטער גייט דורך מיר, אן אמאליקער, א ווייטער.

11

עס קאן זיין, אין דע לעצטע טעג
 וועט זיך מיין מלאך ווייזן ווידער ;
 ער האט געפירט מיך ארויף-וועג
 און וועט אויך פירן אין דער נידער.

פון הויך אַראָפּ איז שווינדל־וועג,
ביי יעדן טראַט זיך ברעכן קניען;
עס פליט דאָס האַרץ אַוועק פון שרעק,
ווי שטינדלעך אַראָפּ־באַרג צעפליען.

מיט אים, דעם מלאך, ביי מיין האַנט,
אַ פרייד צום טיפסטן אַפגרונט פאַלן.
ווייל דורך די טרעפּ צום אונטער־לאַנד
וועל איך מיין ליד אַלץ הערן שאַלן.

12

אַ ש ט י י ן

ניט קיין איידעלער מאַרמאָר —
איז אַ פשוטער שטיין;
ליגט אין ברוק איינגעקלעפּט,
ווי אין פלייש ליגט אַ ביין.

פאַר די רעדער אַ בריק —
און אַ פעלז פאַרן טראַט —
ליגט ער שטיל און היט אויס
דעם ברוקירערס געבאַט:

פאַר די קינדער פון שול,
פאַר די זיידעס פון קלויז
זיך ניט דריבלען אויף זאַמד,
זיך ניט אויסגליטשן לויז.

איז אַ פשוטער שטיין
פאַר מענטש, וואָגן און פּערד —
וועט ניט נאָרן זיין האַר,
וועט ניט פאַלשן זיין ערד.

[127]

אן אמאליקער חדר

איך געדענק אן אמאליקן חדר,
אינגאנצן דריי איילן אויף פיר ;
טיש און בעט און א ווענטל פאר קליידער,
צו בלאטיקע טרעפן די טיר.

פון אונטן ארויף זעקס שמוציקע גארנס,
ענגע טרעפן, א זיגזאגיקער גאנג.
פון די זייטן האלב-אפענע, פינצטערע נאָרעס,
נאָר אין האַרצן אַ קלאַרער געזאַנג.

מיט יענע שמאַלע און ברודיקע שטיגן
באַהעפט איז די ברכה פון ליד ;
די צאל פון די לידער האָט איבערגעשטיגן
די צאל פון מיינע איינזאַמע טריט.

פון אונטן ביזן אויבערשטן גאַרן, —
נאָך איידער די פיס ווערן מיד,
געיאָגט ווי פון רייטערשע שפּאַרן, —
איז פאַרטיק געוואָרן מיין ליד.

אַט יענער אמאליקער חדר,
אין קלינטאָן סטריט וואָס איז דאָן-טאָן,
קלאַפט אין טיר פון זכרון כסדר —
לידער אַ וועלט און צימער אַ שפּאַן.

פ א ר ג א פ ט

גאָט האָט קיין ווערטער אויף מיין צונג גיט געלייגט.
אַ שווייגער גיי איך צווישן מענטש און מענטש אַרום.
וואו יעדער רעדט אמתן אָדער לייגט,
בין איך דער איינציקער וואָס איז שטום.

אז איך קום אין אַ פרעמדער שטוב אַריין,
ווייס איך ניט דאָס ערשטע וואָרט וואָס מען זאָגט :
צי דערציילן די גייס, אַז דער וועטער איז פֿיין,
צי רימען דאָס קלייד וואָס די ווירטין טראָגט.

אין „על“, אין סאַבוויי צי אויף דער באַן
האַב איך נאָך מיט קיינעם זיך ניט באַקענט,
ווי אויסגעקלעפט מיט „קאַן-ניט-פאַרשטאַן“
געווען וואָלטן טירן, פענצטער און ווענט.

געווען אַמאָל אַ ישובניקס זון,
האַט ער דאַוונען ניט געקענט.
נאָר פון דער פאַרנאַכטיקער זון
אין די פענצטער פאַרבלענדט
און אויף די וועקסענע פֿלעמלעך פאַרגאַפט,
האַט ער צו נעילה, ווען פול
מיט יידן געווען איז די שול,
פון זיין אינגעווייד, מיט זיין גאַנצער קראַפט
געטאָן אַ פֿיף . . . אין דער וועלט . . .
איז אין גאַטס געצעלט,
פאַר אַלע יאָרן,
אים דער פֿיף פאַררעכנט געוואָרן.

15

ליידיקע בלעטער

אַ ליידיקער בוך מיט געווירעטע שורות —
אַ פֿרייד פאַרן אויג אַנצוקוקן.
געראַמיק און אָפן פאַר אַוואַנטורעס —
די האַנט הויבט אָן בייסן און צוקן.

די נעכטיקע פריידן און היינטיקע ליידן
און אַלערליי הייסע געשטאַלטן,
וואָס האַרץ און געדאַנקען ניט קאָנען באַקליידן —
ליגט צווישן די שורות באַהאַלטן.

ווען איך זאָל דאָס האָבן אָן אייגענעם חדר
מיט פאַליצעס — דעמבענע ברעטער ;
ווי שעה'ען, דאָרט וואַלטן געמערט זיך כסדר
די ספרים מיט ליידיקע בלעטער.

16

מיין גאַט, אַ יתום פֿון גאַט

איך האָב מיין גאַט, אַ יתום פֿון גאַט,
אין הויז צו זיך אַריינגענומען.
איך האָב אים געהאַדעוועט אויף מיין צער
און ווי אַ קלייד אים געגעבן מיין נאַמען.

פֿון אַלע קינדער אין מיין שטוב
איז ער מיר טייערער געוואָרן.
נאָר ווי אַ געחלומטער גאַלדענער רונג
ווערט ער אָפט פֿון מיר פאַרלאָרן.

און וואָכן און חדשים לאַנג —
איך קען אים ניט געפינען.
איך וואַלט אים גערופן פֿון עק וועלט,
גיט זיין נאַמען אַרויס פֿון זינען.

אין יענע טעג איז לעבן ניט ליב,
הימל ניט הויך, זון ניט טייער.
אין שטוב איז טיש און בעט ניט זיס
און אויסגעברענט אויפֿן טאַק דער פייער.

נאָר ווען הימלען פאלן שוין צונויף
און ביז טויט ווערט קראַנק די נשמה,
באַווייזט ער זיך פלוצלונג אויף מיין שוועל
ווי אַ צוגעשיקטע נחמה.

ווערט ווידער היימלעך אין מיין שטוב,
קינד און מאַמע זיינען צוזאַמען
טרערן און פרייד, עס איז שווער צו דערגיין,
ווער איז קינד און ווער איז מאַמע.

17

דאָס לעצטע ליד

דאָס לעצטע ליד וואָס האָט צענומען
מיין גאַנצן גוף ליגט אויף מיין גומען
ווי לעצטע טראַפנס פון אַ בעכער וויין.
ס'איז גוט פון ווערטער שיכור זיין.

און וואָס איך האָב אין זיך געטראָגן
און מיטן מויל געמייסט צו זאָגן
און ס'איז אין האַלדז געבליבן שטיין —
וועט אפשר דורך דעם ליד דערגיין.

אַלערליי פריידן

1

אַלערליי פריידן פאַראַן אויף דער וועלט :
די פרייד פון סוחר וואָס מערט זיין געלט,
די פרייד פון פויער וואָס שערט זיין פעלד,
די פרייד פון מוליער וואָס שטעלט אויף ווענט,
לייגט ציגל אויף ציגל מיט האַריקע הענט ;
די פרייד פון טאַטן וואָס הערט קינדס ערשטן וואָרט,
די פרייד פון קינד וואָס צופט טאַטנס באַרד ;
די פרייד פון קריגן בריוו פון אומבאַקאַנטער האַנט
און שיקן בריוו אין אַ ווייטער שטאַט אַדער לאַנד.
פאַראַן נאָך אַ פרייד פאַר יעדן שרייבער און פאַעט —
ווען טינט ווערט לשון און ציילע רעדט.
פאַראַן אַבער פריידן, מער צער ווי פרייד :
שטרויכלען — וואו וועגן ליגן אָפן און ברייט,
זיין נאַריש — וואו קלוג זיין איז גרינג ווי אַ שפרונג,
און שטום זיין — ווען וואָרט ליגט אויף שפיץ פון צונג.

2

איך גיי אַרום אַרום מיין גאַט,
פאַרקליינט און שטיל.
איך זאָג צו אים : איך בין ווייניק
און דו ביסט פיל.

איך בין דער באַרוועסער קנעכט,
דו ביסט דער האַר.
איך בין דער בעטלער, צו דיר געהערט
די לידער שאַר.

איך הענג נידעריק מיין קאַפּ.
און מיט די אויגן אַראָפּ
צום ברוינעם זאַמד
בעט איך אַלדאָס גוטס אויס
פון זיין האַנט.

3

איך האָב ביי אַ דיכטער געלייענט
צוויי סטראָפּן וועגן דער פּרױ.
די ווערטער האָבן געלויכטן,
ווי פּרימאַרגנדיקער טוי.

מיט אַ פּרוי איבער דער וואַנט איז פּריילעך,
עס מאַכט ניט אויס — מיינע צי קיינעמס.
מיט אַ פּרוי איז רעכט צו וואַנדערן,
אַפילו צו מעלקן בהמות.

מיט אַ פּרוי איז גרינג צו ריידן
און גרינגער נאָך צו שווייגן,
די פּרוי איז שיין אין איר אמת,
נאָך שענער אין איר לייגן.

דו קוקסט אויף איר און וויסט ניט:
קומט אויך זי פון אַ מאַמעס שוויס?
דיין שוועסטער? — אַן אַנדער באַשעפֿניש!
ווי מאַדנע אַ פּרוי קוקט אויס.

מיר, זיינען ווייץ און קארן,
די בלוי בליאונג — זיי.
מיר — הארטע ווינטער-וועגן,
זיי — ווייכער, גוטער שניי.

איך האָב ביי אַ דיכטער געלייענט
צוויי סטראָפּן וועגן דער פּר ו י.
די ווערטער האָבן געלויכטן,
ווי פּרימאַרגנדיקער טוי.

4

לערן זיך פון דער לבנה:
גיין דורך גאַסן שטילערהייט,
זאָל מען דיינע טריט ניט הערן,
ניט פאַרנעמען דיינע רייד.

לערן זיך פון דער לבנה:
זיין אין שפעטער שעה אליין,
און אַהינטער יעדן וואַלקן
אויף אַ וויילע אונטערגיין.

לערן זיך פון דער לבנה:
אין דעם חודש'ס הויכע נעכט —
מיטן הימל זיך צו שיידן
זאָל ביי דיר זיין רעכט.

5

אַ מענטש מוז האָבן אַן אַנדער זון,
וואו אויפצוהענגען פייל פון בליק;
אַן אַנדער הימל, — פון דער לופט
אַביסל צוגעגנבעט גליק.

דער פוס, איז צוגעשמידט צו דר'ערד,
צו יעדער ערד, צי גוט, צי שלעכט.
די האַנט — צום וואַרשטאַט און צום טיש,
אַוואו זי האַמערט, שרייבט און פלעכט.

די בליקן אָבער — ווי דער ווינט —
זיי גייען איבער צאָם און ראַנד.
און זייערס איז דעם שכנס הויף,
ווי אייגן אָפגעצאלטעס לאַנד.

און ווייטע לאַנען גרינען טיף
אין שפעטע, אָסיענדיקע טעג;
און אַלדאָס-גוטס ליגט אָנגעהויפט
ביים זוים פון ניט-געפרוואוטן וועג.

6

ד י ש ע ה

פון גאַנצן טאָג, פון אַלע שעה'ען אין מעת-לעת,
איז געענטער מיר די שעה פון פינף ביז זעקס.
און ווען נאָר איך זאָג טאָג, ווען איך זומער זאָג —
איז פאַר מיינע אויגן אַט די שעה פון וואָג.

אַ שפעטיקע אין ריי — די אויבערשטע אין ראַנג
איז די שעה פון זונענאונטערגאַנג;
די שעה וואָס איז געשיקט פון גאַט
פאַר איבערבעטונג, טרייסט און גנאָד.

7

איך וויל אייך דערציילן ווי מײן חדר זעט אויס;
ער איז לאַנג און איז ברייט, ווי אַ שטוב די גרויס.
ביי דער רעכטער וואַנט אַ לאַנגער ברוינער אַלמער מיט ביכער,
אין ווינקל דערביי אַ רױ-שטול, צו זיצן אין אים טיף און זיכער.

אנטקעגן טיר אַ נידעריק בעט, פאַרבעט איצט מיט אַ רויטן געוואַנט
און זומער מיט אַ טוך אַ העל-גרויען, אַזוי ווי די וואַנט.
און צווישן בעט און צווישן וואַנט וואָס צו דער לינקער זייט
שטייט אַ גרויסער ראַדיאַטאָר, איצט ערשט זילבערדיק באַנייט.
אין דער לינקער וואַנט אַ פענצטער פירעקעדיק און גרויס —
אום מיטאָג קומט דורך אים די זון, פאַרנאַכט גייט זי אַרויס.
און באַלד ווי מען טרעט אַריבער די שוועל, הינטער דער גלעזערנער
טיר,

שטייט אַ קליינער, אַן אַלטער וויין-פאַרביקער שיפאַניר.
און אויף דער צווייטער זייט אַ ברייטער טיש פון רויע ברעטער,
און אַ וואַזאַנע וואַרעמט אין דער זון די בלעטער.
און לאַמפּ, לאַמפּן אומעטום: אין דער סטעליע און אין די ווענט
איינגעבויט, און אויפן טיש אַלע אַוונט אַ וואַזע-לאַמפּ ברענט,
און אויפן דיל אַ לאַמפּ, און אויפן אַלמער לייכטער צוויי
(אַמאַל פלעגן שטעקן בלויע געשלענגלטע ליכט אין זי).
און אין באַהאַלטנסטן ווינקל דאָרט זיך איך צווישן טיש און וואַנט
פאַרקלעמט.
ווי אַן אורח וואָס קומט עסן אַ מאַלצייט אין דער פרעמד.

אן אַמאָליקע ליבע

1

דאָס קלייד אויף דיינע לענדן,
די שיך אויף דיינע פיס;
אויף וואָס איך זאָל ניט ווענדן
מיין בליק — איז ליב און זיס.

ס'איז גוט די פינגער זינקען
אין טייך פון דיינע האַר.
פון דיינע אויגן טרינקען
ווי פאַלשן חלום — וואַר.

ס'איז גוט אין מיר דיך טראַגן,
ווי האַרץ, ווי וואַרעם בלוט.
מיט דיינע ווערטער זאָגן:
„עס איז מיר איצטער גוט.“

2

ביסט ניט געווען פאַר מיר דאָס ברויט וואָס מען עסט,
און ניט דאָס גלאַז צו טרינקען פון דעם וויין, —
אַ בלאַנקער בעכער צו באַשיינען טיש און געסט,
צו קוקן און צו שפיגלען זיך דעריין.

איך האָב אין יענע טעג געהאַט אַ וואונטש :
צו געמען דײך אויף מײנע הענט
און טראָגן דײך אויף זומערדיקע טרעפּ
פאַרביי די אַנגעשטראַלטע ווענט.

געוואַלט דײך אויפהויבן אינדערהױך
און שטעלן אויף דער דלאַניע פון מיין האַנט —
אַ קליינע מאַרמאַרנע געשטאַלט
געקומען פון אַ וואונדערלעכן לאַנד.

3

די געוויינטלעכסטע פון פרויען —
ניט צופיל קלוג, ניט שיינ —
האַט זי מיך אומגעוויינלעך
געמאַכט פאַר זיך אַליין.

און נאָך אַ טאַג פון קנעכטונג,
פאַרלוירנקייט און שאַנד, —
פלעג איך דערוויילטער ווערן
דורך דעם געבעט פון האַנט.

מיניאַטורנע האַנט פלעגט בעטן :
— ווער קעניג איבער וועלט.
און איך ווער אויגנבליקלעך
קעניג, כאַטש פאַרשטעלט.

און שטענדיק זיך געוואונדערט :
פאַרוואָס און ווי און ווען ?
נאָר יעדן בלויזען אַוונט
דער וואונדער פלעגט געשען.

דאָס ווייסע בעט

1

די גרויסע פרייד פון נאָך דריי רגע'ס לעבן —
דאָס קאָן פאַרשטיין
נאָר דער, וואָס איז ביים טוק, ביים לעש פון לעבן
געבליבן שטיין.

מיר וואַרפן זיך מיט וואַכן און מאַנאַטן
אין וועג פון וועלט,
ווי פוסטע קינדער ביי אַ רייכן טאַטן
מיט באַרעס געלט.

וואָס האָט אַ ווערט ביי שלמה'ס ווידערס-סעודה
אַ גרינגע טויב?
ביים אָנהויב פון דער מיילן-לאַנגער רודע —
אַ גאַלדיק שטויב?

אויף וועמעס קאַפּ עס איז געבליבן שוועבן
די האַק אין שטרייט,
פאַר יענעם זיינען דריי בלייכע רגע'ס לעבן —
אַן אייביקייט.

2

די שרעק פון טויט צי קאָן דערפילן
ווער ס'גייט אַרום מיט אַל-טעג טריט?
אין שפיל פון זאַרגעניש און שפילן
דעם שאַרף פון שווערד דערזעט ער ניט.

אים הויבט פון בעט דער בלויער מאַרגן.
און ווי דער פאַסטוך טרייבט די שאַף
פון טאַל צו טאַל — אַזוי די זאַרגן
אים יאָגן ביז דער שעה פון שלאָף.

ביינאַט, אויף ווייך צי האַרט געלעגער,
דער טאַג ציט ווידער אים פאַרביי
אויף אַרעמס פון אַ גאַלדענעם טרעגער
געוויגט, אי פאַרבנרייך, אי ניי.

און סיי אין הלום, סיי אין וואַכן
דאָס ראָד מיט וואַכן דרייט זיך שנעל;
ביז ס'ווערט דאָס גאַרגלדיקע לאַכן
פאַרפלייצט מיט וואַרעם בלוט אין קעל.

ערשט ווען ער טראַגט דעם האַרטן זיגל:
ניט רירן צונג, ניט האַנט, ניט פוס,
דערשפירט ער קאַלטן פאַך פון פליגל,
פון בלאַנקען שטאַל דעם קורצן קוש.

3

נאָך קיינמאַל האָב איך ניט דעם טויט
אַזוי לייביק אַנגעטאַפט.
ער זיצט אין מיינע אינגעווייד
און דורך מיינ דופק קלאַפט.

איך האָב פון אים געטראַכט, גערעדט
ווי פון אַ ווייטן גאַסט,
נאָר אַט איז ער, איך האָב דערהערט
פון זיינע פערד דעם האַסט.

ער איז ניט גוט, ער איז ניט שלעכט,
ער טרייסט ניט און ניט שרעקט ;
נאָר אַלע טעג און אַלע נעכט
נעמט ער און פאַרמעקט.

דאָר קאָן איך אַלץ נאָך ניט פאַרשטיין,
איך קאָן ניט משיג זיין —
פון אַלע „יע'ס“ זאָל ווערן „ניין“ —
דאָס מאַדנע וואָרט „ניט זיין“.

ט ו י

שפעטער אַוונט. אויפגעגאַנגען ווייסער, ברייטער טייך —
פון דעם גאַנצן ביון וועלדל אַפגעשניטן גלייך.
ברייטער טייך. ניט איבערפאַרן, ניט צופוס צו גיין.
אַז די זון וועט שטיין אין הימל, וועט דער טייך צעגיין.

אין האַטעל שוין שלאָפן טירן. טרעפן האָבן רו.
איינמאַל האַט אַ זונג געגעבן גלאַק אויף האַלדז פון קו ;
איינמאַל איז אַדורך אַן אויטאָ מיטן וועג פאַרביי,
האַט דעם האָרן ניט געבלאַזן — נאַכט און שטיל געטריי.

ווילט זיך טרעפן : וועט זיין מאָרגן רעגן, אַדער ניט ?
ווייסע וואַלקנס אויפן הימל, לבנה אינדערמיט.
שניידט לבנה ווייסע וואַלקנס, ווי דעם האַדסאָן אַ קאַנו.
אויבן שטורעמט נאָך אַ שיפל, אונטן פולע רו.

פ א ע ט ן

1

איך ווייס די גוטע, אַלטע גבירה,
וואָס באַרגט אויס פּערל־קרענץ און גאַלד,
און רויזן־טוי, און זונען־שטראַלן, —
איך האָב די ט ו ב ה ניט געוואַלט.

איך האָב מיין שטוב־טיר אויפגעעפנט,
אַמאַל אין אַ פאַראומערט נאַכט,
און האָב צום שוועל צונויפגעטראָגן
אַלץ, וואָס האָט זיך מיר געמאַכט :

אַ שטיינדל, וואָס אַ קליינער יינגל
געוואָרפן האָט אין טיר אַריין ;
אַ זעמדל, וואָס דער ווינט געבראַכט האָט ;
אַ ווייטן שטערנס קאַרגן שיינן ;

פון פוילן דאָך אַ רעגן טראָפן ;
אַ רוישן פון אַ פּרעמד יאָרד...
איך האָב דאָס אַלץ צונויפגעקנאַטן
און פון דערפון געמאַכט מיין ליד.

2

מיר גנבענען זיך אָפּ אין זייטיקע חדרים,
אום צו באַגיין אַ זיס־פאַרפאַלגנדיקע זינד ;
און בויערן אין זיך מיט אַנגעגליטע ווערטער
און ווייזן זיך אין שיינן שוין מיט אַ נייעם קינד.

ווי גוט איז מיטאמאָל מענטשן, הויז פאַרלאָזן.
און אויפן הייסן רוף צו ענטפערן מיט — יאָ . . .
אַ שטילער סטוק אין זיך, אַ שורה אויף די ליפן,
און ווי פון טעסט אַרויס — דאָס נייע ליד איז דאָ.

אַזוי פלעגט אויך פון שלאָף, אין גסיסהדיקע שעה'ען,
צווישן נאַכט און טאָג, מיך אויפהויבן אַ האַנט,
אין מיר פאַרבאַרגענע; און בלוט, ווי שרייב־טינט רויטער,
פלעגט שורה־זוייז באַשרייבן ווייסע בעט און וואַנט.

3

דער פויגל דאַרף זיין גרינעם וואַלד,
דער פיש באַדאַרף זיין טייך;
און איך — דעם ברודנעם מאַרמאַר־טיש,
אַוואו איך זיץ מיט אייך.

מיר זיצן אויפגערוקטערהייט
שוין צוואַנציק יאָר אַזוי;
געטוישט זיך האַבן פנימער,
נאָר ניט אַ וואַרט, צי צוויי.

די טעמע איז אַן אייביקע;
ווער איז, ווער ניט — פאַעט?
און אין די רייד לאַנגאַניקע
ליגט הונגער און ליגט זעט.

איך קום צו גיין אַ ניכטערער,
ווער שיכור פון די רייד;
און גנבע זיך אַוועק פון אייך
מיט פולע פאַלעס פרייד.

מיר האבן אַזעלכע פּראַסטע געזיכטער
און ריידן געוויינלעכסטע רייד,
דער שיינ פון אונדזערע אויגן איז נישטער
און וואַכעדיק זיינען מיר אין אונדזער פרייד.

מיר גייען צו מאַלצייטן. ביים געגרייטן
טיש זיצן מיר אין אַרבעטס־רעק,
און ווען מיר באַגראַבן אַ נאַענטן טויטן
איז ביי אונדז אַ טאָג ווי אַלע טעג.

אין קאַלטע פאַרטאַגן, פאַרשלאַפּענע, מידע,
איילן מיר זיך קומען צו דער בייטש אין צייט,
און טרייבן פון זיך די יונגינקע לידער
ווי דעם שטוביקן הונט וואָס לויפט נאָך ביי דער זייט.

מיר זיינען צוויי.
מיר דאַרפן מער ניט ווערן :
איך, — דער וואָס רעדט,
און דער — וואָס וועט דערהערן.

אויף גאָר דער וועלט
נאָר צוויי זיינען פאַראַנען :
איך, — דער וואָס זאָגט,
און דער, — וואָס האַט פאַרשטאַנען.

און גאָר די וועלט, —
זי מעג זיך איבערקערן,
נאָר פון די צוויי
זאָל ניט געמינערט ווערן.

א טאג יאגט אן א צווייטן טאג.
 א יאר פארלויפט א יאר.
 איר גייט דעמזעלבן שטעג וואס איך,
 נאר שפעטער אויף א האר.

איך ווייס: איך נענטער זיך צום ראנד —
 נאר אפשטיין קאנט איר ניט.
 עס ברעכט דער קרייץ מיין רוקנביין,
 און איר — אין מיינע טריט.

ווען ס'קרייזט דער קארשון איבער מיר
 און אונטער מיר די ערד —
 דאן זע איך, ווי עס גנבעט זיך
 צו אייער האלדז די שווערד.

ווען איין יאר יאגט א צווייטן אן,
 אט דעמאלט לאכט זיך מיר:
 מיט שנעלע טריט צום סאמע ראנד —
 היינט איך און מארגן — איר.

מארגן דארף איך גיין מיט וועלט זיך איבערבעטן,
 מיט ניט-געוואוינטע טריט אין ליים פון ווערטער קנעטן.
 וועלן ברוינע קריג פאר וויין באשאפן ווערן,
 אדער וועלן רייד צעשיטן זיך אין שטערן?

שווער ביי פרעמדער טיר דעם „קלאפער“ אויפצוהויבן,
 שלינגען מיטן מויל פרעמדע שוועלג'ס שטויבן.
 בעסער אין גאטס פלאם זיך לייטערן און ברענען,
 קנעכט און האר ווי ברידער וועלן זיך דערקענען.

פ א ר ז י ך

עס גייט אמאל אויף מיר אַ רואיקייט אַראָפּ
און מילד ווערט מיר דאָס האַרץ און גרינג דער קאַפּ.
ווי וואַלקנס אויסגעליידיקטע פאַרשווינדט די זאַרג. —
איך האָב אָפּגעטאַן די אַרבעט פון מיין טאַג.

און פאַר דער נאַכט האָב איך קיין מורא דעמאָלט ניט.
זי וועט מיך ניט צעטרעטן מיט אירע וואַליק־טריט.
און אַלע מענטשנס בליקן קען איך באַגעגענען גלייך —
איך האָב פאַרדינט מיין לויזן מיט יעדערן צוגלייך.

איך האָב מיין פעלד צעאַקערט מיט אַנגעשאַרפטן פּלוג,
אַ קליינער חלק ערד — פאַר מיר וועט זיין גענוג,
דען וויפיל דאַרף אַ מענטש, וואָס איז געמאַכט פון ערד,
צו זיך אַליין צו זאָגן: מיין לעבן איז מיך ווערט.

לייענענדיק עמילי דיקינסאָנס לידער

איז גאַלד־געברעגטע בלעטער,
געהילט אין גריין פאַפּיר,
אַ פריינטלעכע, דורך פריינטשאַפט,
איז זי אַ גאַסט ביי מיר.

איר שפּראַך — פון איבער ימ'ען —
איז שווער מיר צו פאַרשטיין.
איך ווייס ניט, נאָר עס אַנט זיך
פון אירע רייד דער מיין:

אין בלילעכע פרימאָרגנס
פון קוימענס וויסער רויך,
באַלאַדענע זאַהאַנעס
מיט קאַרן שטראַם און הויך.

אין אַסיענדיקן שייער
ביז קראַקוועס פרישער היי,
און פון אַ קראַנקן האַרצן
אַ שטילער אויסגעשריי.

און ביז גאַטס שטול דערטראַגן
אַ הייסע וואונד, אַ פיין . . .
געבענטשט די האַנט, וואָס האַט דיך
געבראַכט אין הויז אַריין.

10

מיר בויען אונדזער אייגענעם הויז,
מיר זיינען דערוואַקסענע מענטשן ;
מיר דאַרפן ניט, אַז טאַטישע הענט
זאָלן אונדז חופּהדיק בענטשן.

די טאַטע-מאַמע, שוויגער און שווער
אויף כיבוד וועלן מיר רופן,
נאָר שטעלן די ווענט און בעטן די בעט
וועלן מיר מיט אונדזערע גופן.

מיר הויבן אָן מיט ניינצן-צען
אַ נייעם רונג צו שמידן,
די קייט מעג ליגן אין שופּלאַד
אויף ווייכן סאַמעט אין פּרידן.

מיר ווילן דעם הייליקן פּלאַקסענעם שנור
פון דער פּראַשניצע ניט ציען,
און זאָלן פּאַרגאַנגענע זיידעס פאַר אונדז
אין הימל זיך ניט מיען.

מיר בויען אליין פאר זיך אַ הויז
און שפינען אן אייגענעם פאָדים,
די זון און די שטערן זאלן אונדז זען
אין אונדזערע אייגענע בגדים.

11

דו שלעפסט דיין ליד אַרום אויף ברייטע גאַסן,
איך טראָג אין זיך מיין אויסגעווייטיקט קינד ;
ביי דיר איז זי צעכראַסטעט, אויסגעלאָסן,
איך האָב פאַרקנעפלט ביז אַרויף די זינד.

ס'קאָן זיין, מיר קומען ביידע פון איין הימל,
נאָר ערד האָט גאַט צווישן אונדז צעטיילט ;
דען מיך האָט וואַסער־ראַד געוויגט אין דרימל,
פאַר דיר, איז זונה־וועלט געלעגן בלוי צעקיילט.

איך בין געבוירן ביי אַ ליטוויש שטעטל
און דו — אויף דרום ערד, אויף היסן שליאַך.
מיר האָבן ליב זיך אָפּשטעלן ביי יעדן בוים און בלעטל ;
מיר גייען טריט, ווען מען גאַלאַפירט ביי אייך.

אַנטקעגן דיר, דעם ברויזיקן, בין איך אַ לאַם אַ שטילע ;
כ'האָב ניט דיין גריווע־פוץ און ניט דיין ווערטער־כח ; —
דאָך ווערט די לאַם דערמאַנט אין חומשט ערטער פילע
און מיט איר בלוט געהייליקט איז אין מקדש דער מזבח.

12

ש כ נ י ם

איך און דער דיכטער אייזיק ראַבאָי
זיינען שכנים, טיר ביי טיר,
גיין איך אַמאָל אַריין צו אים,
אַמאָל קומט ער צו מיר.

צווישן ביידן — מיר און אים,
נאָר ברעטער באַדעקט מיט טינק.
מיר הערן איינער דעם צווייטנס טריט —
איך רעכט, ער לינק.

מיר קענען זיך נאָך פון הענרי סטריט,
באַלד פינף און צוואַנציק יאָר.
געווען א י י י געזינד. מען רופט אונדז היינט:
„דער פריערדיקער דור“.

איך אַרבעט אין אַ ווערטער־שטאַל,
ער — ביי סייבל און מינק.
איך בין געשטימט אַביסעלע רעכט
און ער איז דורכאויס לינק.

מיר ריידן ווי אַלטע גוטע פריינט,
מיר ריידן פשוט און עכט;
כאָטש ער איז דורך און דורכאויס לינק
און איך — אַ קאַפעלע רעכט.

און אַז מיר דערמאָנען זיך לעווינס קאַפע,
פינף טרעפלעך אַראָפּצוגיין,
הויבט אָן אַ וואַרעמער, ווייכער טוי
איבער אונדזערע גלידער צעגיין.

און אַז מיר דערמאָנען זיך אונדזער היים,
איך „מיר“ און „רישקאָן“ ער,
בין איך ניט מער אַביסעלע רעכט
און ער איז לינק ניט מער.

מיין טאַטע האָט געהאַט אַ וואַסער־מיל,
זיין טאַטע — וועגן מיט פּערד.
אונדזער ראַד האָט זיך אין וואַסער געדרייט
און זיינע אויף דער ערד.

מיר ריידן פון שבת און וואַכנטעג,
פון מאכלים אַלערײ;
וואָס מען פאַרגרייט אויף יום־טוב בײ אונדז
און וואָס מען קאַכט בײ זײ.

מיר ריידן ווי אַלטע, גוטע פריינט,
מיר ריידן האַרציק און עכט —
כאַטש ער איז דורך און דורכאויס לינק
און איך בין אַ קאַפעלע רעכט.

13

איך גיי אים אַרויס אַנטקעגן

אַז מיין חבר קלאַפט אַן אין מיין הויז,
גיי איך אים אַנטקעגן אַרויס.
איך עפן פּאַנאַנדער ברייט די טיר
און זאָג: ביסט אַ גרויסער גאַסט בײ מיר.

איך זען אים אַוועק אויפן שענסטן אַרט,
און ליבשאַפט, וואָס איך האָב אפשר געשפּאַרט
בײ זיך אין האַרצן פון טאַג אויף טאַג.
לייג איך אים אַן אַ פולע וואָג.

מיר הויבן אַן פון וואַכעדיקע טעג
און היפּן אַריבער אויף אַן אַנדער וועג.
און נויט און ביטערקייט פאַרשווינדט,
זוי דריבנע מעקענע פאַרן ווינט.

עס נעמען זיך גאַרניט אויס די רייד —
וואָס מיר האָבן אַפּגעטאַן יונגערהײט,
איך אין מיין שטעטל, און ער אין זײן שטאַט.
להכעיס מענטשן און גאַטס געבאַט.

און אז די האלבע נעכט איז שוין נאָנט,
ווערט נאָך אַלץ דערציילט און דערמאָנט.
די הערצער זיינען דערוואַרעמט און פול —
עס ווילט זיך גאַרניט פאַרלאָזן די שטול.

און ווען ער זעגנט זיך אָפּ מיט מיר,
באַגלייט איך אים ביז צו זיין סאַמע טיר
און טראַכט: ווי לאַנג נאָך איז מיר באַשערט
הערן אים רעדן פון אים ווערן געהערט?

14

מאָנטי לייבין

באַדויערט ניט דעם גורל פון פּאָעטן,
דער גרינגסטער איז פאַר זיי באַשערט.
זיי ווערן מיט באלאָדן און סאַגעטן,
ווי מיט גאַטס מן אויף דר'ערד גענערט.

באַדויערט ניט דעם גורל פון פּאָעטן,
דער שענסטער — אויסגעפאלן זיי.
אַרום זיי גרילציקע דעקרעטן,
אין זיי — דער זינגענדיקער וויי.

באַדויערט ניט דעם גורל פון פּאָעטן,
ווייל זיי אַליין באַדויערן ניט.
אין מדבר־טעג, אין זומער־שפעטן
האַט זיך אַ לידער־בוים צעבליט.

א פענצטער צו דרום

ווי שטילער וואסער

איך בין אָנגעקומען אויף אַן אַמאָליקן שטעג,
אַן אַ זייט פֿון ברייטן וועג ;
און כאַטש איך גיי אים איינער אַליין —
איז מיר ניט אומעטיק צו גיין.

עס גייען מיט מיר אין מיין זכרון
דער געלער ווייץ און ברוינער קאַרן,
וואויל-שמעקעדיקע קאָפעס היי,
און טרוילעך-וואַרעמער שניי.

מיטן ברייטן וועג גייען מלחמה-לייט,
איך גיי אָבער פֿון דער זייט.
עס בריאַזגען אויף זיי פּאַנצער און שווערד —
ווי שטילער וואַסער שווימט מיין ערד.

אינדערהיים

איך דאַרף קיין רשות פֿון קיינעמס הענט
ניט נעמען און קיינער קאָן זאָגן : „באַצאַל
מיר אָפּטרעט-געלט.“ דאָך, פענצטער און ווענט —
אַלץ מיינע און מיינער דער שליסל.
איך דאַרף נאָר וועלן אָביסל
און אָפֿן פֿאַר מיר איז די שטוב ווי אַמאָל.
דער שלאָג פֿון די טריט

ווי אויף האַרטן גראַניט
איז הילכיק און קיל.
פון אייגענעם ליים
געטאַקט איז דער דיל,
איך בין אין דער היים.
איך וועל דאָ איבערשטיין אַ טאַג
און איבערציילן וואָס איך פאַרמאַג.

פון פענצטער

אין אונדזער מיל, אויפן דריטן גאַרן,
וואו די זאַשיקעס זיינען פאַר ווייץ און קאַרן,
איז פאַראַן אַ פענצטער צו דרום־זייט ;
מען זעט פון יענעם פענצטער ברייט און ווייט.
אַנטקעגן — געראַטענע לאַנקעס מיט היי
און פאַשע פאַר שטוביקע פי אַלערליי ;
חזירים און בהמות, שעפסן און פערד,
וואָס האָבן באַשפרענקלט די גאַנצע ערד,
און אויף די זייטן אַ דערפל דאָ און דאַרט,
און דעם שפיץ פון פוילישן קלויסטער אין שטאַט.
דעם גאַנצן שטח האָט דורכגעשניטן
אַ גלאַנצנדיקער, לייכטזיניקער טייך.
ניט ווי אַ ווירע, שטראַם און גלייך,
האָט זיך דאָס וואַסער געצויגן אין מיטן
פון פאַשע און היי, נאָר ווי אַ שטעג אין וואַלד
איז ער אויף אַ ווייל פאַרלאָרן געגאַנגען
צווישן הויכע ברעגן, און ווידער באַלד
אַ שיינענדיקער אויפגעגאַנגען.
און נאָענט ביים מיל האָט ער זיך צעשפרייט
אויף רעכטס און אויף לינקס, אָפן און ברייט.
די צאָל פון די בהמות, שעפסן און פערד
האָט זיך אין צווייען פאַרמערט.

נאָר אין וויינענדיקע, ווייטיקע טעג

פלעגט אויפגעאקערט דאָס וואָסער ווערן,
און פון דער הויך פון דריטן גאַרן
פלעג איך זען ווי אינדן ווערן געבאַרן, —
און באַלד אויף די פיס, ווי קעלבלעך יונגע,
און ווערן צעשפרונגען
אַן שטיינערנעם ברעג.

ברויט פון קעשענע

שבת נאָך וואַרמעס, אַז מען גייט אַרויס
איז דער וועג ווי אַ מדבר זאַמדיק און הייס.
אַבער דאָס ערשטע בריקל איז באַלד דערביי.
און כאַטש דער נאַקעטער דיל ווי פּריסעק ברענט —
איז קיל דאָס וואָסער צווישן די טאַרפענע ווענט,
און גלאַט ווי אויסגעגאַסן בליי.
און פישלעך, מיט די רוקנס צו דער זון,
דרייען זיך אַרום
אין קיילעכדיקן תּחום.
מיר וואַרפן זיי פון קעשענע ברעקלעך ברויט.
זיי שלינגען דאָס איין און — ווייטער זיך געדרייט,
און האָבן פאַר אונדז גאַרניט קיין מורא.
די גרויסע זעען אין דעם די גרויסקייט פון בורא.
מיר אַבער מאַכן אַ שפּיל דערפון —
גלייך מיט גלייך.
און אַז די ברעקלעך נעמען זיך אויס
קערן מיר די קעשענעס אויס
צו ווייזן, אַז מיר האָבן מער גאַרנישט פאַרן טייך.

דער פאַרלאָזענער בריק

אין טבת זיינען פעלד און טייך
און אַלע גראַבנס פאַרשאַטן גלייך

מיט בלילעכן שניי און קעלט.
 נאָר פון געטורעמטן בריק
 פאַרווייען ווינטן דעם שניי צוריק ;
 און פורן פון דער גאַנצער וועלט
 שניידן איבערן טייך אַ וועג, —
 אַ נייער אויפגעאַקערטער זאַהאַן.
 און דער שטענדיקער וועג איבערן בריק
 ווערט פאַרלאָזענער העק ;
 סיידן אַמאַל אַ פוס-גייער קאַן
 זיך פאַרגינען איבער די טרוקענע ברעטער צו גיין
 און האַלטן די שטאַטישע שטיוול ריין.
 אַזוי זעט אַ נעכטיקער גביר,
 ווי ס'האַט זיך פאַרקירעוועט פון זיין טיר
 די שפע און האַט זיך אַפגעשטעלט
 ביי אַן אַנדערנס געצעלט.

די גרעבליע

אַ נאָך-פסחדיקער מילדער פאַרבאַכט.
 די גרעבליע ליגט אַפגעדעקט און הויל,
 ווי אַ מענטש וואָס האַט זיך אַפגעכאַדן
 און האַט זיינע קליידער ניט אַנגעטאַן.
 דער וואָסער האַט זי לאַנג געשווענקט
 און גאָר די ערד אַראַפגעשאַבן ;
 און איצטער סטאַרטשען, שוואַרץ ווי קויל,
 דער גרעבליעס נאַקעטע, פאַרשוועכטע ביינער —
 די אויפגערויעטע צווייגן פון יעלניק-ביימער.
 און ווי מיר אַלע, וואָס האַבן זיך אַ שאַט געטאַן
 פון די שטיבער, אויסגעבלייכט און אויסגעקרענקט,
 האַט אויך די זון צו אונדז קרענקלעך געלאַכט.
 און עס איז געווען אַזאַ רחמנות דערין
 און אַזאַ ליבשאַפט צווישן זון, מענטש און ערד,
 וואָס ניט יעדן טאַג איז אַזוינס באַשערט.

דער הייסער טאג האט זיך אויף א וויילע צוגעלייגט
און אפגערוט האט זיך די גאנצע וועלט.
די רעדער פון הימל, ווי דער רעדער-גאנג
פון מיל, האבן זיך אפגעשטעלט.
(די מילנערס קלייבן זיך די שטיינער שמידן).
דער וועג איז ווייס און לער.
מען זעט ניט קיין פור אויף וויאָרסטן-לאַנג,
אפילו ניט קיין דורכגייענדיקן גוי אָדער יידן.
עס איז דריי בייטאָג. די זון האָט זיך צוגענויגט
צו מערב. דעם טאָגס ברעמען זיינען שווער.

פאַרנאַכטיקע גאַלד

אין אַ תּמוז-הייסן פּרייטיק פאַרנאַכט
לויפן די מאַנסביל מיט שוויסיקע גופן
זיך באַדן אין טייך ביי דער בריק.
זיי הוילן זיך אָפּ אַן דער מינדסטער שאַנד
און שטעקן אַריין אַ שטיקל האַנט
דעם פאַרנאַכטיקן וואַסער צו פּראַוון.
און שטייען אַ וויילע אויסגעשטרעקט,
ווי זיי וואַלטן געקלערט:
צי לוינט זיך צו מאַכן דעם שפרונג?
און די שטוביקע ווייבער,
אַלט און יונג,
וואָס מוזן פאַרבייגיין הין און צוריק,
דרייען אָפּ די קעפּ, פאַרושמורען די אויגן
פון די מענער וואָס שטייען אויסגעצויגן,
נאָר די פאַרנאַכטיקע זון
לאַכט זיך אויס דערפון.
זי האָט אַרעמע שויבן מיט גינגאַלד באַצאַלט
און האָט אויך די מאַנסבילשע לייבער
באַגיטיקט מיט גאַלד.

זונטיק

ווי אויגן איינגעגראָבענע אונטער אַ נידעריקן שטערן
קוקן אַרויס די פענצטערלעך פון באַלעגופס שטוב.
די סטריכע — אַ פאַרשאַרפטע מיץ.
און פון דעם סאַמע שפיץ
וואַרקען אַראָפּ טויבן זעטיקלעך און פרום.
און פאַר דער שטוב אַ שורה שטיינער, האַמעטנע און גרויסע,
איז אויסגעלייגט צו זיצן און צו פלוידערן אויף זיי.

אין די זומער זונטיקן פאַר זון און גאַס
לייגט די טאַכטער איר קאַפּ אין דער מאַמעס שויס
און די מאַמע האַלט איר גרויסער טאַכטערס קאַפּ...
האַר נאָך האַר, ווי סטרונעס פון אַ פידל,
קלייבט זי איבער מיט געוואוינטע פינגער. אַפּט,
צו ביידנס פרייד און באַוואַסערנדיק דער מאַמעס מויל,
שפּרינגט אַרויס אַ קלאַנג אַ טרוקענער, אַ הייסער,
פון דעם בלאַנדן אינסטרומענט. און שכנים אַנגעטאָן
אין העמדער איבער לייווענטענע הויזן,
מיט גאַרטלען פאַרביקע אַרום די לענדן,
גייען אין שענק אַריין אַדער צו אַ „קום“ אין עק פון דאַרף.
און גייענדיק פאַרביי, ווי „אַמן“ צום דיאַקס געזאַנג,
ענטפערן זיי: „גאַט העלף!“...

אַ פרימאָרנגן

דער טאַג האָט זיך אויסגעלייגט ליכטיק און שטיל.
כאַטש אין דער אַלטער שטיינערנער מיל
האַט מיט ברייטן, צעשוואומענעם טראַט
געקנאַטן דעם פלוס די וואַסער-ראַד ;
און פון וויאַרסט-ווייטן דאַרף האָט זיך דערטראַגן
אַ סקריפּ פון אַ ברונעם און אַן איינציקער וואַגן.

וואס איז געפארן אַנלאַדן היי.
האַט געקלעפלט מיט גראַבליע און היי־פרעסער שטאַנג.
איז יעדער דערטראַגענער קלאַנג
געווען פאַר זיך אַליין און האָט זיך נישט
מיט קיין אַנדערן צונויפגעמישט.
אויף אַ ווייסן וואַסער גרינען אַזוי
אַן אינדזל דאָ. אַן אינדזל דאָרט ;
נאָר יעדערער האָט זיך זיין אייגענעם אָרט ;
און אַרום אַלע — גלאַט און ברייט
ליגט דאָס וואַסער אויסגעשפרייט.

פון דאָוונען

די לופט איז געווען נאָך פייכט און קיל
ווען איילנדיק זיינען מיר פון שטוב אַרויס.
כאָטש די זון האָט געשלאַנגן אויפן דאָך פון מיל —
זיינען שאַטנס געלעגן צווישן הויז און הויז.
אין שבת־קליידער, קאַלאַשעס פאַרבויגן,
האַבן מיר זיך אָן וועג און שטעג געצויגן
צום צווייטן דאָרף, צום יידישן הויף,
וואו מען קלייבט זיך יום־טוב דאָוונען צונויף.
און קאַרטשעס האָבן זיך געשפרייט
איבער דער פאַשע און די פיס אויסגעדרייט.
מיר האָבן דעם מחזור אויסגעזונגען
און פון קאַרטש אויף קאַרטש ווי יינגלעך געשפרונגען.
צוריק זיינען מיר געגאַנגען מיטן לענגערן וועג,
איבער בערג און טאָלן, טאָלן און בערג.
און אַז מיר זיינען אַהיים אַנגעקומען,
מיט פאַרשטויבטע פיס, און פאַרטריקענטן גומען,
האַבן מיר מיל און שטוב, שיער און בריק
ניט דערקענט אויפן ערשטן בליק.
אפשר ווייל מיר זיינען געקומען פון אַן אַנדער זייט
און אין אַזאַ אומגעוויינלעכער צייט.

א נײער שניי

א קראַ האָט זיך אַראָפּגעלאָזט —
אירע פליגלען גרויער אַש.
שניי שמעקט ווי לויג, כאַטש בויג זיך איין,
גראַב איין די הענט און וואַש.

אויף שויבן זעצן זיך פליטערלעך שניי
און האַלטן זיך ווי צוגעלייט.
די גאַנצע פענצטער באַהאַפּטן מיט זיי
ווי דעם פאַרקאַלכטן קלאָונס קלייד.

און אויפן האַרצן ווערט לופטיק און גרינג,
ווי ערשט וואַלט אַ ווייטיק אַוועק.
טו אַן לאַנגע שטייוול און גיי לייג אויס
אין שניי אַ ווייסן וועג.

פאָדסווייעט

דאָס גייט די לבנה אין מזרח ניט אויף,
דאָס ברענט ניט קיין דאָרפישער שייער,
דאָס קלייבן זיך אויך ניט גויים צונויף
אַ חזיר צו בראָטן אין פייער, —
דאָס האָבן צוויי פישער זיך צונויפגערעדט
צו פאָרן אויף „פאָדסווייעט“.
דעריבער איז אַזאַ פורפורנער שיין
דורך אַלע זעקס שויבן אין קאַמער אַריין.

איך גיי אַרויס און זע :
ביים נאָז פון שיפל אויף אַ הויכן געשטעל
ברענען בעראָזעווע שפענער און העל
איז דער טייך באַלויכטן ביון סאַמע דעק,
עס ליגן אָפּגעדעקט
די שטיינדלעך אויפן גרונט, דער ווייסער זאַמד,
כאַטש נעם און ריר אָן מיט דער האַנט,
און צווישן גרונט און אויבערפלאַך
שלאָפן די פיש. ביים פייער שטייט איינער
אויף דער וואַך.
ער האַלט די אַשץ מיט די זיגנאַניקע ציינער
אין ביידע הענט
צום וואַסער געווענדט.
די בליקן זיינען אָנגעשפיצט.
און ביי דעם שיפּלס צווייטן עק זיצט
אַ צווייטער מענטש וואָס פירט.

קוים וואָס ער רירט
 דעם וואָסער אָן. אַז ער ציט אַרויס
 די וויעסלע, פאַלן פון איר
 צוריק אַראָפּ
 אַ דריי־פיר טראָפּ
 ווי פערל די גרויס.
 דאָס שיפל שווימט זאַכט
 אין דער שוואַרצער נאַכט —
 קיין שאַרד, קיין פליעסק, קיין שאַקל.
 און דער וואָס שטייט ביים פאַקל
 שטעכט דורך איינציקווייז די שלאַפנדיקע פיש
 און לייגט זיי אויס ווי אויף אַ טיש
 אויף דעם שיפלס דעק.

די אָודע

אַ שייגעצל, אַלט אַ צען־צוועלף יאָר,
 מיט גערשטן־בלייכע, צעקעמטע האַר,
 מיט באַרוועסע פיס, דער קאַפּ אָפּגעדעקט,
 גייט צום טייך כאַפּן פיש.
 אַ לייזענט העמד ביז די פיאַטעס אַראָפּ,
 אַ רויטער פאַיאָס איבער דעם העמד —
 זיין גאַנצער גאַרדעראַב.
 ער טראָגט פאַר זיך די ווענטקע אויסגעשטרעקט,
 אין אַן עמערל ווערים, רירעוודיק און פריש
 און צווישן העמד און לייב אַ לוסטע ברויט
 פון מאַמעס טיש.
 דער פישער איז געגורט און גרייט.
 ער זוכט אויס אַ שטיין ביי דער מיל,
 וואו דער וואָסער רינט שטיל,
 און שטעלט זיך מיט ביידע פיס איין.
 ער וויקלט אַראָפּ דעם שנור פון שטעקן
 און ציט אָן אַ וואַרעם אויפן שטאַלענעם האַקן
 און לאַזט אים פאַוואַליע אין וואָסער אַריין —

די פיש ניט צו שרעקן.
 דאָס אויג ווערט שאַרף.
 די פינגער וואָך —
 אַ האַרף —
 און אַנגעביינט דער נאַקן.
 דער שטאַלענער האַקן ציט אין דער טיף.
 דער קאַרעק אַבער, ווי אַ שיף.
 שווימט אויף דער פלאַך.
 אַט גיט זיך דער קאַרעק אַ טוק,
 דער שנור טוט אַ צוק,
 אַ צוק דעם יינגלס הענטל.
 ער ציט די ווענטקע
 פון וואַסער אַרויס —
 עס לאַזט זיך אויס —
 זי האַט גאַרנישט ניט געבראַכט.
 נאָר דער טאַג איז גרויס,
 עס איז ערשט באַגינען.
 פאַמעלעך רינען
 שעה נאָך שעה
 און אויף פינף מאָל ניין
 איז איינמאָל — יאָ.
 און אין בלויזען פאַרנאַכט
 האַט ער אַהיים געבראַכט
 אַ פולן עמערל פיש
 פאַר דער מאַמעס טיש.

די פעטקע

דעם קרעטשמערס זון, אויסגעבאָדן און פריש,
 איז געקומען און געזאַגט צו מיר :
 — נאָמיר גיין צום „ראַוואַק“ כאַפן פיש.
 די סעטקע האַט זיך געטריקנט אויף דער זון.
 דער „בוּיט“ איז געשטאַנען לעבן איר —
 אַ מאַמע מיט איר אויסגעוואַקסענעם זון.

מיין חבר איז געווען העכער פון מיר
 און עלטער מיט עטלעכע יאר ;
 נאָר דאָרט וואו הייזער זיינען דריי צי פיר
 איז ניט קיין גלייכע פאָר — אַ פאָר.
 ער האָט פאָרוואָרפן די נעץ מיטן שטעקן אויפן קאַרק
 און איך האָב געטראָגן דעם עמער אין האַנט.
 ער איז געוועזן הויך און שטאַרק
 און איך האָב אונטערגעשפרונגען דאָרט
 וואו ער האָט בלויז געשפּאַנט.
 עס האָט לאַנג ניט גענומען צו קומען צום אָרט.
 געווען איז דער „ראַוואַק“
 ניט ברייט ווי דער ים
 און ניט טיף ווי דער תהום,
 נאָר דער שמאַלער שטראָם
 איבערן ווייכן גרונט
 האָט זיך מיט אימפעט געיאַגט
 ווי ביר פון אַ פּאַס
 מיט אַן אָפענעם שפּונט.
 און ביי דער זייט דאָס גראַז
 איז געווען איינגעלייגט און נאַס.
 מיין חבר האָט איינגעשפּאַרט די סעטקע מיטן נאָז.
 דער שטראָם זאָל זי ניט פּאַרטראָגן.
 און איך בין פּאַרלאַפּן
 אַ שטיק
 אויף צוריק
 מיטן „בויט“ אין די הענט
 און דעם וואַסער געפּאַטשט און געשלאַגן.
 געפּאַטשט און געלאַפּן געשווינט
 מיט אימפעט און געשריי
 און געפּאַרקעט אין די שליימיקע ווענט.
 וואו אַ פּלאַטקע האָט זיך ערגעץ פּאַרשלאַפּן.
 ביז וואַסער איז געוואָרן טינט
 און שוים — געפּאַלענער שניי.
 און אַז ער האָט די נעץ אַרויסגעצויגן

איז זי געווען פול מיט וואסער-אויגן,
און דורך די שלייפלעך, ביזן העלפט ארויסגערוקט.
האָבן פישלעך ווי דורך אַ פענצטער געקוקט
און מיט די עקלעך קאָקעטיש געדרייט
אַנטקעגן דעם טרוקענעם טויט.

דער אַשין

אַז דער קעניג קומט פון מלחמה צוריק
איז זיין שטאַלץ און זיין פרייד ניט אַזוי עכט
ווי דעם הויכן גוי'ס, וואָס גייט מיטן בריק
און טראַגט אין האַנט אַ צען פונטיקן העכט.

ער האָט אים אָפגעוואַרט לאַנג און געהיט
אין די אַלע זוניקע, וואַרעמע טעג.
געטראַטן מיט באַרוועסע, גנבהשע טריט
און געלעגן פאַרטאַיעט ביים ברעג.

ליגט שטיל. האַלט איין אין זיך דעם אַטעם.
צוויי חושים נאָר — געזע, געהער.
אַט האָט אַ פויגלס בלויער שאַטן
פאַרביי געשוועבט — פאַר אים אַ שטער.

דעם וואַסערס פנים איז אויסגעגלעט.
די מיטאָג זון איבער אים ברענט.
זיין בליק — אַ פּייל אין גרינעם טשערעט.
ער האַלט דעם אַשץ שטייף אין די הענט.

און אַז ער האָט דעם פיש דערבליקט
נאַענט פאַרביי אים גיין —
האַט ער אין אים דעם אַשץ געשיקט,
מיט די פאַרשפיצטע ציין.

ער האַלט זיין פּאַנג אויפגעהויבן הויך
אין דער פאַרשטאַרטער רעכטער האַנט.
אַביסל בלוט אויף דעם העכטס בויך,
דער שטאַנג פון אַשץ שלעפט זיך נאָך אין זאַמד.

אַנטקעגן קומט דער מילנער אָן.
ווייל ס'איז ערב־שבת אויף דער וועלט,
האַט ער זיך מיט אים נאָר אַ דונג געטאָן
און באַצאָלט מזומן געלט.

מען האַט דעם פיש צעשניטן אויף שטיקער צען.
יעדער שטיק איז געשפרונגען פון ברעט.
ווען פיש וואַלטן רעדעוודיק געווען,
וואַלט יעדער באַזונדערער שטיק גערעדט.

דער מילנער האַט אַוועקגעשטעלט אַ קופערנע פּאַן
איבער אַ צעפּאַכעטן, ווינטיקן פּלאַם,
און צוגעלייגט אַ שפּאַן נאָך אַ שפּאַן
און זאָלץ און פעפּער צוגעשאַטן צום טעם.

די וויבער קאָכן דאָס פלייש און די יויך ;
זיי האָקן איין די ציבעלעס אויך ;
זיי גרייטן צו דעם גאַנצן טיש ;
די מאַנסביל אַבער — קאָכן די פיש.

ש ר ע ק

צווישן וועג און פּאַשע איגמיטן,
איבער אַ זאַמדיקן גרונט איז אַ טייכל געלאָפּן —
ליכטיק, שטיל און פאַרשלאָפּן.
נאָר ניט ווייט פון דעם גרויסן טייך
האַט זיך דער גרונט אָפּגעהאַקט גלייך.

ווי מיט אַ שער אָפגעשניטן.
און דאָס טייכל איז אַרונטערגעפאלן צווישן הויכע ווענט צוויי,
מיט שרעק און געשריי.
אַבער דאָרטן, טיף אין דער נידער,
איז עס אויפגעשטאַנען ווידער
און אויף קליינע פיסלעך געלאָפן —
ליכטיק, שטיל און פאַרשלאָפן —
ביז אין גרויסן טייך אַריין.
איינמאַל ביינאַכט, אין לבנה־שיין,
בין איך מיט דער פאַשע געגאַנגען,
פון אַ ווייטן שכן אַהיים, אין מיל.
דעם קאַפּ אַביסל אַראָפּגעהאַנגען —
געווען מסתמא פאַרטראַכט —
מיין האַרץ איז פול געווען מיט רייד,
אַליין גערעדט, פון אַנדערע געהערט.
און אַזוי פאַרטראַכטערהייט,
האַב איך דערשפירט — די ערד
האַט זיך בערגלידיק צוגעטראָגן צו מיין פוס.
און דער געשריי פון פאַלנדיקן פלוס
האַט ווי פון שלאָף מיך אויפגעוועקט.
און אַ קאַלט־פאַרגליווערטער קלאַנג
האַט אַ כעקונדע אויסגעצויגן לאַנג...
איך בין אויף צוריק ניט אָפגעשפרונגען,
ווי געביסן פון אַ שלאַנג.
נאָר ווי איינער וואָס האַט אַנגעקלונגען
ניט אין דער ריכטיקער טיר,
האַב איך זיך לאַנגזאַם און שטיל,
ווי אויף אַלע פיר,
האַלטנדיק דעם שרעק אין צוים,
אויף הינטערוויילעכץ זיך גערוקט.
און נאָכדעם ערשט, אַז איך האָב זיך אומגעקוקט,
האַב איך דורכגעלעבט דעם גרויל
פון זיין אַ האַלבן שפאַן פון תהום
און ציינער האָבן זיך אויפגעכאַפט אין מויל.

די קרעניצע

די קרעניצע איז געשטאנען אויפן וועג צום דאָרף
צווישן הויכע ברעגן פון שוואַרצן טאָרף.
אַ וואַסערל איז געלאָפן פאַרביי איר הויך גענוג
אַנצוטרינקען אַן אַנגעבויגענעם קרוג.
און בלויז אַדערלעך, ווי אויף אַ געכאַליעטער האַנט,
האַבן זיך געצייכנט אין ווייסן זאַמד.
און די קרעניצע אַליין —
אַ פעסל אָן אַ דעק
און אָן אַ דאָך,
צונויפגערוקט נאָר ברעט מיט ברעט —
האַט טיף אין זאַמד געשטעקט.
צווישן זעמדל און זעמדל האַבן אויפגעשפראַצט
וואַסער־בלעזלעך טראָפּ טראָפּ נאָך טראָפּ,
ווי אין אַ קאַכיקן טאַפּ,
און ביי דער אויבערפלאַך
פון זיך אַליין געפלאַצט
און זיך אויסגעגלעט.
אַז איד פלעג גיין
אין דאָרף, אַדער צוריק,
פלעג איד אַרונטערלויפן
צו דער קרעניצע אונטערן בריק.
איד פלעג ניט ברענגען קיין גלאָז,
אַדער טעפל,
וואַסער אַנצושעפן
און אויך ניט צונויפלייגן די הענט אין אַ הויפן,
נאָר פשוט און פראַסט
זיך אַננעמען מיט ביידע הענט
פאַר דער קרעניצעס ווענט
און, מיטן קאַפּ אַראָפּ,
אויסשטעלן די ליפן
און זופּן
ביז דער אַטעם פלעגט אויסגיין אין מיר.

און אויפהויבן זיך ווידער
מיט נאָסן מויל און נאָז
און טראָגן פראַסט
אין אַלע גלידער
ביו צו מיין קאַמערס טיר.

דאָס שטיבל

עס דערמאָנט זיך מיר, נאָך אַזוי פיל יאָרן,
דאָס „שטיבל“ אויפן צווייטן גאָרן
אין ווינקל מיל. צו אים דער וועג
געווען איז צווישן פולע זעק
מיט מעל און ניט־געמאָלן קאָרן.
און מעליקער שטויב איז געהאַנגען געדיכט
אין די באַוואַקסענע פענצטערס ליכט.
די וואַלצן שיפען, די פאַסן הוושען ;
עס שייערט זיך שטיין אָן שטיין ;
און ווי אַ הינקענדיקער איבערן הויף
גייט די אַכט־קאַנטיקע ראָד
אַראָפּ און אַרויף,
אַראָפּ און אַרויף.
אַ קנאַפער מנין יידן אין אַ מיטנוואַך
דאַוונען אין איין שטוב, און דאָך
דאַוונט יעדערער פאַר זיך אַליין.
אין שטיבל שטייען נאַרעס צוויי,
עס רוען זיך אויס אויף זיי
די „מענטשן“ אַ שעה צי צוויי.
און ביי אַ וואַנט אַ וואַרשטאַט שטייט
מיט אַ צעשעטקעוועטן אויבערפלאַך,
און העבל, זעג און דלאַט,
געצייג פון מילנער־פאַך,
צו זעגן און צו סטרוושען,
ליגן דאָרטן אַנגעגרייט.
אַהין פלעג יינגלווייזן איך קומען

פאַרשפּילן לעכצנדיקע הענט
נאָך טועכץ. „שטיבל“ האָט מיך אויפגענומען
מיט קורצע, ציטערנדיקע גאַמען
און קלינגענדיקע שויבן-ראַמען. —
מיט דעם געזאַנג פון זיינע ווענט.

א בורע

אין אַ מיטן טאַג ווערט טונקל די שייַן.
עס וועט זיין
אַ בורע. פענצטער ווערן פאַרמאַכט.
אין קאַמערן — נאַכט.
קינדער האָבן זיך פאַררוקט
אונטער קאָלדרע און דעק.
אין אויגן פון גרויסע — שרעק.
די פינצטערניש ווערט גרעסער,
אין שטוב — גליווערדיק-שטיל,
נאָר „פריילעך“ — אויף יענער זייט מיל.
מיט אַן אימפעט פון צען פאַר פערד
לויפט אַ קאָטש, ברייט און הויך,
שוואַרץ ווי רויך,
קערט די ערד
מיט סוויסטש און הוק.
גייט אויף דער מיל
און אויף די בריקן.
וועט דערשטיקן
בהמות, פערד.
ווענט פון שטאַלן
וועלן פאַלן
פאַר איר גבורה.
דער רבי זאָגט: ווען איינער טוט
אַ וואָרף אַ מעסער
אין דער בורע,
וועט אַ שפּריץ טאַן בלוט.

דער שיווער הונט

איך האָב קיין שלעכטס ניט געמיינט.
ווען איך האָב אים אַ שמיץ געטאָן
איבערן פנים און איבער די לאַנגע
האַר, וואָס זיינען איבער די אויגן
אים אַראָפּגעהאַנגען.
איך בין צו הינט געווען געוואוינט
פון שטענדיק אָן.

עס איז געווען אַ הייסער פאַרנאַכט
און וועגן מיט אויסגעשפּאַנטע פּערד
זיינען געשטאַנען אַרום און אַרום מיל.
און אונטער איין וואָגן אויף דער ערד,
איז געלעגן, מיט די פּאָדערשטע פּיס אויסגעצויגן,
דעם קאַפּ אויף די פּיס
און די אויגן צוגעמאַכט,
אַ שיווער הונט. איך האָב פון ערגעץ געשפּאַנט
און געווען ביי זיך האַפּערדיק און גוט.

און מיט דעם רוט
אין מיין האַנט
קוים אים אָנגערירט
און ווייטער אַוועק.
אַבער באַלד האָב איך מיט שרעק
דערהערט אַ כּעס'דיקן בריל
און ווי מעסערס צוויי
דערפילט דעם ביס
פון שאַרפע ציין.
מען האָט מיך אונטער די הענט
אין שטוב אַריינגעפירט.
און נאַכדעם, ווען איינער אַליין,
אין קאַמער פאַר די ווענט,
האַב איך ביטערלעך געוויינט.

האַט ניט דער ווייטיק אין פּוס
מיך געברענט, נאָר דער פּאַרדרוס
וואָס אויסגעלאָזט האָט זיך אַזוי —
איך האָב קיין שלעכטס דאָך ניט געמיינט.

ענטלעך

די מאַמע האָט אין דער טונקלקייט אַריינגערעדט :
„שטי אויף, מיין קינד, דער זייגער איז שפעט.
„גיי טרייב די ענטלעך אויפן טייך אַרויס.“
דער שלאָף האַלט געבונדן — איך רייס זיך אויס,
און קוים אָנגעטאָן — פאַרלאָז איך דאָס הויז.
איך עפן פּאַנאָדער די אויגן ברייט :
דער מזרח איז רויט
און גאַלדיק די ערד.
גויים פירן פון פאַשע אַהיים די פּערד.
די ענטלעך דרעמלען דערביי אויפן גראָז.
די שנאָבלען אין וואַרעמען פּוּך פאַרשטעקט.
אַ פּאָך מיט דער וויעסלע — איך האָב זיי אויפגעוועקט.
זיי גיבן זיך מיט געשריי צום וואַסער אַ לאָז.
איך טו מיטן קני דאָס שיפל אַ שטויס,
פאַרפאַר פון דער זייט און טרייב זיי אַרויס
אויפן מיטן טייך. איך טרייב זיי וויטער, וויטער,
צו אַ צוגעזאַגטן גרינ-גאַלדענעם לאַנד.
זיי זיצן אויפן וואַסער ווי באַלעבאַסטעס ברייטע,
(עס פעלט זיי נאָר אויפן האַלדז פּערל אַ באַנד),
און מיט די פּיסלעך פּרענטלען זיי אַזאַ בלויען שטאַף,
וואָס האָט ניט קיין אָנהויב און האָט ניט קיין סוף.
נאָכן שיפל שפּרייט זיך אַ צעפאַכערטער שטעג.
די ענטלעך קומען צו אַ זומפיקן ברעג.
ענטלעך זיינען נאַריש, אַבער אויף אַזוי פּיל קלוג
אַנצוועסן זיך מיט זשאַבעס און ווערים גענוג.
זיי שטאַפן זיך דאָרט דעם גאַנצן טאָג
און ווערן פעט און שווער אויפן וואַג.

פאַרנאַכט, נאָך איידער די זון וועט פאַרגיין,
וועל איך פאַרן און ברענגען זיי אַהיים.

בהמות

צוזאַמען מיט די מענטשלעכע גרויסע געזינדער
פון ברידער און שוועסטער און שוועסטערקינדער,
וואָס האָבן דריי הייזער פאַרפולט און באַלאַדט,
איז ביי אונדז געווען אַ בהמיש געזינד
פון לויטער ווייבער; אַ חוץ אַמאַל אַ קינד
אַ קורץ־וואַכיקס — ווייל דער שוחט אין שטאַט
האַט צו דער דריטער וואָך שוין געוואַרט אויף דעם.

געווען זיינען בהמות אינגאַנצן פיר:

מיין ברודערס רויטע קו מיטן ווייסן דיאַדעם
אויפן קליינעם קאַפּ און געטאַקטע הערנער צוויי.
אַ גרויסהאַלטערקע געווען,
אַזוי ווי די שוועגערין מיינע, און אויך ווי זי
אַ שלעכטס: אַוואו געגאַנגען — אַ שטויס, אַ וואַרף
(מען האָט זי געבראַכט פון אַן אַנדער דאָרף).
און אונדזערע צוויי אייגענע פּרעסטע,
פול־אייטערדיקע קי,
וואָס האָבן אונדז מיט קעז און פוטער גענערט.
גוטע, כאַטש נעם און רייט אויף זיי —
זיי וואַלטן זיכער זיך ניט געווערט.
און דעם מילנערס קו, אין ישוב די גרעסטע,
אַ שוואַרצע, מיט אַ ווייסן פאַס איבערן גאַנצן רוקן,
ווי אַ „רובעל“, וואָס קוועטשט איין אַ וואַגן היי.
דאָס איז געווען אַ בהמה אויף אַנצוקוקן,
קלוג ווי אַ מענטש און פלינג ווי אַ חיה.
זי פלעגט עפענען די מיל־טיר מיטן האַרן
און אויפּרעסן פון קאַסטן דאָס ביסל קלייען

און פון דער אַרבע דאָס מעסטל קאַרן.
וויפיל מען האָט זי ניט צעשאַלטן
און וויפיל שטעקנס מען האָט ניט צעבראַכן
אויף איר קאַרק — איר האָט ניט געשאַדט.
זי איז איבער אַלע זאַשיקעס געקראַכן.
געגעסן פרעמדס, מיט רויב געוואָרן זאַט.

דער מילנער האָט זי שוין גאַר אַלטערהייט
פאַר ביינציק רובל „אויף וואַרשע“ פאַרקויפט.

ווען מיר איז פולע דרייצן יאָר געוואָרן,
בין איך אין ישיבה לערנען געפאַרן
און פלעג זעקס מאָל אַ וואָך אינדערפרי
עסן פוטער פון אונדזערע פרעסטע קי.

דער רויטער

ער איז געווען אַ טונקל־רויטער
אונדזער דינער, קלוגער פערד.
האָט געקענט, ווי שטאַל און זשאַלאַב,
זיבן מייל אַרום די ערד.

שליאַכן און געדרייטע וועגן —
וואו איז ער ניט אויסגעווען.
דער פאַרוואַרפנסטער פולוואַרעק
האָט אים אַ הונדערט מאָל געזען.

געווען איז אונדז באַוואוסט זיין יחוס,
זיין מאַמען האָבן מיר געקענט,
דער גוי האָט שיער געוויינט מיט טרערן
ביים לעצטן צושלאַגן די הענט.

ער האָט געהאַט אַ שוואַרצע גריווע
מיט מיידלש־אויסגעשרונטע האַר,
זיין גאַנג געווען איז גלייכע ווירע,
אויף גלאַטן טיש דער גאַנג פֿון „גאַר“.

פיר גרינגע פיס. האָט אויסגעמיטן
דעם באַריש־היציקן גאַלאַפּ.
איז באַרג־אַרויף ניט צוגעשטאַנען
און ניט „געטראַגן“ באַרג־אַרפּ.

ער איז געווען אַ פּערד אַ חכם
אונדזער דינער, רויטער פּערד,
פלעגט אין דער פינצטערניש דערשפּירן
דעם שמאַלן פּאַס פֿון שטייפּער ערד.

און אויף די זומפיק־לויזע וועגן —
אויסזוכן אַן אַנשפּאַר־ברעט.
ביי אונדז אין שטוב האָט מען פֿון „רויטן“
כמעט ווי פֿון אַ מענטש גערעדט.

מואַב'ס טעכטער

מיר האָבן געטריקנט היי אויף סודניקס לאַנד.
פלוצלונג האָט איינער אויפגעהויבן זיין האַנט
צום וועג, וואָס האָט געפירט פֿון באַרג אַראַפּ
אין טאַל. מיר האָבן אַנגעשטעלט די אויגן;
מיטן געלן טראַקט האָבן זיך געצויגן
וואַגנס, וואַגנס אָן אַ צאַל. פֿון דער ווייט —
ווי רינגען פֿון אַ לאַנגער, שווערער קייט.
צו אונדז דערנענטערט האָט זיך ערשט דער קאַפּ;
דער עק אַבער האָט געפּוּזעט נאָך אויף יענער זייט.
עס איז געווען אַ טאַג ווי אַלע טעג, ניט קיין יאַריד
און ניט קיין חתונה, וואָס אַ גאַנצער דאָרף באַגלייט, —
אַט אזוי אַ טאַג פֿאַר אַנהויב שניט.

די קייט האָט זיך פאַמעלעך אַלץ גערירט.
 רינג נאָך רינג ביז זי האָט זיך צוגערוקט
 צום אַרט וואו אַלע זיינען מיר געשטאַנען
 און מיט וואונדער צוגעקוקט :
 אויף הויכע, ניט־אונדזעריקע, געשפּאַנען
 באַלייגט מיט פעלד־געצייג : רידלען, סערפעס, העק
 און קליינע שטוב־זאַכן אין גרויסע זעק,
 האָבן פרויען, אַלט און יונג, מיט קליינע קינדער אויף די הענט,
 געשאַקלט זיך אויף דעם גריבלדיקן וועג.
 און ביי דער זייט, האָבן מיטן אויסגעגעלטען שטעג
 די מענער, מיט פּנימער פון זון פאַרברענט,
 געשפּאַנט מיט שווערע, איינגעפאַרענע פּיס.
 דאָס איז ניט געווען קיין ציגיינערשער טאַבאָר,
 וואָס האָט מיטן גאַנצן לאַגער זיך געטאַן אַ ריס
 פון ערגעץ וואו אַ הינטער־שטאַט און — פּאַר !
 און ניט קיין עדה יידן פון אַן אָפּגעברענטער שטאַט,
 וואָס האָט זיך מיט געראַטעוועטן סקאַרב
 אין דער וועלט געלאָזט אויף גאַטס באַראַט.
 ניין, ניט די קליידער און ניט דער פּנים־פאַרב
 האָט אויסגעזאָגט פון וואַנען און וואוהיין
 די גאַנצע מחנה ציט און וואָסער אומה זיינען זיי ?
 נאָר ווען זיי זיינען שוין געווען אַ וויאַרסט און צוויי
 פון אונדז האָט זיך מיר ווי אַ ביינאַכטיקער חלום דערמאַנט :
 אַט די דורכגייער — איך האָב דאָך זיי געקאַנט,
 פון חומש. דאָס זיינען מואַב'ס טעכטער און זיין
 וואָס גייען אין געפאַנגענשאַפט.

וואוהיין און פון וואַנען

וואוהיין און פון וואַנען — איך ווייס ניט אַליין,
 דאָס האָט זיך אויסגעמעקט פון מיין זכרון.
 איך זע מיך מיט אַ וועג אַ זאַמדיקן גיין
 און מיט דעם וועג דריי פורן פאַרן,
 די זון איז ערשט דעם מיטן הימל אַריבער

און הייס איז דער טאָג. אין זאָמדיקע גריבער
 קריכן די רעדער און די פערד ;
 און יידן מיט רויטע און שוואַרצע בערד
 גייען זיי נאָך. זיי רעדן און רופן אָן נעמען
 פון זאכן וואָס איך בין צו יונג אַקוראַט צו באַנעמען.
 און מיט דעם שטעקן וואָס איך האַלט אין האַנט
 בויער איך לעכער אין געלן זאָמד ;
 איך דריי אום דעם קאַפּ און שטרעק אויס דעם בליק
 צו ציילן די לעכער הינטער מיר אויף צוריק.
 נאָר וואוהיין און פון וואָנען מיר זיינען געפאָרן
 האָט זיך אויסגעמעקט פון מיין זכרון.
 אַ זעמדעלע אין טאַל פון צייט,
 אַן אַטעם-צוג פאַרגאַנגענהייט.

העקערס

ווען העקערס קומען האַקן היי
 אין אַ זוניקן אינדערפרי,
 שטעלן זיי זיך אויס אין אַ גלייכער ריי,
 מיט די קאַסעס אין די ביידע הענט,
 די ווייסע העמדער איבער די קני
 אַרויסגעלאָזט, און ביי די גאַרטלען הענגען
 די שאַרפשטיינדלעך, ווי קלינגלען
 פון ברויט-מעסערס. עס בלענדט
 דאָס אויג דער שאַרפער, ווייסער שטראַל
 פון זון אויף אויסגעשייערט בלוען שטאַל.
 און אַלע מיט אַמאַל
 הויבן זיי די קאַסעס אויף
 און האַקן אויס אין גראַז אַ האַלבן רייף.
 און הויכע שטענגלעך פאַלן פון די פיס,
 ווי אַנגעשפילטע קינדער ווען דער טאָג גייט אויס.
 פון ווייטן פאַרט אַ פור : גאָט העלף !
 די זון האָט אַנגעליכטיקט : צוועלף.

זיי ווישן מיט דער האַנט דעם שווייס פון פנים אָפּ
 און זעצן זיך פאַמעלעך אויף דער ערד אַראָפּ.
 זיי עסן שווייגנדיק דעם מאַלצייט פון איין געריכט.
 ווי אַן עבודה וואַלטן זיי אַ שטילע אָפּגעריכט.
 און ווען זיי טראָגן צו צום מויל אַ לעפל קרויט,
 שפאַרן זיי דאָס אונטער מיטן ביסן ברויט
 און נעמען ביידן גלייך אַריין אין מויל.
 זיי רוען נאָך אַ קליינע ווייל
 און ווידער שפיגלען זיך די קאָסעס אַנטקעגן זון ווי גלאַז.
 מיט אַ געזענגל פאַלן אום די גראָז.
 און קוויטלעך געלינקע, מיט קריינדלעך ווייס ווי שניי,
 ליגן אויסגעמישט מיט פראַסטן היי.
 עס טריקנט באַלד די זון דעם פרישן שניט
 און ברעכיק שטרוי איז שוין — וואָס האַט אַט ערשט געבליט.
 נאָר אונטער ריפן היי
 און צווישן ריי און ריי
 איז גרין און ניי דער סאַנאַזענץ,
 כאַטש בויג זיך אָן און בענטש.

גאָט פון אברהם

ווי גאָט האָט אברהמען געוויזן דאָס לאַנד,
אַזוי האָט מיך דער טאָטע געפירט ביי דער האַנט, —
ניט מיט אַ צוואַג פאַר שפּעטערע יאָרן
נאָר דאָס צו דערמאָנען וואָס פאַרפרעמדט איז געוואָרן.
מיין האַנט איז אין זיינער געלעגן וואַרעם און ווייך,
זיין פנים איז געווען פאַרצערט און בלייך:
„אַט דאָס איז דעם הינקענדיקן אַניקינס קאַרן
„און דאָס — טאַרגאַנסקיס ווייץ. און יענער זאַהאַן
„איז אונדזערס געווען נאָך פאַראַיאָרן.
„היינט בליט דאָרטן דעם גלחם מאָן.“
מיר זיינען געגאַנגען מיטן פעלדישן שטעג.
די זון איז געשטאַנען כמעט ביי דער ערד
און דער זומערדיקער שבת איז שוין באַלד אַוועק.
פון קלויסטער-טורעמל האָט זיך געהערט
גלעקער קלינגען קינדיש-דין.
(דער גרויסער גלאַק וואוינט אין שטאָט
און אין די דערפער די קליינע זין.
און אַז דער שבת פאַרנאַכט קומט אַן
צעקלינגען זיי זיך אַלע צו זייער גאָט.)
דער טרויער איז נאַכגעגאַנגען טראָט ביי טראָט.
און אַז מיר זיינען אַנגעקומען צו דער אַלטער מיל,
האָט די מאַמע, ווי פון אַ סידור, געלייענט שטיל:
„גאָט פון אברהם . . .“

א פרעמדער שייער

דער שכן פון דער רעכטער האַנט
איז געקומען בעטן אין מיטן טאָג,
מען זאל אים העלפן אויסגלייכן די וואַנט
פון היי, וואָס האָט זיך מיט איר גאַנצער וואַג
ווי אַ שיכור צום טאָק אַ בויג געטאָן.
מיר האָבן אַלע — דער באַלעבאַס, טיכאַן,
די געדונגענע דרעשער זאַלבעדריט
(איך בין אויך געווען אין דער מיט) —
געלאָזט ליגן די גאַרבן אויפן דיל
און די צעפעס אין ווינקל שטיין שטיל
און געגאַנגען העלפן אַ שכן אין נויט.
מיר זיינען אַריבערגעקראַכן דעם פלויט
און געשטאַנען אויף דעם באַלעגופּס ערד.
כאָטש דער שייער איז געווען ווי אונדזערער געבויט,
איז אָבער אינעווייניק אַלץ אַנדערש געווען. דער טאַרפּ היי —
ביי דער וואַנט וואו ביי אונדז ליגן סנאַפעס קאַרן,
און דער בערדיקער גערשטן איז אַזש פאַרפאַרן
צום סאַמע עק פון שייער, און אַזוי
אויך דער האַבער פאַר די פּערד.
און די גאַנצע משפּחה:
סערפּ, גראַבליע און סאַכע,
די געצייג פאַרן פעלד,
איז ניט ווי ביי אונדז געווען אויסגעשטעלט.
אין יענער נאַכט האָב איך איינשלאָפן ניט געקענט.
איך האָב אַן אַנדער שייער דערקענט.

מעשה בראשית

די מיל איז פאַרטיק ביזן לעצטן טשוועק,
די באַלמעלאַכעס האָבן אין קאַסטנס און זעק
צונויפגעקליבן דאָס געצייג און אַוועק.

אזוי איז געווען דעם זעקסטן טאָג אויף דער נאַכט,
ווען גאָט האָט די וועלט פאַרטיק געמאַכט.

צוויי קליינע קינדער — שוועסטער און ברודער,
זיינען מיט נייעם גערודער
אין מיל אַריינגעלאָפן.
ער האָט געטראָגן שפענער אַ הויפן
און זי — אין קלייד קאַרטאַפּל.

זיי האָבן דריי ציגל אויסגעלייגט,
אַ קליינעם פייער פּאַנאַנדערגעלייגט
די בולבעס אָפּצובראַטן.
און אַז עס איז זיי געראָטן
האָבן זיי, ווי גאָט אין דער „כי טוב“ מינוט,
געזען, אַז ס'איז גוט.

דאָס קלייד

זי איז אָפּגעפּאַרן און אויף דער וואַנט
אין צימער, וואו זי איז דריי נעכט געשלאָפּן,
ווי ערשט אַראָפּגעגליטשט זיך פון דער האַנט,
געבליבן הענגען איז איר ראַק האַלב־אַפּן.

און צו דעם קלייד נאַכגיביקן און שטומען,
ווען קיינער איז געווען אַחוץ אונדז ביידן,
אין לערן צימער פלעג איך קומען
זיך אויסטענהן און ריידן.

און ווען דער אַלטער גוי האָט מיר געבראַכט
אַ בריוו, אַז מאַרגן קומט זי אָן,
האָב איך, אַן אויסגעליטענער, געטראַכט:
וואָס האָט ביי אונדז אַן אַנדער פרוי צו טאָן?

דער זייגער איז צען

דער זייגער איז צען,
עס איז פרייטיק־צור־נאכט.
איך גיי אַרויס זען
וואָס טוט די נאַכט.

אַ שפעטע שעה,
דער שניי איז שטייף,
דער הימל — בלאַ,
די לבנה — רייף.

ווי אַ ווירע גלייך
איז ווייסער טראַקט —
דער אייז אויפן טייך
פאַלט איין און קנאַקט.

צוויי גרינע שטערן
אויפן ווייטן שניי,
מען קען אַזש הערן
וועלפיש געשריי.

פון נאַקעטע שפּאַלן,
פון וואַלד געבראַכט,
שלאָגן אָפּ שטראַלן
אין דער נאַכט.

אין פולן וואָגן היי

פאַראַן סוף־זומערדיקע נעכט. אין זיי
איז גוט צו זיצן אין פולן וואָגן היי.
אַן אַלטער פּערדל לויפט מיט קליינע טריט;
די לבנה אין דער הויך לויפט מיט.

דער וועג האָט אויסגעשטרעקט זיך מיילן ווייט,
קיינ דאָרף, קיין וועלדל ביי דער זייט,
קיין הויכער באַרג, קיין טיפער טאָל —
דו ביזט געפאָרן דאָ אַ טויזנט מאָל.

דער פערד ווייס בעסער נאָך דעם וועג ווי דו.
אַ גרויסע שטילקייט, אַ גרויסע רו.
דו דרעמלסט איין און לאָסט אַרויס
פון האַנט די לייצע. זי פאַלט אין שויס.

לבנה פון וואַלקנס — אַרויס, אַריין.
אַט בלייכע ליכט, אַט בלויער שיינ.
אויך דו — אַט וואַך, אַט שלאָפסטו איין —
פון אַ חלום אַרויס, אין אַ חלום אַריין.

די שטוב

א ווינטער באַניטן

דער ווינטער טאָג האָט ערשט זיך אָנגעהויבן
און דער פרימאַרגן איז בלוי נאָך אין די שוויבן ;
אַבער די גאַנצע שטוב, די שוועסטער מיט דער מאַמען
איז אויף. מען וואַרעמט וואַסער פאַר די קי ;
די גויע האָט געבראַכט פון מיל אַ מעסטל קלייען
די צובערס צו באַטעמען.
אין די ווינקלען שטוב איז פינצטער. ס'איז נאָך פרי.
נאָר פון דעם פלאַקערדיקן אויוון האָט דער גלי
צערויטלט ביז צום פלאַמען אַלע פנימער און הענט.
עס שטייען צובערס פינף מיט מעקענע אָנגעשאַטן.
דאָס וואַסער איז שוין הייס, מען גיסט די צובערס אָן.
אַ פאַרע שלאַגט אַרויס, צעשפרייט זיך און באַשאַטנט
צוריק די פנימער, די בענק אַרום די ווענט.
מען ברייט אָפּ קוילן צו ווייקן גרעט.
צום לעצטן מאַל האָט זיך צעקרייט דער האָן.
אַ קלינגעריי, ווען ווילקעס כאַפן זיך אַרום מיט טעפּ —
דאָס שלעפט דאָס יינגסטע קינד אַרויס פון בעט.
אַזוי הייבט זיך אין מיל אַ פרימאַרגן אָן.

ש ב ת

ווי נאָך אַ מאַרק איז איינגעוויגט די מיל.
אויף שלאַפנדיקע זעקלעך ווייץ און קאַרן
אַוועקגעזעצט האָט מיך די מאַמע תהילים זאָגן.
דער זומערדיקער טאָג איז אויסגעליידיקט-שטיל.

דער טאטע שלאפט זיין שבתדיקן שלאף.
פון וואנט דער שאטן האט זיך אויסגעצויגן.
דער רוקן ברעכט, עס קלעפן זיך די אויגן.
צום גראבן תהילים — נעמט קיין סוף.

די מאמע האט רחמנות אויף איר קליינעם זון,
ער איז נאך יונג און טוט איר ווילן.
זי מאכט פון קארשן א געטראנק א קילן
און גיט אים אויסטרינקען דערפון.

א ל י ן

די לעצטע ליכט האט זיך געלאָשן.
דאָס פלעמל האָט זיך אין לייכטער געשפּילט
און געפלאָפּלט, אויף חלבנעם לשון,
ווי אַ קינד פאַרן אַנטשלאָפּן ווערן.
איך האָב די פאַרהאַנקע אויפגעוויבן
און דורך די אָפּגעאַנגענע שוויבן
געזען דעם נייעם שניי, די ווייטע שטערן,
זייער גרינקייט האָט מיך דורכן פענצטער געקילט.
און כאַטש איך בין געווען ווייט פון אַ שטאַט,
פון מענטשן און פון באַנען,
האַט זיך מיר געהערט פון דאַנען ;
אין שניי דער איינוויגנדיקער טראַט
פון מענטשן־פּיס און פּיס פון פּערד ;
דער פּריילעך־שרעקעדיקער קוויטש
פון מיידלעך אויפן גלאַט פון גליטש,
געקלאַנג פון גלעקלעך און פון שפּאַרן.
איך האָב געהערט,
ווי עס רוישט אין שטאַט די ערד —
און דאָס האַרץ האָט זיך געריסן פאַרן.

מיין גאנג איז פאמעלעך, מיין טראַט איז שטיל,
ווייל קריג איז געשטאַנען אין דער לופטן ווי פיל —
אין מיין טאַטנס מיל.

איין שטיין האָט געביסן אין צווייטן שטיין,
און מענטשן האָבן זיך געריסן ווי חיות מיט ציין —
אין מיין טאַטנס מיל.

דער גוי פון דאָרף, דער יידישער שכן,
האָבן מלחמות אייביק געפאַכטן —
מיט מיין טאַטנס מיל.

אויף דער לאַנגער גרעבליע, היז און צוריק,
האָט מען שפאַצירט און מען האָט זיך געקריגט —
אין מיין טאַטנס מיל.

די פּאַלעס פאַרריסן — האָט מען אַנטפלעקט
וואָס דאָרף זיין פון טאָג און פון מענטשן פאַרדעקט —
אין מיין טאַטנס מיל.

זון האָט ניט געשוינט זיין טאַטן מער,
און שנור איז אויפגעשטאַנען אויף איר שווער —
אין מיין טאַטנס מיל.

דער מלווה האָט געריסן פון מיין שוועסטער דאָס קלייד;
געשריען, אַז זיינס איז די מילך און דאָס ברויט —
אין מיין טאַטנס מיל.

און איך בין געווען אַ קערנדל קאַרן,
וואָס האָט זיך צווישן צוויי שטיינער פאַרלאָרן —
אין מיין טאַטנס מיל.

עס ציטערט נאך היינט מיין האַרץ ווי אַ בלאַט,
ווייל איך האָב זיך אָנגעגעסן מיט קריג צו זאָט —
אין מיין טאַטנס מיל.

י א 7

כאַטש ניט קיין לעבעדיקער מענטש, — אַ הילצערנער בולוואַן.
האַט ער געהאַט אַ מענטשיש נאַמען: יאַן.

מיט אַ פנים, אַ פאַרוויינטן, מיט אַ דערנער-קרוין,
אַ דאַרער, אָפגעטיעסעטער, הייליקער פאַרשוינ.

דעם פריצס בהמות האָבן זומער זיינע קני געלעקט,
ווינטער האָבן שנייען די פיס אים איינגעדעקט.

ער איז געשטאַנען ווי אַ וועכטער ביי דעם ברעג פון טייך,
גויים האָבן זיך געצלמט, יידן — געגאַנגען גלייך.

די גויעס האָבן יאַנען מיט אַ ווייסן פאַרטוכל פאַרפּוצט;
די מאַמע אָבער האָט אים אָן רחמנות אויסגענוצט:

אַז די זון געלויכטן האָט אויף יאַנס געזיכט,
האַט די מאַמע אָנגעצונדן די שבתדיקע ליכט.

די בהמות האָט זי פאַשען זיך געשיקט
צו יאַנען אויף דעם גרינעם פאַסטעניק.

און אַז זי האָט געדאַרפט אַ קינד אַ קללה געבן,
האַט זי אויסגעלאָזט צו יאַנס לייב און לעבן.

ער איז געווען אַ ביישפּיל, אַ ציל-ברעט און אַ שפּאַט
פאַר אַלעמען — דער טויבער און דער שטומער גאַט.

און ווי דער פּערד כמעט, ווי יעדעס איינציק רינד,
איז ער געווען אַ שטוביקער, געהערט צו דער געזינד.

אויף דער עלטער איז יאַן געוואָרן אָנגעפוילט און קרום
און דער פנים מער פאַרוויינט נאָך, מערער פרום.

פון יאָר צו יאָר אַלץ מערער צום גראָז זיך אָנגעבויגט.
ביז אַ שטורעם־ווינט האָט איינמאַל יאַנען איינגעלייגט.
דעם פריצע דינער האָבן יאַנען, מיט אויסגעשמירטע הענט,
אין הויף אַוועקגעפירט, אין אויוון אים פאַרברענט.

צו זעכצן יאָר

ווען איך בין געווען זעכצן יאָר אַלט
בין איך אויף לידער קראַנק געוואָרן.
איך פלעג אַרומגיין ווי אין אַ טונקעלן וואַלד
און זיך צוהערן ווי עס ווערן געבאַרן —
מיטן האַרצן כמעט ווי מיטן אויער געהערט —
ווערטער אין מיר און שורות גאַנצע,
ווי ביימלעך פון אַן אַנדער ערד
וואַלט מען געבראַכט אַהער צו פאַרפלאַנצן.
און אין מיטן ליינען אַ בוך
און טראַגנדיק צום טיש אַ טאַץ מיט טיי —
איז ביים אויפהויבן אַ בלאַט אָדער אין מיטן גאַנג
פלעגן זיי קומען איינציקווייז און אין אַ ריי.
זיי זיינען געווען זיס ווי אַ געזאַנג
און האָבן געשמעקט מיט אַ וואוילגערוד.
אַז מיינ ברודער האָט געפונען פאַרשריבענע שטיקלעך פאַפיר,
האָט ער ניט פאַרשטאַנען וואָס עס טוט זיך מיט מיר.
ער האָט מיך גענומען צו דאַקטוירים, מבינים אויף אַ ליד,
זיי זאָלן אים זאָגן, צי איז דאָס אַן איבערגאַנג וואָס וועט
באַלד אַוועק,
אָדער איך בין אין דער אמתן אַ משורר, אַ פּאַעט.
האָט דער ערשטער דאַקטאָר, אַ שייגעץ אַ גימנאַזיסט,
געזאָגט, אַז עפעס איז דאָ גוט און עפעס נישט.
אַז לויט מען האָט אים געלערנט אין זעקסטן קלאַס
האָבן מיינע שורות ניט די גלייכע וואָג און מאָס,
איין שורה גייט אַהער און איין שורה אַהין,
ווי מען אַקערט מיט אַ פּאַר ניט פון זעלבן מין.

דער צווייטער איז געווען דער אַפטייקער, אַ ייד.
 ער האָט מיך הינטער דער „סטאַיקע“ אויפגענומען
 און דעקלאַמירט דעם „בעכער“, שילערס גרויסע ליד
 (זיין יוגנט איז אים צו גאַסט געקומען).
 און אויפשטעלנדיק זיך אין זיין פולער הויך געפרעגט:
 „פאַר וואָס שרייבסטו ווי שילער ניט?“
 די קריגלעך אויף די פאַליצעס האָבן געלאַכט
 און האָבן פאַרשעמט מיין „גוטע-נאַכט“.

מען האָט מיך צו נאָך דאָקטוירים געפירט,
 צום שרייבער פון דומע, צום איידעם פון גביר,
 און וואו נאָר אין שטאָט אָן אינטעליגענט —
 זיי האָבן מיך אַלע היילן געוואָלט
 אַפילו אָן אַ גראַשן געצאָלט.
 דאָס ליד אָבער איז ניט אַוועק פון מיר.

א פלעק

מייע דריי פעטערס פון דער מאַמעס זייט,
 דריי דאַרפישע אַלטע, גרויע לייט,
 ווי די דריי ברידער פון אַ מעשה-בוך אַרויס.
 דער ערשטער איז געוועזן הויך און גרויס,
 מילד ווי אַ קינד און גוט ווי אַ טויב.
 האָט געקאָנט דערציילן פון לבנה און שטערן
 און גאַטס אַלע מעשים געוואוסט צו דערקלערן.
 ער איז מיט מיר איבער וועלטן געפלייגן
 און פליענדיק מיר אויפגעריסן די אויגן:
 „אין יאָדער פון דער פרוכט ליגט דער גאַנצער בוים,
 אַלע קולות פון אַמאַל טראָגן זיך אַרום אין רוים.“
 דער צווייטער האָט געהאַט אַ באַרד ווי צעקאַמטער פלאַקס,
 אין די אויגן אויפגאַנג פון זון, אויף די ליפן גאַטס לויב,
 ער האָט געהאַלטן אין אַרענדע דעם פריצס סאָד —
 האָט געשמעקט פון אים מיט פירות און בינען-וואַקס.
 און אין די פרימאַרגנס — דער סקריפ פון אַן אַקס

האָט אונדז, קינדער אין שטוב, געלאָזט זאָגן :
עס האָט זיך אָפגעשטעלט דעם פעטערס וואָגן.
מיר פלעגן זיך אַרומשטעלן אַרום דער הינטערשטער ראַד
און ער, אַ צעשמייכלטער און אַ צעשטראַלטער,
פון דער זון וואָס אויף אים און אין אים,
האָט אונדז אָנגעלייגט פולע קעשענעס און הענט
וויפיל מיר האָבן פאַטראָגן געקענט.
מיין דריטער פעטער איז אויך געווען אַן אַלטער,
אַבער נישט ווי די ברידער ווייס ווי שניי
און נישט אַזאַ תמים ווי זיי.
זיין באַרד איז געווען רויטלעך, פאַרשפיצט ווי אַ קליין,
און ווי די באַרד איז ער אַליין געווען שפיציק און דין.
ער האָט ווערטער שטעכיקע געהאַט,
ווי פּיילן אַרויסגעשאַסענע פון יעגערס האַנט,
ווען ער האָט זיך מיט די שכנים אַרומגעקריגט
פאַר אַ ברעט אין פּלויט,
פאַר אַ טפח לאַנד.
און אַז עס האָט זיך געשטאַרקט די נויט
האָט ער געוואָרפן זיין שטוב און פיצל פעלד
און זיך געלאָזן איבער דער וועלט.
די שאַנד פון זיין איבערהיזערדיקן וועג
האָט מיך קוים דערגרייכט. ווי דער ביס פון אַ פליג
וואָס טוט אַ שטאַך און גייט אַוועק,
אַזוי איז אויך זי מיר פון זינען אַרויס.
נאָר מיט יאָרן שפעטער,
שוין אַ בחורל מיט אַ באַוואַנצלטער ליפּ,
אין אַ מילדער, פאַרנאַכטיקער שעה,
האָב איך, קומענדיק אין אַ שכנישער הויז,
אין אַ דאַרף צוויי צענדליק וויאַרסט ווייט,
דערזען מיין דערווייטערטן פעטער
זיצן מיט דער טאַרבע ביים זייט
און דעם שטעקן ביי דער רעכטער האַנט,
ווי עס זיצן געוויינטלעך אַרעמעלייט.
איך האָב מיין פעטער באַלד דערקענט,

אָבער מיין פנים צו אים ניט געווענדט.
איך האָב מיט ווייטיק ביי זיך געטראַכט :
די וועלט איז דאָך אַזוי גרויס און ברייט,
פאַרוואָס גראַד היינט, און פונקט אַט דאָ,
צווישן די דאָזיקע פריינטלעכע ווענט,
האַט ער זיך אַראָפגעלאָזט נאָך זיין מיאוסן ברויט ?
ערגעץ הינטער אַ לאַץ ליגט ער פאַרדעקט,
אָבער ער איז ניט פאַרגאַנגען, דער פלעק,
וואָס איך האָב אים מיין האַנט ניט אויסגעשטרעקט.

אַ געשטאַלט

געקומען פון אַ חתונה

דער שליטן איז אַרויף אויף אַ נאַקעטן שטיין
און מיט אַ סקריפּ געבליבן שטיין.

אַז איך בין אַרויס פון גרויסן פוטער,
און פון דער פינצטערניש פון דער נאַכט,
און אַריין אין דער שטוב מיט די סך חדרים,
בין איך געווען ווי איינער, אַ נײַט־אויסגערוטער,
וואָס האָט פון אַ קורצן שלאָף דערוואַכט,
איך האָב אונדזער שטוב נײַט דערקענט,
ווי געקומען וואָלט איך נײַט אַהיים, נאָר אין דער פרעמד.
אין די אויערן האָבן נאָך געשפּילט די כלי־זמרים,
און אין דער אָפענער האַנט פון דער מיידל וואָס האָט געזונגען
האַבן די מעשענע רונגען פון איר גאַרטל צוגעקלונגען.
איך בין איבער די קאַמערן געגאַנגען און געזוכט.
עפעס אַ זאַך, האָט זיך מיר געדוכט,
איז נאָך נעכטן דאָרט געשטאַנען
און היינט איז דאָס נײַט געוואָרן.
איך האָב נײַט געוואוסט ווער, צײַ וואָס עס האָט געפעלט,
נאָר יעדע טיר האָט גערופן — דאָ.
און יעדע בעט האָט געענטפערט — נײַטאָ.
ערשט ווען דער ווייסער טאַג האָט זיך געשמעלט,
האַב איך מיט מיין ערשט־געעפנטן האַרצן פאַרשטאַנען,
אַז מיין ערשטע ליבע איז געבאָרן געוואָרן.

לייענענדיק אַ ראַמאַן

פאַרנאַכט. פון זון די קרומע שטראַלן
זיינען אויף טיש און בוך און הענט געפאַלן.
די זון האָט גענידערט שפאַן נאָך שפאַן,
און איך האָב געלייענט אַן אַלטן ראַמאַן
פון אַ דייטשן יידן, קאַרל עמיל פראַנצאָז:
אין אַ שטאַט, וואָס ליגט ביים ברייטן שטראַז,
האַט געוואוינט אַ ייד, אַ ליכט־פאַבריקאַנט
(מיט זיין נאַמען נפתלי טראַכטענבערג באַקאַנט),
מיט זיין טאַכטער יהודית, דער שיינער.

פאַרנאַכט. פון זון די קרומע שטראַלן
אויף טיש און הענט און בלעטער פאַלן;
און אַנטקעגן, אויף אַ שטול מיט זייד געבעט,
איז יהודית געזעסן ווי אויף אַ הסב־בעט.
איר פנים — בורשטיק, דורכזיכטיק און קלאַר,
בלוי אירע אויגן און בלאַנד אירע האַר —
זיי נידערן אויף אירע אַקסלען אַראָפּ.
און ביי אירע קני מיט גענידערטן קאַפּ
שטייט דער איידעלער גראַף, עלעגאַנט און יונג,
און בעטלט איר ליבע מיט געשליפענער צונג.

און הינטער מיר, צווישן פלייצע און וואַנט,
שטייט נאָך אַ פרוי. איר קליינע האַנט
באַרירט מיינע אַקסלען, ווי ווייכער געוואַנט,
און איבער מיר און צוזאַמען מיט מיר
לייענט זי די ווערטער אויפן ווייסן פאַפיר.
איך שפיר איר אַטעם, איך פיל איר בליק,
נאָר אַז איך דריי אום מיין קאַפּ אויף צוריק,
איז קיינער ניטאָ — ניט אויגן, ניט האַנט —
נאָר אַ ווייס־געקאַלכטע ברעטער־וואַנט.

און אַז איך פלעג גיין ביינאַכט שפאַצירן
איבער די וועגן, פלעג איך דערשפירן
טריט הינטער זיך, וואָרעמען הויך
און שטילע רייד ; און דעמאָלט אויך,
אַז איך פלעג זיך אָפּשטעלן אינמיטן גיין
און וועלן כאַפּן דעם מענטש הינטער מיר —
איז קיין מענטש ניט געווען. אין מיר אַליין
האַבן רייד גערעדט, געשלאָגן טריט,
און אין מיין בלוט האָט אַטעם געברייט.

אַ געשטאַלט

אַ געשטאַלט האָט מיך געהאַלטן געפאַנגען
אַ גאַנצן ווינטער ביז דער שניי איז צעגאַנגען.

פון אַלע פענצטער אין אונדזער הויז
איז איינער נאָר צו דרום אַרויס.
דורך יענעם פענצטער איז די זון אַריין,
פאַרביי אים האָט אויך געפירט דער וועג
פון אַלע דערפער אין שטאָט אַריין.
און ווינטער, ווען אין דרויסן האָט געקערט
הימל און ערד,
האָט זיך די זון פון פענצטער אָפּגעקערט
און מיטנטאָג איז געווען גרויער פאַרנאַכט
פאַר די, וואָס האָבן דאָרט אויסגעבראַכט
די קינדערשע און דערוואַקסענע יאָרן.
און וואָס אויף דער וועלט איז אָנגעגאַנגען
איז צו זיי גאַרנישט ניט דערגאַנגען,
נאָר ווען ניט ווען האָט זיך די באַוואַליקטע טיר
געטאָן אָן עפן און ס'האָט זיך דורך איר —
צוזאַמען מיטן עפענער — אַריינגעשטעלט
אַ וויסע, ווייכע, וואַטאָווע קעלט
און איבער דער טונקלקייט זיך צעגאַנגען.

אַמאַל איז די דינסט געקומען פון שטאַל,
 ביים בוזעם אַ שעפעלע וואַרעמע מילך ;
 אַמאַל די מילנערס, מיט אייז אין די בערד, —
 זיי האָבן די רעדער אַרומגעשאַקט
 און איצט — די טעמפע העק מיט אַ הילך
 אַוועקגעוואָרפן אויף דער ערד ;
 און אַמאַל — אַ דורכפאַרער מיטן טראַקט,
 אויס רחמנות צו זיך און צום פּערד,
 האָט צו אונדז אין שטוב פאַרקערט.
 און אַז דער ווינט האָט זיך איינגעלייגט
 און די זון איז אין דער פּרי אַרויס
 האָט אויף אַ שויב זיך אויסגעלייגט,
 אויף אַ ווייל, אַ שאַטן, ווי אַ שפּין די גרויס,
 פון אַ פּור, וואָס איז פאַרבייגעפאַרן.

איינמאַל אין אַ פּרימאַרגן אַזאַ
 בין איך, שטוביק־גרינג אַנגעטאַן,
 אַרויס אויף דעם שניי אַ קוק צו טאַן.
 טרוקן, קאַלט
 און שטיל.
 צומאַל נאָר האָט דער אייז געקנאַקט,
 ווי נאָענט וואָלט מען האַלץ געהאַקט,
 און די לופטיק־נייע מיל
 האָט אָפּגעענטפּערט : אַ ! . . .
 מיטן ווייסן, אויפגעטורעמטן וועג
 האָט געטרייסלט אַ שליטן מיט מענטשן צוויי.
 איינער, דער אַנטרייבער, לעבן פּערדס עק,
 און דער צווייטער — אין קאַשיק, אין טיפּן שטרוי
 איינגענורעט. פוטער און דעק
 האָבן נאָך פאַררונדיקט דאָס געשטאַלט :
 ניט צו דערקענען ווער און וואָס.
 נאָר דער שפּיץ נאָז
 וואָס האָט פון פאַטשיילע אַרויסגעשטעקט
 און די מופּטע אויף די הענט

האַבן מיין האַרץ געווענדט —

צו דער פ ר ו י .

איך בין לאַנג אין גאַס ניט געשטאַנען,
דער פראַסט האָט מיך דורכגענומען;
אַבער דאָס געשטאַלט, וואָס נאָר אַנען
האַב איך געקאַנט די פרוי אין איר,
האַב איך מיט זיך אין שטוב גענומען;
און אין די טעג, וואָס זיינען געקומען,
איז זי ניט אָפּגעטראָטן אויף איין מינוט;
זי איז מיט מיר אויף איין בענקל געזעסן,
זי האָט מיט מיר פון איין טעלער געגעסן
און אויף מיין קישן האָט איר קאַפּ גערוט.

אין שפעטן אָוונט

ווען איך גיי אין גאַס אין שלעכטן וועטער,
אין שנייאיקן רעגן, צי בייסיקער קעלט,
אויף נאָסן אָספּאַלט, צי אויף גליטשיקע ברעטער —
קומט אויף פאַר מיר, ווי פון אַן אַנדער וועלט,
אַן איבערלעבונג פון יאָרן צוריק,
טרויער געמישט מיט ליכטיקן גליק.

דאָס איז געווען אין אַ פייכטער נאַכט
אין אַ ווייטער, פרעמדער, ניט־פריינטלעכער שטאָט;
אַלע טירן זיינען געווען פאַרמאַכט
און פענצטער פאַרריגלט מיט אייז און דראָט.

פון הימל געפאַלן איז ווייטער שניי
פאַמעלעך און שווער. און פול מיט פאַרדרוס
איז געווען מיין האַרץ, ווייל שוין לאַנג אַז איך גיי
אין שפעטן אָוונט אַליין און צופוס.

איך בין געגאַנגען צו גוטע פריינט,
וואָס וואוינען אין אַ הויז אויפן דריטן שטאַק,

געצויגן מיט זיכערער האַנט דעם גלאַק,
ווייל ליכטיקע האַבן די פענצטער געשיינט ;
נאָר קיינער געענטפערט האָט אויף מיין רוף.
פאַר'עקשניט בין איך די טרעפּ אַרויף
און האָב מיט די פינגער געפּויקט אויפן טיר,
פריער פאַמעלעך און שטאַרקער דערנאָך,
ווייל ליכט האָט געקוואַלן פון שליטל-לאַך ;
נאָר קיינער פון הויז איז אַרויס צו מיר —
ניט אַנדערש, מענטשן ליגן דאָ טויט.

דער שניי איז געפאַלן ווי ווייסע בליט
און באַלד צעגאַנגען אונטער די טריט ;
דער הימל אַבער אין דער הויך
איז געהאַנגען ווי ניט צעגאַנגענער רוין.

ביז צו דער נאַרע, וואָס „היים“ רוף איך אָן,
איז אַ לאַנגער וועג פון „קעניגין-סקווער“,
צוויי ענגלישע מייל און אפשר מער.
דאָרט שטייט : אַ ניי-מאַשין אויבן-אָן,
דאָס איז מיין וואַרשטאַט, מיין עס-טיש אויך ;
און קאַלכיקע העמדער ליגן אַנגעהויפט הויך
— די שפייזער מיינע ; אַ ברייטע בעט
ניט פאַר איינעם — פאַר דריי, איז אויסגעבעט
מיט ברעטער-סטרוזשקעס, און ציגן-האַר דרויב
פון לויזן קישן און פון די העמדער דער ווייסער שטויב
האַבן אויגן געביסן און פינגער פון הענט.
און ביי דער נאַכט, ווען דער לאַמפּ האָט געברענט,
האַט מען קוים געזען די אייגענע ווענט.

און אַט צו דעם „פאַלאַץ“ וואָס איך האָב פאַרמאַגט,
„מיין היים, מיין שלאַס“, ווי דער ענגלענדער זאָגט.
בין איך געגאַנגען אין דער ווינטער-נאַכט, —
דער שניי מיין פנים האָט נאָס געמאַכט.

און מיטאַמאַל, אַ הונדערט טריט פאַר מיר,
 האָב איך דערזען: צוויי מענטשן — פרוי און מאַן;
 בויגיק־דינע, מיט קליינעם, געצעגערטן שפּאַן
 זיינען געגאַנגען ווי אויף אַ מאַי־נאַכט שפּאַציר.
 איר פנים צו זיינעם אומגעקערט, —
 ער האָט גערעדט, זי האָט געהערט.
 זיינען מאַן און ווייב דאָס געגאַנגען אזוי?
 אַדער בחור און מיידל — פאַרליבטע צוויי?
 אַדער צוויי, איינס צום צווייטן אומבאַקאַנט,
 האָט אַוונט געקלאַמערט האַנט צו האַנט?
 און אַזאָ וואוילקייט איז געווען אַרום זיי
 און אַ ליכטיקער שטעג אַזאָ נאָך די צוויי
 האָט זיך געצויגן, אַז מיר אַליין
 האָט זיך געוואַלט אין דער ליכטיקייט צעגיין.
 איך האָב מיינע טריט שוין מער ניט געאיילט
 אויך אַפּשטיין פון זיי האָט זיך מיר ניט געוואַלט;
 נאָר אויף דעם געביטענעם אַספּאַלט
 זיי נאַכגיין אין זייער אייגענעם טראַט
 אין דער שטילער, ביינאַכטיקער שטאַט.

און געקומען צו זיך און די טיר אויפגעמאַכט
 האָב איך אַ געטרייסטער, אַן איבערגעבעטער.
 און שטענדיק דערמאַן איך זיך אַן יענער נאַכט
 ווען איך גיי אין גאַס אין שלעכטן וועטער.

אין ראַטשילדס הויף

עס איז מיר גראַד היינט אויפן זינען אַרויף
 אַ ווינטער־טאַג אין ראַטשילדס הויף,
 אין טויזנט־ניין הונדערט און פינפטן יאָר:
 פענצטער פאַרשטויבטע, אַ קאַלטער קאַמין,
 אַ קישן געשטאַפט מיט ציגענע האַר,

א שטול און א לאַמפ און א גיִיִמאַשין.
און אויף דער מאַשין האָט בייטאָג דער לאַמפ געברענט
אום וואַרעם צו האַלטן מיינע הענט.

— — — — —

א גאַנצן ווינטער אָן אַ גלייאַקן פּונק.
א גאַנצן ווינטער אָן אַ וואַרעמען טרונק.

מיין עסן איז געווען קאַלטע וואַסער מיט ברויט.
אַזוי ווי דאָס עסן פון אַרעסטאַנט אויף דער קייט.
ניין אין דער פרי בין איך ביים מאַשין שוין געזעסן
און מיטן פולן מויל אַ חלה געגעסן.
און כדי דעם מאַלצייט צו פאַרזיסן.
האַב איך מיט אַ שטיקל צוקער צוגעביסן.
אינמיטן טאָג האָב איך דעם מאַלצייט באַנייט
מיט אַ גלאַז פּרישע וואַסער פון קאַלטן קראַן.

בייאַכט נאָך דער אַרבעט. ווידער אום ניין.
פלעג איך אַרויסגיין אויף דער ברייטער גאַס
און אָפשטעלן זיך ביי פענצטער פון רעסטאָראַנען.
וואו קאַטשקעס און גענו האָבן זיך געבראַטן אין פאַנען.
אונטערגעשפאַרטע מיט בלוילעכע פלעמלעך גאַז.
און זעטיקן די אויגן און שפיץ פינגער אויך
צורירנדיק זיך צום שויב מיט דעם וואַרעמען הויך.
געווען אויף אַ נאָענטער גאַס אַ פאַבריק פון טשאַקאַלאַד.
פון די קעלער פענצטער איז אויפגעגאַנגען אַ זיסער טשאַד.
פלעג איך, האַלב דורכגעפרוירן און האַלב פאַרשמאַכט.
דאַרט שטיין מיט אַן אָפן מויל ביז האַלבער נאַכט.
אויגן און נאָז און שפיץ־פינגער זאָט —
האַב איך מיין דריטן מאַלצייט געהאַט.

איך און מיין שותף

ער האָט מיך באַגעגנט אַרום האַלבע נאַכט.
ווען הייזער און קראַמען זיינען געווען פאַרמאַכט.

מיט שימפעריי און זידל-ווערטער, —
ווייל ער האט מיין אַנצוג צוגענומען
און געגאַנגען אין אַלע ערטער
און די חובות צונויפגענומען
און מיט דעם געלט אַוועקפאַרן געוואָלט
אין דער ווייטער שטאַט אויף יענער זייט ים.
(מיר האָבן בשותפות רענצלעך געמאַכט,
זיין קענטשאַפט, מיין געלט,
און אין די קראַמען זיי צוגעשטעלט.)
איך האָב פאַרשטאַנען און מיט וואָרט פאַר וואָרט ניט געצאָלט.
אַבער אין האַרצן האָט זיך גערויכערט אַביסעלע סם.
ביסלעכווייז האָט זיך זיין כעס אויסגעלאָשן.
עס איז געוואָרן שפעט און שלאָפן מוז מען פאַרט —
אונדזער קוואַרטיר איז פאַר אונדז געווען פאַרשלאָסן, —
האַט ער זיך דערמאַנט, אַז ניט ווייט איז פאַראַן
אַ ייד וואָס האָט קליידער איבערגעפאַרבט
און אונטער זיין הויז אַ קעלער געהאַט,
וואו ער האָט געהאַלטן זיין סקלאַד.
מען האָט נאָר געדאַרפט דריי גאַסן דורכשפאַנגען,
אַריבערקריכן אַ הילצערנע וואַנט
און די אכסניא איז געשטאַנען אָפן.
אין דער שטאַק-פּינצטערניש טאַפּנדיק מיט אַ האַנט
און שאַרנדיק די פּיס זיינען מיר אַוועקגעפאַלן שלאָפן,
ווי עס פאַלט אַוועק אין פעלד אַ גאַרב.
אויף דעם ערשטן פאַק וואָס מיר האָבן אַנגעטראָפן.
אונדז האָט ניט געאַרט דער האַרביקער ריח פון פאַרב.
און כדי די קעלט בייצוקומען
האַבן מיר זיך אַרומגענומען,
ווי ברידערלעך צוויי אַרומגעאַרעמט
און מיט די אַטעמס איינער דעם צווייטן געוואַרעמט.
אַבער אין האַרצן האָט זיך גערויכערט אַביסעלע סם.
און ווי נאָר דער טאַג איז אויפגעשטאַנען
און מיר האָבן טריט איבער אונדז פאַרנומען,
האַבן מיר זיך מיט די קליידער צעביטן :

איך האָב באַקומען מיין „שבת“ צוריק
און מיין „אינדערװאַכן“ האָט ער אָנגעטאָן.
איך בין אַװעק אין דער איינציקער קראָם,
װאָס ער האָט נעכטן אויסגעמיטן
און דאָרט זעקס שילינג אויפגעמאַנט,
דערלאַנגט אים אין האַנט, געװאונטשן אים גליק
אויף דעם װײטן װעג איבערן ים —
אַבער אין האַרצן האָט זיך גערויכערט אַביסעלע סם

דער נסיון פון שטיקל ברויט

מיר זיינען געװען אין דריטן חודש „סלעק“.
די האַנט האָט אָנגעטאַפט דער קעשענעס דעק.
מיין חבר איז אויסגעאַנגען די שטאַט פון עק ביז עק
און אומעטום אויף אַרבעט געפרעגט
און קיינער געזאָגט האָט: „בלייב“.
נאָר איך האָב פאַרטריבן די האַפּענונג פון מיר
און דעם פאַרדרוס צוזאַמען מיט איר;
און פאַר מיין בחור'שן צײַט־פאַרטרייב
בין איך געזעסן אין שיפ'ס ביבליאָטעק,
געלייענט הערצענ'ען און לידער געשריבן,
און קומען אַהיים אויף אונדזער קוואַרטיר,
אין פייק סטריט — דרייסיק זיבן —
פלעגן מיר ביידע שפעט, שפעט.
און אַז מיר פלעגן ליגן אין האַרטן בעט
האַבן מײנע פינגער געלעכצט, — װי עס לעכצט דער גומען
נאָך װאַסער, — נאָך מעסער און שער.
און אַז דער שטאַלענער טרונק איז ניט געקומען —
האַב איך צוגעהונגערט אַביסל מער.

*
**

איינמאַל ביינאַכט, דער לעצטער זעמל
ליגט אויפן פענצטער אין אַ געלן פאַפיר;

אין קעשענע אפילו ניט די לעצטע פעני
א צווייטן צו קויפן אין נאָענטן קרעמל.
דער שלאָף איז געזעסן אויפן קאַרק
און צום בעט מיך גענידערט;
דער הונגער אָבער טראַציק און שטאַרק
ווי אַ ספרוּזשינע האָט דערווידערט.
איך בין פון בעט אַראָפּ און גענומען גיין
צום פענצטער וואו דאָס ברויט איז געלעגן,
און צום חבר זיך אומגעקוקט, ווי צו פרעגן:
זאָל איך פאַרצערן די מאַרגנדיקע זעט?
און ער האָט מיט זיין שמיכל פון בעט
אַן ווערטער געענטפערט: „ניין“ . . .
אַזוי האָבן מיר זיך דריי מאָל דורכגערעדט.
אויף מאַרגן פרי האָב איך געקוקט אויפן זעמל און זיך געפרייט,
ניט וואָס איך האָב געפונען מיין שפייז אָנגעגרייט,
נאָר וואָס איך בין בייגעשטאַנען דעם נסיון פון שטיקל ברויט.

ריווערסייד דרייוו

שווער זיך אויפצוהויבן פארטאג פון בעט,
נאָר אַז איך גיי אַרויס, טוט די בלויקייט אַ גלעט,
און דער ווינט טוט אַ שויבער די האַר,
און די שטיינער אין גאַס כאַפֿן אונטער מיין טראָט.
לער און שטיל. אויף גאָר דער ערד —
איך און דעם מילכמאַנס פּערד.
דער מילכמאַן איז ערגעץ אויף אַן אויבערשטן גאַרן,
שטעלט אויס פלעשער איבער לאַנגע קאַרידאָרן
און דער פּערד ווייס אַליין ווי צו פאַרן —
ווען זיך אַפּצושטעלן און ווען זיך צו רירן.
איך לויף מיט די צייטונגען אונטערן אַרעם,
איך קוק ניט אויף די נומערן פון די טירן.
מיינע פיס, ווי דעם מילכמאַנס פּערד, פירן
צו די איינגעוואוינטע טרעפּ. די זון איז אויפגעשטאַנען
אויף דער מזרח זייט פון שטאַט.
אַבער אירע אַלע פלאַמען, איר גאַנצן גנאָד
האַט זי אויסגעגאַסן פולע קאַנען
אויף דעם מערבֿ־ברעג פון האַדסאָן־טייך.

אויף ריווערסייד, דריי הונדערט און צען,
איז שאַטן פון אַ ברוינ־שטיינערנער וואַנט,
האַב איך אַנטקעגן מיר אַ מענטשן דערזען
(ער איז אויף אַ נידעריקן גאַנעק געשטאַנען),
נאָך זיין אויסזען — ניט פון דאַנען:
כאַטש יונג — שוין מיט וואַנצן און באַרד.
און מיט זיין פנים געווענדט גלייך
צו די בערג, האַט ער אַ האַנט

אויסגעשטרעקט מיט אַן אויסגעשריי,
 וואָס איז געווען נאָך קירצער פון אַ וואָרט —
 דאָס האָט געמיינט :
 זע, דאָרט !
 און איד, ווי ער, דערשטוינט,
 האָב צו דער ליכטיקייט אויבן
 די צייטונגען, אַ קרבן, אויפגעהויבן.
 צי דאָס איז געווען די מאַרגן-רויט
 וואָס האָט פון די פעלדזון גערונען,
 צי דאָס, וואָס ניט אויפגערעדטערהייט
 האָבן מיר זיך ביידע דאָ געפונען,
 נאָר פרעמדע, שטומע מענטשן צוויי
 האָבן זיך צום ערשטן מאָל אויף דעם אָרט
 באַגעגנט און — פאַרשטאַנען.

אַ ריטל

אַ מענטש זעצט אַריין אַ נאַקעטן ריטל אין דר'ערד
 און זאָגט : ס'איז מיינס. און ער ווערט
 צוגעבונדן אויף זיין גאַנצן לעבן
 צו דעם, וואָס ער האָט אָביסל ערד געגעבן.
 פון איצט אָן וועט ער בעטן אויף זון און אויף רעגן
 פון דעם נאַקעטן ריטלס וועגן.
 און פאַר צענדליקער וויאַרסטן און מיילן
 וועט ער אַהיים צום ריטל אײלן,
 און אויפשטיין פאַרטאָג גלייך מיטן האָן
 און לויפן אַזוי גיך ווי ער קאָן
 מיט דער איינציקער זאָרג אין זינען :
 צי וועט ער זיין ריטל גאַנץ געפונען.
 און כאַטש ער אַליין איז אַלט און גראַ,
 און ריכט זיך יעדע שעה אויף זיין שעה,
 זעט ער זיך זיצן מיט יאָרן שפּעטער
 אונטער די שאַטנדיקע בלעטער

פון זיין אויסגעוואַקסענעם בוים
אין אַ מיטן טאָג כּחום היום.

דער „גאַר“ *

ווער בין איך און וואָס איז מיין ווערט ?
איך בין גאַר
דער פּורעם פון גאַר,
וואָס ווערט צעשטערט
ווען דער שמעלץ איז אָפּגעקילט.
און עס אַרט אים ניט אַ האַר
הינטערן אויוון צו ליגן,
אַבי דער גאַר האָט זיך צעשפּילט
מיט זיין ניגון.

ה י י

דער וואָגן איז געלאָדן ; דאָס פּערד איינגעשפּאַנט ;
דער גוי האַלט די לייצעס פּאַרדרייט אַרום האַנט.
אַ טשמאַק מיט די ליפּן — די פּור רירט זיך פון אַרט.
איבער דער לאַנקעס פּיל-בלעזלדיקער ערד
שפּרייזט ווי אַ שיכורער דאָס פּערד,
אַ טראַט אַהין, אַ טראַט אַהער.
און ווי דער הונט וואָס איז פון וואַסער אַרויס
טרייסלט פון זיך די טראַפּנס אָפּ, —
אַזוי טרייסלט די לאַדונג ; עס פּאַלט אַראָפּ
אַ בלימל דאָ, אַ זענגל דאָרט.
גאַר דער גוי האָט ניט קיין אויג פאַר יעדן הייעלעס פּאַל,
און פּירט פּערד און וואָגן גלייך אין שטאַל.
אַזוי וואָגן גאַר וואָגן ביז פּאַרנאַכט.
גאַר ווען ער האָט דעם לעצטן אַריינגעבראַכט
נעמט ער ווידער די גראַבליע אויפּן קאַרק
און מיט פּאַמעלעכע טריט און זוכנדיק אויג

* אַ חנוכה-דריידל.

גייט ער איבער וואו דער וואַגן האָט געטאָן זיך אַ בויג ;
און וואו נאָר אַ הייעלע שאַרט ער צונויף
און לייגט עס מיט ליבשאַפט אויף דער גראַבליע אַרויף.
ווי דאָס, וואָס ער האָט אין איילעניש פאַרזען,
וואָלט איצטער זיין גרעסטער פאַרמעגן געווען.

גרויער געוואַנט

די פאַבריק איז שטום,
פאַרשלאָסן די טירן ;
די לאַדנס, ווי אויף נאַכט,
פאַרמאַכט.
אַרום און אַרום
איז קיינער ניטאָ.
אין יוצא ואין בא.
מען טראַגט ניט קיין גרויען געוואַנט.
מען טראַגט רויט, שוואַרץ און בלוי,
און אַנדערע שאַרפע קאַלירן,
נאָר ניט קיין גרוי,
וואָס קאָן ניט פאַרפירן.
די פאַבריק איז שטום.
אַרום און אַרום
אין יוצא ואין בא.
קיינער ניטאָ.
נאָר אינעווייניק, הינטער לאַדנס און וואַנט,
אַרבעט אַ פלייסיקע האַנט,
וועבט גרויען געוואַנט,
וואָס קאָן ניט פאַרפירן.

מיין ערד

ער האָט קיין פּרעמדע פּרויען ניט געקענט,
ער האָט זיי אויסגעטראַכט מיט זיינע הענט,
זיין אייגן ווייב האָט ער ליב געהאַט,

געוויקלט איר לייב אין זייד און בראַקאָט
און גאַלדענע צירונג אויף איר אָנגעטאָן.
ער האָט פון איר אַלערליי ווייבער געמאַכט :
אַמאַל אַ פּרינצעסין לעבן טראָן,
אַמאַל אַ ציגיינערין אין פאַרביקן טראַכט ;
אַ דינסט, אַ געטין, אַ העטערע, —
ווייבער פון יעדן שטאַנד און ספּערע.

אויך איך, מיין ערד — זע דײַך אין אַלע צײַטן
ווען יאָר־סעזאָנען ווי וואַלקנס זיך בײַטן :
דײַנע פּרישע פעלדער נאָך אַ רעגן,
דײַנע שמאַלע, גלאַנציקע ווינטער־וועגן,
דײַן אויסגעטריקנטן מיט־זומער טײַך
און דײַן חודש ניסן מיט וואַסערן רײַך ;
דײַנע בלויע נעכט און רוײטע פאַרטאַגן
און דײַנע שטייפּע, קילע צווישן־זאַנגען שטעגן.
איך האָב דײַך ניט געקויפט און ניט געקראָגן
אין געשאַנק. איך האָב דײַך פון מיין טאַטן געאַרבעט
און מיט מײַנע בעסטע פאַרבן געפאַרבעט.

ווען דער נאַר ווערט קלוג.

עס פאַלן שלײַערן צו דער ערד אַראָפּ
און אויסגעליידיקט ווערט דער פולער קרוג,
ווייל אויף אַ קורצער ווייל, אַ טראַפּ,
איז דער נאַר געוואָרן קלוג.

ער זעט דעם מענטשנס טואונגען און זייער מיין
ווי רוי־ערד אויפגעדעקט פון פלוג.
ווי אָפּגעשײלטן, שײנענדיקן בײַן —
ווייל אויף אַ ווייל איז ער געוואָרן קלוג.

ער ווייס, ער וועט ניט אויסרײסן דאָס שלעכטע מיט אַ וואָרט
און מיט דער פען ניט אויסמעקן באַטרוג ;

וואָס דאָ גייט אונטער, גייט אויף אין אַן אַנדער אָרט —
ווייל אויף אַ ווייל איז ער געוואָרן קלוג.

ער זעט פון גוטס און שלעכטס דעם סוף;
פון פרייד און לייד דעם מיניענדיקן צוג;
ער משפט ניט, ער מאַנט קיין שטראַף —
ווייל אויף אַ ווייל איז ער געוואָרן קלוג.

די משאַ

איך געדענק וואָס מען האָט געטאַן צו מיר
און וואָס איך האָב געטאַן צו יענעם.
מיט אַזאַ משאַ איז שווער צו גיין
און שווער אין קבר נעמען.

צווישן מיר און מיין געצאַלט
איז אויסגעוואַקסן באַלד אַ דריטער.
איך געדענק די אַלע קאַלטע שטעך
און אַלע הייסע ריטער.

קיין רוט איז ניט געוואָרן אַש.
קיין וואונד איז ניט פאַרהיילט געוואָרן.
נאָך ברענען צייכנס אויף מיין לייב
פון זינט דעם ערשטן דאָרן.

און האָב איך יענעם ווייִגעטאַן —
דער צייכן איז אין מיר געבליבן.

דאָ האָב איך מיין פאַרשפאַרטע פיין
אין פעלד אַרויסגעטריבן.

אונדזער גאַטעלע

אונדזער גאַטעלע איז אַ קליינינקער,
אַן אַרעמער, אַ קאַרענער.

קוים אויף דריי שטעטעלעך.
גאטס פאלאץ — הוילע ברעווענקעס,
דער אַרונ־קודש — ברעטעלעך.

און לאָזער אַכטע'ס, דער גביר,
וואָס האָט אַנטקעגן גאָט זיין טיר,
ער לאַכט פון גאָט מיט גדלות־טריט
און מיט זיין קאַפּ, געטראָגן הויך,
בריקעט ער גאָט אַריין אין בויך —
ער האָט פאַר גאָט קיין מורא ניט.

נאָר שכנא מיט דעם עמער־פאַר,
מיט די צעלאָזטע רויטע האַר,
וואָס טראָגט אין זיך אַלע ברואימס צער,
ער האָט אויך האַלט זיין געפייניקטן האַר ;
און גאָט האָט אים האַלט און האָט אים דערפאַר
געמאַכט פאַרן שטעטלשן נאַר.

דער ערשטער פּאַפּיראַם

דער ערשטער שבתדיקער פּאַפּיראַס אין מויל,
אין אַ פּראַסטיקן פּרייטיק צו נאַכט,
האַט מיר ניט געשמעקט אַזוי וואויל.
איך האָב געפירכעט און געהוסט.
נאָר ציען האָב איך געמוזט —
איך האָב עס פאַר מיין ערשטער עבירה געמאַכט.

אַזוי האָט שלמה ראַסקאַסערס זון
פאַרלאָזט דער מאַמעס שבתדיקן טיש,
אַוועק צום גוי פאַרזוכן חזיר אַ שטיק,
דאָס חזיר־פלייש איז געווען ניט פּריש
און עס האָט דעם איידעלן יינגל דערפון
געאיבלט אין האַלדז און געשטיקט.

און מיר אלע פון יונגן דור —
מיר האָבן גערעדט הויך מיאוסע רייד
הינטער מיידלשע פלייצעס און ווייבערשן קלייד.
מיר האָבן דעם שלאָף פון די פרומע געשטערט,
און שילדן אויף קראַמען איבערגעקערט,
און זאָכן געטאָן אָפט וואָס מיר האָבן גיט האַלט,
ווייל וועקן גאָטס צאָרן מיר האָבן געוואַלט,
עס האָט אונדז געשטאָכן די זעכצן יאָר,
ווי עס שטעכט דער זעטיקער האָבער דעם פּערד.

און גאָט וואָס האָט איבער אונדז אלע געוואַכט,
אַנטקעגן וועמען מיר האָבן מיט העזה גערעדט,
איז געזעסן אין הימל אויף זיין העסע-בעט,
און אין ווייסן באַרד אַריינגעלאַכט.

מײן טאַטע

ער האָט געהאַט אַ הויך און שיין געשטאַלט,
צוויי פּרישע אויגן און אַ יונגע באַרד.
ווען ער איז זיבעציק געווען שוין אַלט,
האָבן שאַרפע ציין געשניטן שאַרף זיין וואַרט.

מיש מעשות און משלים האָט ער גערעדט,
ביי יעדן זאָג אַ משל צו דער האַנט.
פאַרכאַפט פון אייגן וואַרט ווי אַ פּאַעט,
און צוגעהערט האָט זיך די ווייסע וואַנט.

ער האָט געהאַט אַ האַרץ אַ גוטע און אַ טרייע,
נאָר אויסקומען מיט מענטשן גיט געקענט.
אַ דער „אַרענדאַר“ פּלעגט זיך אין מיל צעשרייען,
זיין קול געשפּאַלטן האָט די ווייטע כאַטע-ווענט.

ער האָט ליב געהאַט מיט וועלט זיך אַרומקריגן,
און שונאים אמתע צי אויסגעטראַכטע האָט ער געהאַט.

ווי אין אַ תּמוז־טאָג ביים עס־טיש פּליגן
אויף זײם פון הייסע טעלער און אויף טישטוכס גלאַט.

אַביסעלע בין איך אין אים געראַטן,
זיין קורץ געדולד, אַמאַל אויך זיין געמיט.
נאַר אויסמיידן האָב איך געוואָלט קלאַפּאַטן,
כאַטש אויסגעמיטן האָב איך ניט.

מײנע געדאַנקען גייען אַהיים

מײנע געדאַנקען גייען אַהיים,
ווי סטאַדעס רינדער און שאָף,
ווען די זון שטייט ביים זײם
און דער טאָג איז ביים סוף.
אין וואַכן און אין טרױם
גייען זיי אַהיים.

זיי זיינען געפאַרן אַרום און אַרום
איבער לאַנדאַן, פאַריז און איראַק —
איצט קומען זיי פון אומעטום
מיט אַ ליידיקן וואַנדער־זאַק.
זיי האַלט ניט אָפּ קיין צױם —
זיי גייען אַלע אַהיים.

זיי האָבן גאַרנישט ניט געבראַכט
פון ימים, לענדער, וועלט.
זיי קומען אויפדערנאַכט
אין צעלעכערטן געצעלט;
אין האַרטן בעט פון ליים
צו ליגן אינדערהיים.

גרױסע טעג

פאליעס שלאגן

אויף אַ פראַסטן, דאָרפישן אופן
שיקט מען אַ שליח איבער גויאישע הויפן:
זאָל ווער עס וויל אַרויסגיין און זאָגן,
צי וועט ער גיין אין מיל פאליעס שלאגן.
רוקן זיך קעפּ פון פענצטערלעך קליינע:
מיר גייען, מיר גייען — אַלע אינאיינעם.

אין אַ ליכטיקן טאָג, צום סאַמע עק
פון ווינטער, גייען מענטשן מיט אייזערנע העק
און אַנדערע נויטיקע זאַכן
צום טייך — פאַלאַנקעס מאַכן,
כדי עס זאָל מאַרגן שווער ניט זיין
דער פאַליע צו קריכן אין וואַסער אַריין.
זיי שאַרן אָפּ פון אויבן דעם שניי,
און הויך איבער די קעפּ הויבן זיי
די בליציקע העק און לאָזן אַרונטער.
שפּליטער אייז שפּרינגען אונטער,
ווי פונקען, און פאַלן צוריק —
שטיק נאָך שטיק.
און אַט ווערט אַ לאַך אַ רונדע אין אייז,
דאָס פאַרגעסענע וואַסער טוט זיך אַ ווייז,
ווי אַ שטוביקע זאַך, וואָס איז לאַנג ניט געווען
פאַרן אויג, און פּלוצלינג האָט מען זי דערזען.

שטייט אויפגעשטעלט אויפן אייז פאר דער בריק
א קאפער, מיט באבע, מיט לייטער און שטריק.
דרייסיק שטריק הענגען פון שפיץ קאפער אַרונטער,
דרייסיק פאר הענט ציען זיי מונטער.
דרייסיק העלדזער ציען א באקאנטע ליד
ווידער און ווידער און ווערן נישט מיד.
די באבע גייט פלייסיק אַרויף און אַראָפּ
און זעצט דער פאליע איבערן קאָפּ.

און אז מען ווערט פאַרטיק מיטן ערשטן סלופּ,
גיט מען דעם קאפער אַביסל אַ שטופּ
צו רעכטס און מען בינדט צו מיט אַ שטריק
אַ נייעם סלופּ, ער זאָל זיך נישט וויגן הין און צוריק.
די באבע לאָזט זיך פאַמעלעך אַראָפּ
און גיט אים דריי קליינינקע קלעפלעך אין קאָפּ.
ער זאָל זיך נישט כאַפּן וואָס מען גייט מיט אים טאָן.
און באַלד הויבט ווידער דער געזאַנג זיך אָן.
די באבע פליט אַרויף און אַראָפּ
און זעצט מיט אימפעט אים אין קאָפּ.
און גאַנצע דריי-פערטל פון זיין גרויס
זעט זיך פון וואַסער שוין מער נישט אַרויס.
און ביז פאַרנאַכט, ווען דער הימל ווערט רויט,
זיינען איבערן טייך פאר דער בריק
אין רונדלעכע רייען פאליעס פאַרזייט
איבער אַ פערציק שטיק.

און שפעטער אַ וויילע, ווען ברעג הימל ווערט גריין,
ווי ריינער, צעצונדענער בורשטיין,
שטעלט זיך דאָס שלאָגן אָפּ ביי דער בריק.
פון דרייסיק פאַר הענט פאַלן די שטריק,
ווי דערעסענע שפילכלעך, אויף דער ערד.
דער געזאַנג רייסט זיך אָפּ און פאַלט אַראָפּ
אויף דער לעצטער פאליעס קאָפּ.

דער ווינט בלאַזט שאַרפּער, און שטייפּער ווערט
אונטער די פּיס די בלאַטיקע ערד.
די גויים גורטן די פעלצן אָן,
מיט רויטע גאַרטלען, ווי בליאונג פון מאָן,
און גייען אין מיל נאָך זייער לויז —
אַ פערציקער פאַר יעדן פאַרשוין.

אַ נייע פאַר מילשטיינער

ווען מילשטיינער ווערן אויפן דריטן יאָר
דינער אין לייב און קנאַפּער אין וואָג,
נעמט דער מילנער טראַכטן נאַכט און טאָג
וועגן קויפן נייע שטיינער אַ פאַר.
עס פּאַלט דאָ און דאָרט
אַ באַזאַרגטער וואָרט:
וואו נעמט מען געלט קיין וואַרשע צו פאַרן?
וואָס קען מען פאַרקויפן, פון וואָס זאָל מען שפּאַרן?
צי זאָל מען רירן דער טאַכטערס נדן,
וואָס איז דערווייל נאָך גאַרניט פאַראַן,
צי זאָל מען פאַרקויפן בהמות צוויי,
אָדער דעם איבעראַיאַריקן היי?
מען רופט אויך די „מענטשן“ אין שטוב אַריין
פּרעגן אַן עצה — ווי זאָל זיין:
צי מוז נאָר זיין גוט אַ „פּראַנצויזישער“ שטיין,
אָדער רעכט אויך אַ „פּראַסטער“ פון אַרום דער היים?
נאָך לאַנגן קלערן ווערט באַשלאָסן —
אַ שטיין וואָס ווערט אין פאַבריק אויסגעגאַסן.

אַ דער מילנער פאַרט קיין וואַרשע שטיינער קויפן,
היבט זיך אָן אין שטוב אַ יאָגן און אַ לויפן.
דער עלטסטער זון לייגט אים אין בוועם דאָס געלט,
די מיטלסטע טאַכטער באַרשט אָפּ די היטל וואָס איז פאַרמעלט.

דאָס ווייב טראַגט אונטער ריינע שטייב אַ פּאַר
און די יינגסטע טאַכטער קאַמט אויס פון באַרד די האַר.
זיי באַגלייטן דעם טאַטן אַרויס ביז צום שליטן
און זאָגן אים אָן, אַז ער זאָל היטן
דאָס געלט. און זאָל זיין מיט גליק.
מען דערוואַרט אים אויף שבת צוריק.
זיי קוקן אים נאָך אין גרוילעכן טאַג
ביז די פּור פּאַרדרייט זיך אויפן ראַג.

אויף צוויי פּאַר פּערד נאַשפיץ געשפּאַנט.
ווייל דער ווינטער-וועג איז הויך און שמאַל ווי אַ וואַנט.
ברענגט מען די שטיינער צופירן פון באַן.
אַז די באַלעגאַלעס קומען מיט דער בשורה אַריין,
לויפן אַלע אַרויס אין דער שניי-פּאַרווייסטער נאַכט
די שטיינער מקבל-פנים צו זיין,
ווי מען וואַלט זיי אַ גאַסט פון שטאַט געבראַכט.
מען גלעט אַזוי איידל מיט וואַרעמער האַנט
די געטעסעטע רונד, דעם געשאַרפטן ראַנד,
ווי עס וואַלט געווען ניט האַרטער שטיין
נאָר יחוסדיקער עלפּאַנטביין.

און שפּעטער מיט עטלעכע טעג
ברענגט מען די שטיינער צו זייער ברעג.
מען גאַרטלט זיי אַרום מיט גראַבע שטריק
און אַלע גויים וואָס אויפן הויף
ציען די שטיינער אויפן בוידעם אַרויף,
איבער ברעטער זעקס צאָל די דיק.
און אַז זיי זיצן שוין אויפן ריכטיקן אַרט
לאַזט מען די ראַד פּאַמעלעך זיך דרייען
אויף ליידיקן און דער מילנער פּאַרט,
מיט שאַרפּן אויג, שטיין מיט שטיין.
אַז קיין איינציק קאַרן צווישן די צווייען
זאָל ניט פּאַרלאַרן גיין.

ווען דאָס ערשטע מעסטל איז שוין פאַרשאַטן
 אויפן קאָס און דאָס ערשטע ביסל מעל
 פאַלט אויפן דעק פון קאַסטן אַראָפּ.
 נעמט דאָס דער מילנער אין הילצערנעם טאַפּ
 צום גרויסן לאַמפּ אין שטוב אַריין.
 ער שיט דאָס אויס אויף דער אָפענער האַנט
 און קוקט זיך גוט איין
 צי די קנייה איז געראַטן.
 און די שטוביקע גיט ער צו פאַרשטיין
 מיט אַ וויכטיקער מינע,
 אַז איינגעקויפט האָט ער ניט אַ שטיין, —
 נאָר אַ גאַנצע מדינה.

לייזער דער שמיד

געווען שענערע יידן פון אים אין דאָרף
 און וואו נאָר מען האָט געטאָן אַ וואָרף
 מיט אַן אויג — אַ לערנער, אַן איידעלער ייד,
 וואָס איז ווערט באַשריבן צו ווערן.
 נאָר איך בין שולדיק אַ חוב אַ פראַסטן שמיד
 און באַצאל אים גערן.

צי ווייל ער האָט געהאַט אַ מיאוסע ווייב,
 צי ווייל דער בלאַז-זאַק-פייער האָט געטריקנט זיין לייב,
 צי ווייל דער שענק איז געשטאַנען איבערן וועג —
 לייזער איז געווען בגילופין אַלע טעג.
 אַז אַ גוי איז געקומען אונטערשמידן אַ פערד,
 שאַרפן אַן אַקער, צי אַנטאָן אַ רייף אויף אַ ראָד,
 איז באַריש געווען דאָס ערשטע געבאַט:
 ער האָט ווי יעדער באַלעגוף אין דאָרף
 אויפגעהויבן די גלאַז און געטאָן אַ פאַרוואָרף
 דעם קאַפּ אויף צוריק און אַריינגעקערט
 און זיך ניט פאַרקרימט און ניט פאַרקייכט, —
 ניין, לייזער האָט פון גלעזל ניט געווייכט.

איינמאל האָט מיט לייווערן אַ מעשה געטראָפֿן :
 די שול איז פול. עס איז כל-נדרי נאָכט,
 פֿורן האָבן שכנים פֿון דריי דערפֿער געבראַכט
 די יום-כיפור תפילות אָפצורייכטן.
 עס בלאַנקען קיטלען, עס ברענען צענדליקער ליכט ;
 די פלעמלעך הענגען אויף די האַלב-לייגנדיקע שטראַלן —
 אין די פענצטער איז זונען-אונטערגאַנג —
 די לופט איז מיטן ריח פֿון וואַקס געדיכט.
 דער בעל-תפילה הייבט אָן דאָס כל-נדרי געזאַנג.
 און לייווער ליגט אין פאַליש אויף אַ בינטל היי.
 ער איז געגאַנגען אין שול און ניט דערגאַנגען.
 און איבערן שוועל אַנידערגעפאַלן.
 ווי עס פאַלט אין פעלד אַ טרוקענער גאַרב שטרוי,
 אָבער לייווער איז ניט געווען טרוקן, נאָר נאַס.
 געקומען צוליפֿן קינדער פֿון גאַס
 און די שמועה איז פֿון קיטל צו קיטל איבערגעגאַנגען.
 די דאָוונער זיינען געשטאַנען מיט הערצער צעקלעמט.
 צום ערשטן מאל האָבן זיך יידן מיט אַ יידן געשעמט.
 אַ יינגל גייט פאַרביי, טוט מיטן פֿוס אַ בריק,
 לייווער הויבט זיך אויף און פאַלט אַנידער צוריק.

ערשט שפעט ביינאַכט האָט זיך לייווער אויפגעכאַפט,
 זיך געשטעלט אויף די פיס און די אויגן געטאַפט :
 די גרויסע שטוב און ווייסע ווענט,
 די וועקסענע ליכט אין טשאַרלעס וואָס שטעקן
 און אויף אים דער קיטל — מיט קבר שרעקן.
 און לייווער הייבט אָן זיך דערמאַנען :
 ער האָט זיך פאַרפאַסט פאַר זון-אונטערגאַנג,
 ווי פֿון אַלע יאָרן ביי יידן זיך פירט,
 און מיט ווייב און קינדער אין וועג זיך גערירט.
 נאָר די גאַנצע וואַך פראַצע און דער לעצטער באַריש
 מיט פיליפ מאַשאַק און כוועדער ליס
 האָבן שווער געמאַכט זיינע פיס . . .
 און לייווער האָט מיט אַמאל פאַרשטאַנען

וואָס עס האָט זיך מיט אים געטראָפֿן —
ער האָט אַלע הייליקע תּפּילות פּאַרשלאָפֿן
און די פּאַרכטיקע נאַכט פּאַרשעמט.

און לייזער האָט אַ נדר געטאָן פון שיכרות זיין ריין,
ניט צום רב, ניט צו מענטשן, נאָר צו זיך אליין.
און לייזער איז אויף זיין נדר באַשטאַנען.
עס קומען גוים אין קוזשניע שמידן אַ פּערד,
באַקליידן אַ ראָד, צי שאַרפֿן אַ קאַסע,
ציינדלען אַ זעג, באַנייען אַן אַקער.
עס סאַפעט דער זאַק, דער פּייער פּלאַקערט,
הייסע פּונקען שיטן זיך אויף דער ערד.
לייזער באַדט זיך אין שווייס און פּרנסה,
אַ קריגל וואַסער שטייט אויף יענער זייט טיר,
ער טוט פון אים אַ זופּ פון צייט צו צייט,
און מיט דער האַנט איבער דער באַרד אַ פּיר —
אַן אַלטע געוואוינהייט פון יאָרן פּריער. —
פון באַרנפֿן אַבער איז ער ווייט,
ווי דער שענק וואַלט אַנטקעגן גאַרניט געשטאַנען.
און ניט נאָר ווייכט לייזער פון באַריש —
צווישן יידן אפּילו, ביי אַ חתונה, אַ ברית,
אין די אַלע יאָרן שפּעטער,
זיינען לייזערס ליפֿן ווי מיט אַ זיגל פּאַרמאַכט.
אפּילו אין דער שמחת־תּורה־נאַכט
האָט ער אויף זיינע ליפֿן קיין טראָפֿן געבראַכט.
שמחת־תּורה איז אַ טאַג פון טרינקען און הוליען,
מ'טאַנצט אין שטוב, מ'טאַנצט אין גאַס
און אויף די ברייטע וועגן,
און טאַמער האָט רעגן גאַס געמאַכט נאַס,
איז ניט קיין שטער — פון דער תּורה'ס וועגן
וועט זיך אַן ערלעכער ייד אפּילו איבערקוליען,
ווי אהרן דער טאַקער, וואָס האָט פּאַרלאָרן די שיד
ווען ער האָט אין בלאַטע זיך געשטעלט אויפֿן קאַפּ.
שמחת־תּורה איז אַ טאַג פון טרינק און עס.
אפּילו דעם בעל־תּפּילה אין מיטן קדושה

האָט מען אַ גלאַז בראַנפן אונטערגערוקט.
 מען שלעפט אַרויס פון דער פרעמדער קיך
 דעם אַנגעפילטן כרעמזלעך טאַפּ
 און מען קושט די באַלעבאַסטע אָן בושה.
 די דאַרפישע גויים האַבן נאַכגעקוקט :
 „עס גייט זיי, די יידעלעך, ביי אונדז גוט.“
 אַבער ניט גוט איז לייווער דעם שמיד.
 אים האָט די פריילעכקייט ניט באַקומען,
 ווי קען מען זיין פריילעך מיט אַ טרוקענעם גומען ?
 ער איז געוועזן, ווי אַן אַבל צווישן חתונה־געסט,
 ווי איינער וואָס קומט אויף אַ גרויסן יאַריד
 און קויפן מיט וואָס האָט ער ניט.
 און די דערמאָנונג פון יענער נאַכט,
 וואָס ער האָט פאַרשוועכט און געשענדט,
 האָט אַלעמאַל אין אים געוואַכט
 און ווי אַ הייסע קויל געברענט.

די פּאַוואָרקע

(די פּאַרפלייצונג)

נאָך פורים אַ וואָך אַדער צוויי, ניט שפעטער,
 שטעלט זיך אין דרויסן אַ פּרילינג־וועטער.
 דער אייז הויבט אָן פּלאַצן, זיך שמעלצן דער שניי ;
 אונטערן הימל טראַגט זיך פון פייגל אַ געשריי.
 ביינאַכט גייט דורך אַ וואַרעמער רעגן
 און רופט אַרויס דעם טייך פון די ברעגן.
 פון באַהאַלטענע ערטער, פון צווישן שטיינער,
 הויבט וואַסער אָן ריזלען, ווי אַ קוואַל אַ ריינער.
 מיט יעדער שעה הויבט מען די שליוון אויף העכער,
 די רינע גיסט זיך איבער ווי אַ הבדלה־בעכער ;
 און דאָרט וואו די גרעבליע איז איינגעבראַכן,
 איז איבער איר דער וואַסער אַריבערגעקראַכן,
 און ביז נאַכט זיך פאַרשפּרייט
 אויף אַ וויאַרסט די ברייט.

און וואו נאָר אַ בערגל, וואָס סטאַרטשעט אַרויס,
האַט דער וואַסער פאַרגליכן. און אונדזער הויז —
אַן אַלטע, צעבראַכענע שיף אויפן ים,
וואָס רירט זיך ניט פון אַרט אויף אַ שפּאַן.

נאָר אינעווייניק — וואו נאָר אַ גריבל, אַ שפּאַלט אין דיל,
קומט וואַסער אַרויף, פּאַמעלעך און שטיל.
פון צווישן די ברעטער און פון קאַטוּך,
ווי שוואַרצע רויך שפּאַרט וואַסער זיך דורך.

נאָר דעמאָלט אין שטוב איז שוין קיינער ניטאָ,
אַ חוץ צוויי גויים: מאַטשיי און מאַשקאַ.
זיי היטן די „שיף“ און גיבן סיגנאַלן,
צו מענטשן, וואָס פּאַרן אין נויטיקע פּאַלן,
צו האַלטן זיך שטראַם מיט וואַגן און פּערד,
אין שטראַמיקן וואַסער איבער גרעבליע און ערד.
און ביידערנאַכט צינדן זיי אַן קאַסטאַרן —
אַ וואַרנונג פאַר פּרעמדע — מען זאָל ניט פּאַרן.

מיר אַלע פון מיל: טאַטע־מאַמע און קינדער,
מיר נעמען אויך מיט די פּערד און רינדער,
מיר גייען צום שענקער אויף ניין טעג צייט
פאַרזוכן דעם טעם פון זיין אַרעמעלייט.
מען שטעלט פאַר אונדז אַ טיש אין פּאַדער־הויז,
פאַר אַ טונקעלן לאַמפּ, און מען שפּרייט פאַר אונדז אויס
אַ גראַבן טישטוּך, געוואַשן ניט ריין,
ווייל ווייט איז אין דאָרף נאָך וואַסער צו גיין.

דריי טעג טוט דער וואַסער זיך שטאַרקן און מערן,
בייטאָג פאַר דער זון, ביינאַכט פאַר די שטערן.
דריי טעג האַלט ער אויף זיין פּולקייט און מאַכט,
פאַלט אָפּ אינדערפרי און קומט צו אויפדערנאַכט.
דער אויבערשטער טייך און דער אונטערשטער טייך —
ווערן ביידע גלייך.

און אַט אויף ווייטן וואַסער-גלאַט
באווייט זיך פלוצלינג אַ ווייסער בלאַט,
באַלד קומען מערער, טשאַטעסווייז —
דאָס זיינען קריעס, געבראַכענער אייז.
לייבער האַרטע ווי שטאַל, מאַנטלען פּוּכיקער שניי,
ווי קלוגע שיפּן שווימען זיי,
פאַמעלעך און זיכער. זיי ווייסן דעם וועג
און גייען אינמיטן צווישן ברעג און ברעג.

און מאַדנע קומט איינעם פון ווייטן אויס
צו הערן אין נאַכטיקער שטילקייט און רו
דעם שטענדיקן, ניט איבערגעריסענעם רויש,
וואָס טראַגט זיך צו דאַרפישע הייזער צו.

דריי טעג טוט דער וואַסער זיך שטאַרקן און מערן,
בייטאָג פאַר דער זון, ביינאַכט פאַר די שטערן.
דריי טעג האַלט ער אויף זיין פּולקייט און מאַכט,
פאַלט אָפּ אינדערפרי און קומט צו אויפדערנאַכט.
און דריי טעג דערנאָך, די לעצטע דריי טעג,
די טעג פון דערשעפונג, פאַרשמעלט ער זיין וועג.
און ווי אַ מענטש אויף די עלטערע יאָרן,
וואָס האַט פיל געזען, גענוג געפאַרן,
זעגנט זיך אָפּ מיט פרעמדע לענדער און שטעט. —
אַזוי פאַרקלייבט זיך דער טייך אין זיין בעט.

די שרפה

ניט דעם הויכן קלויסטער-גלאַק, וואָס רופט : געפאַר !...
און ניט דעם אויסגעצויגענעם געשריי : פ א ז א ר !...
פון גאַס האָב איך דערהערט אין יענעם טרוקענעם בייטאָג ;
נאָר די פּלוצלינגע שטילקייט אין די הונדערטער הענט,
וואָס האָבן די גמרא'ס צוגעמאַכט און דער פּלאַטער

פון בלעטער

און דער יאָג

פאַרביי מיר

צו דער אויפגעפראַלטער טיר

האַבן מיט שטומקייט געשרייען: עס ברענט!

און מיך פון מיין פאַרטראַגנקייט אָפּגעווענדט.

געברענט האָט אַ גויאישער שטעלכל אַ קליינער

הינטער דער קלויז — — —

און נאָך איינער — — —

און בערע דעם מלמד'ס הויז.

און ווייבער האָבן שוין געשלעפט

אַ טיש, אַ זייגער, אַ בעט,

צוויי פּאַנען און אַ שטול

צום נאַענטן פעלד אַרויס.

דער געיאָמער איז געווען גרויס

און מיינע הענט פול.

און פאַר דער שול, וואָס האָט נאָך ניט געברענט,

האַבן מיר ספר-תורה'ס געלייגט אין אַ וואַגן.

און אַפילו שמהת-תורה האָבן מיינע הענט

אַזוי פיל רייניקייטן איה זיך ניט געטראַגן.

די שטאַט האָט זיך צעטיילט אויף העלפטן צוויי

פון פייער צו אַנטרינען.

איין העלפט האָט זיך געצויגן צום סטויפצער שאַסיי

און די צווייטע צום וואַלד יעלינע.

צעשראַקענע יידן האָבן צעשראַקענע פערד

געהאַלטן ביי די צוימען;

געברייט האָבן שטיינער, געשרייען די ערד:

מען זאל ניט פאַרזויען.

די מיידלעך האָבן געבראַכן איבער די קעפּ

די ווייסע, איידעלע הענט;

און עס זיינען געהאַנגען די שוואַרצע צעפּ

אויפן נאָקן ניט פאַרקעמט.
ס'איז געווען רחמנות און שאַדן־פרייד
געפאַרט און געאַרעמט צוזאַמען.
(צו זען יונגע פרויען אין זייער לייד
איז פון די זיסטע סמ'ען.)

דער ווינט האָט געטראָגן שטיקלעך פייער
צו אַ נאַענטער שטוב, צו אַ זייטיקן שייער.
און ניט פון קוימענס אינדערהויך —
פון דאַרע שינדלען געשפראַצט האָט רויך.
און אַלע רויכן האָבן זיך צונויפגענומען
אין אַ טיך, וואָס איז אונטערן הימל געשוואומען.
און איינער אַ שיכור, מיטן טשוב איבער די אויגן,
האָט נאָך אַלץ די שטריק פון גלאַק געצויגן,
כאַטש דער לעצטער פויגל איז פון קלויסטער־שפיץ
אַפגעפלוּיגן.

עס האָבן געפלאַקערט אויפאַמאַל
דער באַלעבאַטישער מאַרק און באַלמעלאַכישער פאַדאַל.
דער פייער האָט ווי אַ צעגאַסענער טיך
פאַרפלייצט די בעקער־אויונס און די יאַטקע צוגלייך
און אין מיטן מאַרק דעם שניט־קראַמען ראַד
צוזאַמען מיטן עק־שטאַטישן תבואה־סקלאַד.
עס האָבן געברענט די פאַרענטשעס פון בריק
און די פייער־לעשערס לייטערס און שטריק.

עס איז אָנגעקומען אַ פינצטערע נאַכט
פאַר די, אויף די פעלדער און וועגן.
קיינער האָט קיין אויג ניט צוגעמאַכט,
ווייל געטשוכעט האָט זיי דער רעגן.
די פלאַמען האָבן די וואַלקנס וואַרעם געמאַכט
און זיי האָבן זיך צעעפנט אין מיטנדערנאַכט

און איבער דער שטאָט מיט טרייסטונג געגאָסן
און די איבערגעזעטיקטע פלאַמען איינגעלאָשן.

און אין דער פינצטערניש פון נאַכט
האַב איך דערזען, ווי אויף דער וואָר,
אויף דער צווייטער זייט שטאָט אַ געזינד זאַלבעאַכט.
צווישן זיי אַ מיידל מיט טיף־רויטע האָר.
ווי איך וואָלט געווען דער דאָזאַר פון שטאָט,
וואָס אַלעמענס זאָרג טוט ער טראָגן.
האַב איך זיך געלאָזט מיט געוואַגטן טראָט
איבער דער לאַנגער גאַס יאָגן.
און רייצנדיק זיך מיט פיין און געפאַר
בין איך געלאָפן איבערן הייסן זשאַר,
דעם ראַק איבער די אויגן אַריבערגעצויגן.
מיט שפעלטעלעך צוויי פאַר די אויגן.
עס האָבן זיך גערויכערט דאָ און דאָרטן
אַ ברוש פון אַ שטוב, אַ זשערד פון אַ גאַרטן.
די לופט איז געהאַנגען הייס און רויט.
ווי נאָך אַ שלאַכט דאָס פעלד פון טויט.

איך האָב זי געפונען איידער וועלט האָט געטאַגט —
דאָס האַרץ די פיס האָט אונטערגעיאָגט.
און ווייל איך האָב מיין לעבן געשטעלט אין קאָן,
האַב איך זיך צו איר פון דעמאָלט אָן
פאַרבונדן אויף יאָרן נאַכאַנאַנד,
ווי צו אַ בוים געפלאַנצט מיט אייגענער האַנט.

די זון איז אויפגעשטאַנען אין פריען באַגינען
און האָט ניט געקענט די שטאָט געפינען.
בלויז אַ קופקע הייזער איז געבליבן שטיין, סתם,
ווי אַ קליינער אינדזל אין ברייטן ים.
און אַ פייער־קאַסע אויף אַ הוילן פונדאַמענט.
וואָס דער פייער האָט געברענט און ניט דערברענט.

אויגן און פיס ווערן ניט מיד
 אין דעם פארנאכט פון ערב יאריד.
 מיר גייען ארויס אויף די זאמדיקע וועגן
 די הויכע אַגערס און קליאַטשעס אַנטקעגן.
 זיי קומען אָן פון אַלע פּיר זייטן,
 פון נאַענטע דערפער און פון ווייטע —
 העלדזער פון וואוילטאַג אויסגעבויגן,
 מיט גריוועס צעבאַרשטן, קעפּ אין דער הויך,
 מיט דינע פּיס און קלוגע אויגן
 און פון די נאַזלעכער שלאַגט אַ רויך.

הינטער די הייבאלאָדענע פּורן
 צוואַלעווען פּערד פון אַלע קאַלירן:
 פעלן — אין גאַלדענע עפל, אַפּריקאַסן,
 פעלן — אין זילבערנע טאַלערס געגאַסן;
 פּערד שוואַרצע ווי טינט מיט אַ בלויילעכן שייך,
 און מערער פון אַלע פּערד — רויטער וויין,
 זיי פּלעכטן די פּיס און גראַבלען די ערד
 מיט שאַרפע נעגל און הויבן אויף
 אַ דינעם שטויב צו די בייכער אַרויף.

מיר גייען ביז שפּעט אין דער נאַכט אַרום.
 די הייזער שטייען אומעטום
 מיט אַפּענע טירן, באַלויכטענע ווענט,
 ווי גאַסן וואַלטן, מיט אויגן און הענט,
 יעדן גוי און ייד, וואָס איז געקומען
 צום יאַריקן מאַרק, אויפגענומען.

און די גאַנצע נאַכט, אינמיטן שלאָף,
 בין איך וואַך געווען — מיר האָט זיך געהערט:
 דאַס רעווען פון אַקסן און מעקען פון שאַף
 און אַפּטמאַליקער טראַמפלען אויף שטיינער פון פּערד.

אויף מאַרגן פרי איז די גאַנצע ברייט
 און לענג פון מאַרק געווען אָנגעשטעלט
 מיט גויאישע וואַגנס פאַרפלאַנטערט, פאַרדרייט.
 איין וואַגן דעם צווייטן האָט פאַרשטעלט
 די וועלט און ס'האַט יעדער געהאַלטן פאַרלייגט
 אונטערן אייגענעם לייב אַ פאַדערשטע ראָד ;
 און האָט מיט אַ שפּיציקער אַקס געדראָט
 זיין נאַענטן שכן אין דער זייט.
 און אומעטום האָבן פּערדישע מאַרדעס
 די טרוקענע קאַרמע געזופּט פון די טאַרבעס ;
 פאַרקאַשערט די ליפּן, געהירזשעט, גענאַסן
 און אונטער זיך די ערד באַגאַסן.

און גרויסע יידן וואָס האַנדלען מיט פּלאַקס,
 מיט זוימען, חזיר־האַר, האַניק און וואַקס,
 האָבן ווי יינגלעך איבערגעשפרונגען
 פון ראָד צו ראָד, פון אַקס צו אַקס,
 מיט דאָרשטיקע פינגער, מיט גיריקע הענט —
 די זעקלעך באַטאַפּט, אין שטרוי געזוכט,
 די גויעס האָבן געטריבן, געפּלוכט,
 די יידן האָבן זיך געדונגען
 און גרויסע „צענער“ געשטופּט אין די הענט.

און וועמען האָט מען דאָרט ניט געטראָפּן —
 יידן פון שטעט און פּריצים פון הויפּן ;
 די גאַנצע וועלט איז אָנגעלאָפּן,
 געקומען קויפּן אַדער פאַרקויפּן.
 געבראַכט האָבן גוים שטיל־אויגיקע קעלבער,
 חזיר־מלעך קליינע, פאַרבונדן אין זעק ;
 אַ מעסטל ווייץ, אַן אַכטל קאַרן,
 געבלייכטן לייוונט, האַניק געלבן,
 פּוטער מיט פּאַפּערעטניק באַדעקט,
 הינער און אייער. פון אייגענעם סאָד
 אַ טאַרבע ווייכע ווינויקעס־באַרן
 און בעזעמלעך פּוכקע פאַר דער באַד.

און יידן פאַרקויפן פון הויכע שטעלן :
בלאָמען פעי מיט איידעלע האַר,
שוואַרצן סאַקסאַקען און מאַרדער פעלן
און היטלען מיט בריליקעס גלאַנציק ווי שטאַל.
און הויך אויפן שפיץ פון אַ פלאַקן, מען זאָל
עס דערזען פון דערווייטן, הענגט שטיוול אַ פאַר.

צו יעדן סלופ פון אַ גאַנעק אין מאַרק
איז געווען אַ צייטיקע קו צוגעבונדן,
אָדער אַן אַקס מיט אַ האַרביקן קאַרק,
מיט די ברייטע הינטנס אויסגעדרייט
צום עולם. אַ טייגל פרישע קייט
גערויכלט האָט זיך ווי אַ טאַפּ וואַסער וואָס שטייט
אויף אַ קליינעם פייער אין פעלד צעלייגט.
און מענטשן האָבן זיך אָן הינטנס געשאַרט
וואוי בהמות האָבן זיך צונויפגעשפאַרט ;
און קיינער איז ניט ברוגו געוואָרן
ווען אַ בהמה האָט זיך פאַרבוקט מיט אַ האַרן,
אָדער מיט אַן עק, ווי אַ טרוקענער דאָרן,
איבער אַ פנים אַריבערגעפאַרן.

הינטער דער שטאַט, אונטער דער בריק,
וואו דער וואַסער פאַלט מיטן קאַפּ אַראָפּ,
איז פאַראַנען ליידיק פעלד אַ שטיק,
צוויי טייכלעך קומען זיך דאָ צונויף
און נעמען אַרום דעם פעלד ווי אַ רייף.
דאָ זיינען געשטאַנען פערד קאַפּ ביי קאַפּ
אין אַ לאַנגער, פּרעכטיקער שורה,
דאָ איז די קעניגרייך פון פּערד.
דאָ האָט זיך פּערדישער הירושען געהערט
ווי האַרנס־שאַל ; געזאַנג פון גבורה
געפלייצט האָט צווישן הימל און ערד.
דאָ האָט מען קליאַטשעס מיט אַגערס געפאַרט,
און דאָ אויפן אַרט.

אין רעכטן מיטן
פון פערדישער פרייד, אן אָגער באַשניטן.
ער איז פאַמעלעך אויפגעשטאַנען,
אַזוי ווי פון שלאָף זיך אויפגעוועקט,
געקוקט צעמישט און האָט ניט פאַרשטאַנען
אַז זיין מאַנסבילש-לעבן האָט זיך געעקט.

און ווייטער, ווייטער מיטן גראַזיקן ברעג,
איז שטילער פאַרנאַכט. עס פאַשען זיך שאָף
און ביימער וואַשן די פינגער-שפיצן
אין פליטקען טייך און פישלעך בליצן
מיט זילבער-לייבער. דאָ איז דער סוף
פון שטאַט, פון וועלט. אַ פעלדישער וועג
פירט אין אומבאַקאַנטער ווייטקייט אַרועק.

אַ נייער בריק

אַז מען דאַרף מאַכן אַ נייעם בריק, וואָס טוט מען די ערשטע זאַך ?
די ערשטע זאַך מאַכט מען אַ גרעבליע, אַזאַ נייעם וועג.

האַט מען אַראַפגעלאָזט די זאַסטאַוקעס ביז די סאַמע שוועלן,
זיי זאָלן ווי אַ שטרענגע וואַך דעם וואַסער דעם וועג פאַרשטעלן.
דערנאָך האָט מען פון בריק געוואַרפן אין טייך אַריין זעק,
מיט זאַמד אַנגעפילט, פון איינעם ביז צום צווייטן ברעג.
אַז די זעק האָבן פון וואַסער די קאַרקעס אַרויסגעשטעקט,
האַט מען אויף זיי יעלניק צווייגלעך, ציטערדיקע און דינע, אַנגעבעט,
און די צווייגלעך האָט מען מיט זשוויר ווי מיט אַ קאַלדרע צוגעדעקט.
און נאָך אַ מאָל האָט מען ריטלעך פון אויבן אַנגעלייגט,
און ווידער האָבן זאַמד און שטיינדלעך די צווייגלעך צוגעפרעסט.
און מענטשן, מיט באַרוועסע פיס איבער טאַטשקעס אַנגעבייגט,
האַבן איבער שמאַלע קלאַדקעס זאַמד געפירט און אויסגעשאַטן
אויף נידעריקע ערטער און מיט קלעצלעך ברייט-געזעסיקע אים צוגעטראָטן.

ביז די גרעבליע איז אויסגעוואַקסן הויך, גלייך און פעסט
פאַר מענטשן צו גיין און פאַר פורן צו פאַרן.

דער בריק איז געשטאַנען פינצטער און פאַרלאָרן,
ווי אַ הולה וואָס דערוויסט זיך, אַז עס איז געקומען זיין עק.
גויים זיינען געקומען מיט האַמערס, זעגן און העק
דעם בריק אומצוברענגען. האָבן זיי זיין צירונג און שטאַלץ,
די ווינקל-זיילן, אַראַפּגעזעגט צו פאַרברענען ווי פּראַסטע האַלץ.
דערנאָך האָט מען דעם בריקס לייב גענומען שינדן
און פּאַנאַנדערנעמען אַלע אַלטע בינדן.
און דער בריק האָט זיך הייזעריק צעשריען,
ווען מען האָט פון אים גענומען די טשוועקעס ציען,
און די ברעטער אויפרייסן פון זייערע בעטן.
דאָס אַנגעוואַקסענע ווילד-פלייש צווישן די ברעטער-שפּאַלטן,
דער אַנגעקליבענער, פאַרלאָזטער ראַסט,
פון טויזנט רעגנס און צען טויזנט זונען,
איז געווען ערטערווייז שוואַרץ ווי ערד און ערטערווייז ווייס ווי פּראַסט.
און צווישן דעם באַלקנס-געפּלעכט, וואָס האָט דעם בריק אויפּגעהאַלטן,
און געווען זיין פּונדאַמענט און געווען זיינע ווענט,
האָט זיך דאָס וואַסער געמוטיעט, ווי אין אַן איינגעפּאַלענעם ברונען,
וואָס האָט ניט מער אַפּשפּיגלען געקענט
נייגעריקע פּנימער און הענט.

און ניט ווייט פון דאָרט, אויפן צעטראַטענעם גראַז
האָבן גויים געטעסעט קלעצער מיט העק בליציקע ווי גלאַז
אַנטקעגן זון. און ביימער האָבן זיך אויסגעטאַן
ביז ווייסער נאַקעטקייט. שפּאַן נאָך שפּאַן
האָט זיך אַוועקגעלייגט ווייך און שטיל.
און שימערירנדיקער פעך ווי אַנגעוואַרעמטער בורשטין
האָט פון דער וויסקייט אַראַפּגעטריפט אין בלייכן גריין.
אַ טויבער וואַסער-רויש פון אַלטן מיל
האָט מאַנאַטאַן באַגלייט דעם הילך פון העק,
ביז עס איז דער טאַג אַוועק.

אויף אַ קוואַרטיר

שטערן פליען

דעכער באַלאַדן מיט שניי.
בלויער הימל איבער זיי.
שטילע, ביינאַכטיקע שטאַט.
ניט צו הערן
פאַר אַ מייל
אַ סקרופענדיקן טראַט.
אונטערן הימל ציען זיך שטערן,
ווי עס ציט איר פאַדעם די שפּין,
ווי עס ציט זיך די שיפעלע אין גיי-מאַשין,
פון דאַרטן אַהער, פון דאַנען אַהין,
פון פינטעלעך געוואַרן שנורן.
עס איז אימהדיק און שייך,
איך וואַלט צו עמעצן גערעדט,
געפרעגט. נאַר איך בין איינער אַליין.
עס איז שפעט.
דעם שוסטערס געזינד איז שוין לאַנג אין בעט.
עס ברענגט אַ לאַמפּ איבער אַ טיש
(ווייל ס'איז שבת, איז אין מאַגאַזין
נאַר אַ טראַפעלע קעראַסין).
דעם שוסטערס וואַרשטאַט איז איבערגעדעקט
מיט אַ שוואַרצער קליאַנקענער טוך ;
נאַר עס זעען זיך דייטלעך די שפורן
פון אַ שפיציקער צוויינגל, אַ פּייל,
און פון אַ ווינקל שטעקט
אַרויס אַן איבערגעקערטער שוך.

די נאָפּט ווערט קנאָפּער מיט יעדער מינוט,
 דער קנויטל טריקנט ווי אַ רוט.
 דער לאָמפּ האָט אויסגעטוקט זיין לעצטע שיין.
 די שטערן פליען שיער אין שטוב אַריין.
 איך וואָלט צו עמעצן גערעדט —
 נאָר עס איז שפעט
 און דעם שוסטערס געזינד
 איז שוין לאַנג אין בעט.

דעם פריצ'ס טעכטער

דעם פריצ'ס טעכטער רייטן אַרויס
 אויף ברוינע, דינע פּערד.
 פאַרנאַכטיקער הימל שווימט איבער זיי,
 אונטער זיי שווימט די ערד.

זיי טראָגן קליידער שוואַרצע ווי נאַכט
 און וואַאלן איבערן געזיכט;
 דער יעגער־הונט מיטן לאַנגן צונג
 שלינגט וויאַרסטן אונטער זיך.

זיי זיצן אין זאָטל ווי אויף אַ באַנק,
 די שלעפעס הענגען אַראָפּ.
 די פנימער קוקן צום זויס פון וועג,
 ווען עס טראָגן די פּערד אין גאַלאַפּ.

זיי זיינען פאַרלאָזענע פרויען צוויי,
 דאָס ווייס די גאַנצע שטאַט.
 די כלה־מיידלעך קוקן זיי נאָך
 מיט לייד און אַביסל שפּאַט.

די טורעמס פון שלאָס, די רוקנס פון בערג,
 הערן זיך צו צום גאַלאַפּ.
 דער סאָד איז אַלט, ס'איז חודש אָב.
 די בלעטער פאַלן אָפּ.

איטקע לעווינס מויער

ווען מען האָט געפאַרבט איטקע לעווינס מויער,
די ווענט טיף-בלוי און געלכל-געל דעם טויער,
איז דאָס ביי אונדז — קינדער פון די חדרים,
אַ שמחה געווען. קוים צוגעמאַכט די ספרים,
אַכט פאַרנאַכט אַדער פרייטיק נאָך האַלבן-טאַג.
זיינען מיר געלאָפן גלייך צום ראָג
פון ווילנער גאַס און מאַרק.
כאָטש דער מויער איז געווען ניט דעמס און ניט יענעמס.
האַט גאָר געהערט צו איטקע לעווינס,
האַבן מיר אַלע פון אים געטראַכט
ביים ספר בייטאַג און אין בעט ביינאַכט.
מיר פלעגן זיך אַוועקשטעלן גאָר נאָענט און קוקן,
איינעמס הענטל פאַרלייגט אויפן צווייטנס קאַרק,
ווי די גרויס־שטאַטישע פאַרבער טוקן
די פענולען אין עמער און ציען זיי גלייך אַרויס.
און טראַפנס פאַרב שווערע פאַלן צו דער ערד,
ווי עס פאַלן האַבער איינציקע פון מויל ביים פערד,
ווען ער הויבט זיין קאַפּ פון טאַרבע אויף.
מיט אַ געניטער, גרינגער האַנט
גיבן זיי אַ קלעפּ־צו די נאַסע באַרשט צום וואַנט,
ווי דעם שטעמפל צום קאַכיקן טריוואַקס, וואָס טריפט
אויף אַ פריצישער שריפט.
און פאַמעלעך, שפאַרעוודיק און קאַרג,
פירן זיי די באַרשט וואַנט־אַראַפּ
און זאַמלען וואו נאָר אַ טראַפּ
וואָס איז אַן אַ זייט אַפגעשפרונגען.
און ווי שמאַלע טייכלעך — בלוי־פאַרב צונגען
ציען זיך איבער דער וואַנט;
נאָר דעם פאַרבערס האַנט
פירט זיי אַלע צוזאַמען
(וואו נאָר אַ הוילקייט דעקט זי איין
מיט קאַלדרעס — בלויער שייך)

און פון טייכן ווערן ימען.
 לויטער און ריין ווי דער הימל אליין,
 נאך דריי טעג רעגן גיין.
 אז א פרעמדער יינגל איז געקומען צוגיין,
 האבן מיר אים אויך געלאזט שטיין
 א וויילע און קוקן...

אן ערן-וואך

אין אן אנהויב זומערדיקער נאכט
 איז דער טאטע צוגעפארן צו מיין קווארטיר
 און האט מיך אויף זיין פור אין פוטשאטעס „הויף“ געבראכט.
 דער טאטע האט אין „הויף“ די „ראטע“ אוועקגעפירט —
 און ביים קאמיסער זיך אפגעשטעלט.
 א לאמפ אויף א טיש האט פארשפרייט א קורצן בלוילעכן שיין
 און איבערגעלאזן די ווינקלען שטוב מיט שאטנס פול.
 זיי זיינען ביידע אוועק אין פאלאץ אריין.
 און מיך אוועקגעזעצט ווארטן לעבן טיש אויף א שטול.
 די טירן זיינען געשטאנען אפן ברייט.
 מיט אמאל האב איך דערהערט עמיץ מיט ווייכע טריט גייט.
 ניט קיין מענטש. דורך דער פירהויז-טיר
 איז א הונט אריין. הויך און דאר.
 ער האט זיך אויף מיר ניט געווארפן און ניט פארצוקט
 (אין א וויינענדיק ליד האבן פוטשאטעס הינט
 צעריסן אויף טויט א שטאטיש קינד).
 נאך האט זיין מאָרדע צו מיין פנים צוגערוקט, —
 איך האב די קאלטע נאסקייט פון זיינע נאָזלעכער געשפירט —
 און אין די אויגן מיר אריינגעקוקט:
 „ווער ביזטו? וואָס טויסטו דאָ איינער אליין?“
 „בין א קליינער יינגל פון זשוכאוויצער מיל.
 מיין טאטע איז ביים פריץ. דארף קומען נאך מיר.“
 צי האט דער הונט פארנומען פון מיין הארץ די רייד,
 כאַטש פון צונג איז קיין איינציק זילב ניט אַראָפּ?

נאָר ער האָט זיך צום טיר אויסגעדרייט
 און אַרויסגעגאַנגען פּאַמעלעך און שטיל.
 און אויף זיין אָרט איז אַ צווייטער געקומען צו גיין
 און פונקט ווי דער ערשטער מיך נאָענט באַשמעקט.
 עס האָט מיר ניט געקלאַפט אַ צאָן אָן אַ צאָן.
 ניט געציטערט פּיס און הענט —
 עס איז געווען אויף יענער זייט פון מורא און געפאַר,
 עס איז געווען אַן אונטערגעבן זיך, אַן אָננעמען דעם גור.
 איך האָב זיך נאָר איינגעצויגן, געוואָרן קלענער פון קליין.
 און באַלד איז דער ערשטער געקומען צוריק;
 אָבער ניט מער צו מיר געווענדט זיין בליק,
 נאָר מיט זיין חבר, קאַפּ צו קאַפּ.
 אויף זייער לשון זיך דורכגערעדט.
 האָבן זיי געהאַלטן אַן עצה מיט מיר וואָס צו טאָן?
 (אין אַ וויינענדיק ליד האָבן פּוטשאַטעס הינט
 צעריסן אויף טויט אַ שטאַטיש קינד).
 אָבער אויך איצט האָבן ניט לאַנג זיי געזאַמט
 און האָבן פאַרלאָזן דעם צימער באַגאַנד.
 דער לאַמפּ האָט באַלויכטן דעם טיש נאָר אַליין.
 איך האָב געטראַכט: וואָס גרייטן זיי דאָרט
 פאַר מיר אין דער פינצטער, אין דעם פּרעמדן אָרט?

דער טאַטע איז געקומען זייער שפּעט.
 ווען מיר זיינען אַרויסגעגאַנגען פאַרן צוריק קיין „דער מיר“
 זיינען די הינט געשטאַנען ווי אויף מושטיר,
 אַן ערן-וואַך ביי ביידע זייטן טיר.

ווייס און רויט

דער יונגער פּריץ פאַרט איבער ווייסער ערד,
 אין אַ ווייסן שליטן מיט אַ ווייסן פּערד,
 אַליין אין ווייסן אָנגעטאָן;
 מיט אַ ווייסער בייטש טרייבט ער אָן.

די גאסן ווייס פארשנייט.
 א ווייסער הונט פאראויס אין גאלאפ.
 פונקען שניי שפריצן פון פערדס קלאָען אָפּ.
 דער הונט — אינגאַנצן שפרונג.
 די זון פאָרגייט.
 דער שליטן און די ערד,
 דער אַנטרייבער און דער פערד —
 ווייסע שמאַנט,
 אָבער דעם הימלס ראַנד,
 די לייצעס אין גראַפס האַנט
 און דעם הונטס צונג —
 רויטע בראַנד.

פאַרראַמטקעם

דער שניי לייגט זיך אויס וואַרעם און ווייך,
 פאַרשפרייט אַ ווייסע דעק.
 ער דעקט צו גאַרטן, פלויט און דאָך, —
 די שטאַט פון עק ביז עק.

עס שפרייזן דריי, און יעדער פון זיי
 איז צווישן יינגל און מאַן.
 דאָס זעט מען פון זייער יעדן קער,
 פון זייערע ברייטע שפאַן.

זיי טראַגן די הויזן אין שטיוול פאַררוקט,
 אַזוי ווי פאַרגרעבטע לייט.
 די היטלען, מיט דאַשעקעס גלאַנציק און שוואַרץ,
 אַביסל אויף אַ זייט.

זיי זיינען ניט אַלט קיין אַכצן יאָר ;
 אויף באַקן ערשטער פּוך
 און אויף די ליפּן דער מאַמעס מילך, —
 ניט לאַנג פון ספר און בוך.

זיי זיצן ביי זייערע טאָטעס אויף קעסט.
די קעשענעס ליידיק און פוסט ;
די קעפ אָבער פול מיט תאוה־טשאַד,
די הערצער פול מיט לוסט.

עס פאלן די יינגלשע הערצער זיי איין
פון אַ מיידלס וואָרט אָדער בליק,
און האַלטן אַ מיידלס האַנט אין האַנט —
אַ ניט דערגרייכטער גליק.

זיי פאלט איין דאָס האַרץ פון אַ מיידלס בליק. —
נאָר אַז זיי בלייבן אַליין —
ווערן זיי מענער איינס אין איינס.
און רעדן גראַב און געמיין.

זיי באַרעדן די שענסטע מיידלעך אין שטאָט.
מיידלעך איין עלטער מיט זיי.
זיי לייגן זיי אויס, ווי קעלבער אין מאַרק,
אין ווייסן, ווייכן שניי.

זיי שפּאַנען מיט איבערמעסיקע טריט
און שטעלן ביי הייזער זיך אָפּ,
און קוקן אין באַלויכטענע פענצטער אַריין,
אַוואו נאָר אַ מיידלשער צאָפּ.

און קומען זיי צו אַ פאַרלאַשענער שטוב, —
זיי שטעלן זיך דייטלעך פאַר,
וואָס ס'טוט זיך הינטער אַ פאַרמאָכטער לאַד,
אַן אַראַפּגעלאָזטער שטאַר.

זיי קומען אַהיים נאָך האַלבער נאַכט,
באַרירן אַ קאַלטע בעט.
עס גייט זיי אויס דאָס הונגעריק האַרץ
נאָך אַ מיידלס ערלעכן גלעט.

דער שניי לייגט זיך אויס וואַרעם און ווייך,
פאַרשפּרייט אַ ווייסע דעק,
ער דעקט צו גאַרטן, פּלויט און דאַך,
די שטאַט פון עק ביז עק.

פּרעמדע ווערטער

איך בין געווען צו יונג צו גיין
פון חדר ביינאַכט
אויף אַ ווייטער קוואַרטיר איינער אַליין.
האַט מען פאַר מיר — אַ יינגל צווישן זיבן און אַכט, —
פאַר מערער געלט.
אויך עסן און שלאָפן ביים רבין באַשטעלט.
דאָס איז געווען מיין ערשטע פּרעמד.
די שטוב איז ניט געווען צו גרויס און צו ריין.
דער לאַבן ברויט האָט גענעכטיקט נאַקעט אויפן טיש
און דעם רבינס יינגל מיט באַרוועסע פיס,
אין קורצן, קויטיקן העמד
און ניט געוואָשן פנים
פלעגט אַלע אינדערפרי זיך דורכהאַצקען אויף אים ווי אויף אַ פּערד.
מיין בעט איז געשטאַנען צווישן אויוון און וואַנט
און פרייסן זיינען דאָרט אַרומגעקראַכן
אויף די ווענט און אויף דער ערד,
כאַטש נעם און שאַר זיי אַוועק מיט דער האַנט.
ביינאַכט פלעג איך מיין קאַפּ פאַרבינדן מיט אַ טיכל
און פאַרשטשעמען די ציין. פול מיט גרויל
איז געווען מיין שלאָף. חלומות-שונאים
האַבן מיך אַרומגעפירט איבער זומפיקע וועגן,
איבער בריקן אַן סוף און טייכן אַן ברעגן.
איין חלום אַזאַ האָט זיך מיר איינגעגעסן.
אַבער ניט דערפאַר וואָס איך בין געזעסן
אין אַ שטייג און דורך דעם פלעקל-געפלעכט
האַבן מיינע פיס אין וואַסער געשטעקט
און אַקוו, לעשץ און העכט

האַבן די פיאַטעס געלעקט.
נאַר ווייל איך האָב, ווען די שרעק
איז צום האַלדו דערקראַכן,
אַזוינע ווערטער אַרויסגערעדט
וואָס עס רעדן דערוואַקסענע, גרויסע.
„אַ, איך בין אויף אייביק פאַרלאָרן!“ —
דאָס האָב איך געזאָגט מיט מיין אייגענעם מויל.
און אַז איך האָב זיך פון שלאָף אויפגעוועקט
האַב איך זיך אַליין פאַר זיך געשעמט,
וואָס איך האָב גערעדט רייד ניט פאַר מייע יאָרן
און גענומענע פון דער פרעמד.
אַט דערפאַר וואַכט דער חלום אין מיין זכרון,
און אויך היינט ווער איך ווי צונטער רויט,
ווען איך זאָג אַרויס ניט-באַטראַכטערדייט
אַ וואַרט וואָס איך האָב ניט אַליין אים געבאַרן.

ביי דער סטאַנציע

אין די זומער טעג פאַרנאַכט, זייגער ניין,
לויפט אָן אַ פּורפור-רויטער שייין
אויף דעם שטעטל. אַ הויכער קריי.
דאָס איז די באַן אָנגעקומען.
און מענטשן האַבן פאַרנומען
דעם שייין און דעם אויסגעשריי.
בחורים און מיידלעך רופן איינער צום צווייטן:
„נאַמיר גיין די באַן באַגעגענען און באַגלייטן.“
זיי גייען צו צוויי, צו דריי און צו פיר,
צו דער סטאַנציע, וואָס ליגט כמעט ביי דער טיר.
דער צוג שטייט און סאַפעט אויף די שינעס.
און דורך די לענגלעכע וואַגאַנעס-שוויבן
זעט מען מענטשן, וואָס פאַרן פון ווייטע מדינות.
פון לאַדו און וואַרשע, פון ווין און בערלין
פאַרן מענטשן צוריק קיין פינסק און קאַרלין.
זיי טראַגן אויף זיך גרויס-שטאַטישע מינעס

און ווייט־שטעטישע איידעלע שטויבן.
די באַן טרינקט זיך אָן און גייט ווייטער איר גאַנג.
די מענטשן אין דרויסן בלייבן אויך ניט לאַנג.
זיי גייען אַריין אין בופעט ערשטן קלאַס.
טרינקען אויס אַ גלאַז טיי, אָדער סעלצער אַ פּלאַש.
און גייען צוריק אויף זייער טעגלעכן שפּאַציר
צו צוויי, צו דריי און צו פיר,
און טראַכטן ביי זיך: „מיר האָבן גוט פּאַבראַכט“,
און גייען שלאָפן אויף אַ גאַנצער נאַכט.

ביי אַרע מאַראַנקער צו גאַסט

אַרע מאַראַנקערס וואַסער־מיל
איז געלעגן צוויי וויאַרסט אונטער שטאַט;
און קיינער ניט, בחור צי מיידל, האָט
געגלוסט אַהין. דער „אונטערנשטאַט“
איז געווען פאַרהוילן און שטיל.
ניט די שטילקייט פון אַ געדיכטן וואַלד
וואָס שושקעט אין הייסע טעג: ביי מיר איז קיל;
און ווינטער טוליעט ער איין און באַהאַלט
דעם דורכפאַרער ווי אין וואַרעמער וואַטע.
ניט די שטילקייט פון אַ פאַרלאַזטן הויז,
וואו אַ פאַרגעלטער בריוו אויף אַן אָפּענער בעט
צו יונגע הערצער מערער רעדט
ווי מיילער צען פּלאַפלען אַרויס.
נאָר די שטילקייט פון אַ וועג אין פעלד
וואָס האָט קיינעם ניט אויסגעפעלט
אַחוץ מיר איינעם, ווייל אויך מיינ טאַטע
האַט געהאַלטן אַ מיל.
און ווען איך פלעג זען אַרען לויפן
איבער די מעלער זיין מעל פאַרקויפן
האַט זיך מיר שטענדיק וויסן געוואַלט:
וויפיל האָט אַרע ראַטע געצאַלט?
ווי ברייט איז דער טייך? ווי לאַנג איז דער בריק?

ווי גרויס עס איז די משפחה ?
און צי איז אין מיל פאראן מזל-ברכה ?
דאס איז געווען ווייט אין מיין יוגנט צוריק.
און איך האב שוין לאנג, לאנג פארגעסן.
אז אין מאראנקע וואס אונטערן שטאט,
איז אין א מיל א ייד געזעסן.
נאר איצטער האט מיך א חלום ביינאכט
צו ארע מאראנקער אהיים געבראכט.
די זון איז הינטער מיין פלייצע געשטאנען
און באגילדיקט דעם ווייסן טייך, די גרינע לאנען
און ארע מאראנקערס גאנצע מדינה.
צוויי בהמות — א שווארצע און א פרעסטע —
האבן א צובער אויסגעלעקט
און זיך געראנגלט פאר דאס לעצטע רעשטל.
קאפ האט קאפ אַוועקגעשטופט.
און הארנס — ווי שפאָגעס זיך איבערגעקרייצט.
ניט ווייט האט א גניאָדער פערד גראָז געצופט.
דאס גאלד האט ווי א טייך געפלייצט.
מיט דער שמאַלער באַלקע איבער דער רינע
האט מיך אַרע געהאַלטן פאַרן האַנט ווי מען האַלט
א קינד (איך בין נאָר דרייצן יאָר אַלט).
געוויזן די רעדער, די שטיינער-פאַר
(ניט קיין פראַנצויזישע — פון אַ דערבייאַקן פעלד)
און אין אַפּאַרניע זיך אַפּגעשטעלט.
און אויפן וועג מיר דערציילט :
אַז ראַטע צאָלט ער דריי הונדערט אַ יאָר ;
דער טייך איז ניט ברייט, דער בריק איז ניט לאַנג,
די משפּחה אַבער — אַ פּולער זאַנג.
אַז ער האַט מיך צו זיך אין שטוב געבראַכט
איז שוין געווען טונקעלער פאַרנאַכט.
ביי אַ ווייסן טיש פון עק ביז עק
זיינען קינדערלעך איבער טעלער זופּ געזעסן ;
זיי האַבן צו מיר די לעפל אויסגעשטרעקט
און מיך פאַרבעטן עסן.

פ א ר ל י ב ט

עס האָבן געגלאַנצט : אין הימל די שטערן,
אויפן קלויסטער די צלמים־שפיצן,
אויפן שניי די אויסגעטאַקטע שליטנס־קריצן
און דער בריליק איבער מיין חברס שטערן.

איך האָב אויסגעגאַסן גאַר מיין האַרץ
אויף דער, וואָס מען האָט גערופן : לאה שוואַרץ,
כאַטש געהאַט האָט זי אַ קאַפּ רויטע האַר
און איר הויט איז געווען ווייס ביז גאַר.

איך האָב געצאָרנט : — זי פירט זיך אויף שלעכט,
שפּאַצירט מיט בחורים גאַנצע נעכט.
מיט אַ שעה צוריק האָב איך אַליין
געזען פאַר איר פענצטער דעם „פינסקער“ שטיין.

— צי ביסטו אַליין ניט פאַרליבט אין איר ? —
האַט מיין חבר געטאָן אַ קוק אויף מיר.
— און דער האָט, וואָס רעדט פון דיר אַרויס,
איז פאַרשטעלטע ליבע בלויז ?

איך האָב געענטפּערט : — ווי קאַן דאָס זיין
איך זאָל פאַרליבט זיין ? פאַרוואָס אַזאַ פיין
ווען זי קומט אויפן זינען ? פאַרוואָס האָב איך פיינט
ניט זי אַליין — אויך אירע פריינט ? —

מיין חבר האָט געזאָגט : — אַוודאי, פאַרליבט,
דעריבער פאַרגינסטו זי קיינעם ניט.
ליבע און האָס זיינען שוועסטער צוויי
און אונטער איין פּערענע שלאָפן זיי.

— זאָגט ליבע צו האָס : „דו לייג זיך ביים וואַנט
„און איך וועל זיך לייגן ביים בעטס ראַנד,
„און ער וועט מיינען, ער האָט די נאַכט
„מיט דיר, מיין שוועסטער האָס, פאַרבאַכט.“

עס איז געווען נאך האלבע נאכט
ווען די פיס האבן מיך אהיים געבראכט.
אבער דאס צעפייניקטע הארץ אין מיר
איז געלעגן ביים שוועל פון איר טיר.

אויף מארגן פרי האט מיך אויפגעוועקט
א גרויסע זון. עס האט געשמעקט
פון אומעטום מיט בלום און בלאט,
כאטש עס איז געווען ערשט מיטען שבט.

ט ו ר ע ין

(געווידמעט יואל ענטיין)

פון ברייטן שליאך אן א זייט
ליגט דאס שטעטל טורעץ. ניט ווייט
פון נאוארידאק און מיר.
עס האט איין גביר
און הונדערט קבצנים.
דאס שטעטל האט צוגעשמעלט
פאטשיילקעס און פאטשערקעס פאר די דערפער ארום
און רבנים פאר א האלבער וועלט.
די טאטעס פארן ארום
זייער סחורה פארקויפן
און די זין זיצן אין די תורה־הויפן.
אין מיר און וואלאזשין, קלעצק און לובלין
פאשען זיך לערנער פאר ווארשע און ווין.
אז א מאמע האט געהאט פיר בנים
האט איינער איבערגענומען זיין טאטנס וואגן און פערד,
און דריי האבן זיך צעשפרייט איבער דער יידישער ערד.
און אז זי האט געהאט נאך דריי,
זיינען אלע סיי ווי סיי
געווען — רבנים.

אלע קאלירן

ווייס איז די מילך אין פולן קאן.
ווייס איז דעם פריצס ווינטער-געשפאן ;
נאר וויסער פון מילך און וויסער פון אלץ
איז דעם וויסן גאנערס האלדן.

רויט איז דאס גליאיקע אייזן אין האנט פון שמיד,
און טיכלעך אויף קעפ פון שיקסעס אויפן יאריד ;
רויט אויף דער זאנג איז די בליעכץ פון מאן,
רויטער — דער קאם פון שווארצן האן.

שווארץ איז די נאכט הינטערן שייער וואס ברענט,
שווארץ — די גיט-דערברענטע ווענט ;
שווארץ זיינען הרודעס אויפגעדעקטער טארף,
שווארצער נאך דער בוהאי פון דארף.

געל — דער ערב-שבתדיקער זאמד ביים שוועל,
דער פעכיקער שפאל אויפן גראז איז געל ;
געל זיינען פענעצלעך קעז אויפן טיש,
נאך געלער די פוטער פון באיקע פריש.

ברוין איז דער הייסער קארענער לאבן ברויט
און ברוין איז פון סאסנע און יעל די הויט ;
ברוין זיינען זשאלאדעס, בערלעך און ניס,
ברוינער — דעם פאסטוכס בארוועסע פיס.

גרין זיינען אגרעסן אויף דעם בוים,
און גריין — פון פארנאכטיקע טוואליעס דער שוים ;
גריין איז דער שימל אויף דער רינעס וואנט,
גריין איז דאס שלענגל אויפן זאמד.

ראז זיינען רויכן ווען עס טאגט,
ראז איז די בליווקע וואס מיין שוועסטער טראגט ;

ראָז זיינען די אייטערס פון בראַניע דער קו
און ראָז זיינען וואַלקנס איידער נאַכט פאַלט צו.

זילבערדיק-גרוי זיינען פיש אין געשטריקטן נעץ,
און אויפן ברעג פון טייך יאָן, דער צעפּוילטער געץ ;
זילבערדיק-גרוי אויפן טיש איז דער טישטוך פון לייך
און דער פנים פון טייך אין לבנה־שיין .

גאַלדיק איז דער עפל אויף דער זון,
גאַלדיק דאָס קעפל פון אונדזער מילנערס זון ;
גאַלדיק דער מאַסט פון יאַקאָוס פּערד,
גאַלדיק איז אין פרימאַרגן די ערד.

בלוי איז דער רייף וואָס נעמט דעם מילשטיין אַרום,
בלוי איז דער אַקער און די קאַרן-בלום ;
בלוי זיינען שויבן אין פריען באַגין,
בלוי איז די ווייטקייט און דער אַהין . . .

*
**

ווייס איז אין אַ הייסער זומער-נאַכט דער בליץ
און שוואַרץ איז די קראַ אויף דער סטריכעס שפיץ.
די ערשטע פלויקע אייז איבערן טייך איז בלוי
און די בעריאַזע אין פעלד איז זילבער-גרוי,
ברוין נאָך אַ רעגן איז דער הילצערנער פלויט,
די סטענגע אין פּערדס שוואַרצער גריווע איז רויט.
גאַלדיק איז דער שטויב אויפן פליגל פון ווינט
און ראָז איז דער סאַק פון קליאַן וואָס רינט.
געל איז דאָס גענזעלע ניט לאַנג פון דער איי,
גריין אויף סודניקס פעלד די קאַפּעס היי, —
די אויפגעאַנגענע בייטן זיינען אַלערליי.

אין אַ שבת בייטאַג

הייסער שבת בייטאַג.
די מיל-ראָד דרייט זיך פּויל —
דאָס וואַסער אין טייך איז קאַרג —

די מילבער רוען זיך אָפּ.
עס שלאָפט דאָס גאַנצע הויז.
איך איינער בין וואָך און שטיי
ביים וועג וואָס פירט פון באָרג.
עס קייקלט זיך שטויב אַ קנױל
און פון קנױל שױלט זיך אויס,
ווי אַ הינדלס נאַסער קאַפּ
פון דער אויפגעבראַכענער איי,
אַ רייטער אויף אַ פּערד,
אַ רייטער פון „הויף“.

ער האַמערט די ערד.
דעם רייטערס האָר טראָגט זער ווינט,
דעם רייטערס שפּאַרן אין פּערדס בױך ;
וויסער שױם, ווי יױך,
פון פּערדס מױל רינט.
וואָס איז דער געלױף ?
און וואָס דער געיאָג ?
דער פּאַלאַץ האָט ניט געברענט,
פּעסט שטייען דעם שױערס ווענט,
און גאַנץ — די קי אין די שטאַלן.
ניט אַנדערש — אים איז איינגעפּאַלן
צו פּאַרקריצן אין מיין זכרון
זיין געשטאַלט אויף אַלע יאַרן.

ד ו ע ג ך

אין דזשוליעטעס ליכטיקן אַנדענק

וועגן הונדערט אין מיין לאַנד,
כ׳זע אייך קלאָר ווי אויף דער האַנט.
וועג ביים פעלד און וועג ביים טײך,
וועג — אַ זױרע שמאַל און גלייך ;
וועג אַ טישטוך אויסגעשפּרייט ;
וועג אין פּלאַנטערניש פּאַרדרייט.

וועג פאַר מענטשן, וועג פאַר פערד ;
וועג — ווי גאַט האָט אים באַשערט :
וועג צו שייערן מיט ברויט,
וועג צו טויערן פון טויט.

וועג אין בלויזן אינדערפרי —
לייב די אַרבעט, גרינג די מי.
מאָן אין פעלד ציט מיטן פלוג,
ווייב צום ברונען — מיטן קרוג.

וועג ווי רויטער קאַם פון האָן,
ווען ביינאַכט דאַרף צינדט זיך אָן ;
וועג געלאָף און וועג געשריי,
וועג ווען האָר פון קאַפּ טוט וויי.

וועג ווי האַרטער, גלאַטער טאַק ;
וועג וואָס הילכט אָפּ ווי אַ גלאַק,
וועגן סטעזשקעלעך אין סאָד ;
וועגן שושקעניש און סוד.

וועג ווי פיענע ווייס און קאַלט,
וועג וואָס איז קיין טאַג ניט אַלט ;
וועג וואָס שליטן נאָך זיך לאַזט,
וועג געוועלגערט און געגלאַזט.

וועג אין נעכט פון חודש שבט,
גאַר די ערד — אַ ווייסער בלאַט.
ווייס אויף ווייס האָט וועג פאַרמעקט,
טיטשקעס וואו ניט וואו צעשטעקט.

וועגן ווייס-פאַרדאַרשט, פאַרשמאַכט
נאָך אַ טראַפּן טוי פאַרנאַכט ;
וועגן ברוין נאָך רעגן-גוס ;
וועגן קוויקונג פאַרן פוס.

וועג אויף לאַנקע הינטער דאָרף
איבער אויפגעפוישטן טאָרף, —
ראָד פון וואָגן, קלאַ פון פערד,
שניידט ווי פוטער ווייכע ערד.

וועג אין טיפעניש פון וואַלד ;
וועג פון אימה און פון גוואַלד.
וועג געקניפטער ווי אַ שטריק ;
וועג וואָס ווייס ניט וועג צוריק.

וועגן אין לבנה נעכט ;
וועגן דוכטעניש — ניט עכט...
מיט אַ וועג אַזאַ צו גיין,
גיין און גיין און ניט דערגיין.

וועגן הונדערט אין מיין לאַנד,
כ׳זע איך קלאַר ווי אויף דער האַנט.

אין אַן ענגער שטוב

ווען איך פלעג קומען אין שטאַט אויף אַ שעה אָדער צוויי,
בין איך פול געווען מיט רייד און געשריי.
איך האָב איבער די גאַסן אַן אויפהער געשפּאַנט
און מיט דעם שטעקן אין מיין האַנט
האַב איך אויסגעשלאָגן פונקען פון די שטיינער אין ברוק.
און שטאַרק איז געווען פון מיין האַנט דער דרוק
אויף אַ חברס האַנט. און אינגאַנצן בין איך געווען,
ווי דאָס וואַסער וואָס רייסט זיך פון אונטער דער ראָד אַרויס—
אימפעט און געברויז.
און ס׳האַט קיינער ניט געוואוסט, אַז פאַר וויאַרסטן צען
איז פאַראַן אַ שטוב און אין שטוב אַ חדר,
וואו אין אַפגעשלאָסנקייט זיך איך טעג כסדר
אַליין מיט זיך און בין שטום ווי אַ פיש.

מיר איז ענג די שטוב און דער לאַנגער טיש
 וואו דאָס גאַנצע געזינד זעצט זיך אויס
 צום עסן. און מער נאָך ווי אַ וואַכן־טאָג
 האָט מיך געשטיקט דער פּרייטיק־צו־נאַכט.
 דער ווייסער טישטוך און די אַנגעצונדענע ליכט
 האָבן די שטוב מיר ענגער געמאַכט.
 מיין האַרץ איז געווען פול מיט עצבות און קלאַג.
 איך פלעג זיך אין פינצטערן קאַמער פאַרקלייבן
 און מיט זיך אַליין אבילות טרייבן.
 און דאָס שטילע דאַוונען איבערן וואַנט
 האָט דעם טרויער נאָך מער פאַרשטאַרקט.
 די טרערן האָבן גערונגען איבער מיין געזיכט
 און די קלעם אין האַלדז האָט מיך געוואַרגט.
 די פינגער האָבן זיך געבעטן אויסצושרייבן
 וואָס אויסשריייען האָט דאָס האַלדז ניט געקענט.
 נאָר דער שבת האָט געפענטעט מיינע הענט.
 נאָך וועטשערע, ווען אַלע פלעגן שלאָפן גיין,
 די ליכט האָבן אין די לייכטער אויסגעצאַנקט.
 און איך מיטן לאַמפּ — מיר ביידע אַליין,
 פלעג איך זיך אויסבעטן ביים טיש אויף דער ברייטער באַנק
 און לייענען ביז שפעט, גאָר שפעט אין דער נאַכט.
 און נעמען אַ בוך — פון פינצטערן קאַמער געבראַכט,
 מיינע אויגן האָבן זיך ניט געקלעפט,
 מיין קאָפּ אויפן ברוסט איז ניט געזונקען,
 די נאַכט האָט זיך ניט ווי אַ בעטלער געשלעפט. —
 נאָר ווי פּערד אַ פאַר געשפּאַנט אין אַ וואַגן
 האָבן זיך וואַכיקע שעהן געטראָגן.
 ערשט ווען בלאַס געוואָרן זיינען פענצטער שויבן,
 און דאָס פלעמל אין לאַמפּ האָט זיך גענומען טונקען,
 און פאַרפירט אַ מלחמה אויף לעבן און טויט
 מיטן אויסגעטריקענטן קנויט,
 האָט ווי אַ האַנט אַנטקעגן מיר זיך אויפגעהויבן
 און געגעבן אַ צייכן: גענוג!
 און איך, זוי אַ קינד וואָס שטופּט אָפּ מיט ביידע הענט

דאָס פולע לעפל ווען עס איז זאָט.
האַב פאַרמאַכט דעם בוך אויף אַ מיטן בלאַט.
דאָס פלעמל האָט געמאַכט זיין לעצטן צוג.

אורחים אויף שבת

צו אונדז אין שטוב אָז עס פאַרקערט אָן אַרעמאַן.
שטעלט ער זיך ניט ביים שוועל מיט אָן אויסגעשטרעקטער האַנט —
ער גייט אַריין מיט אַ זיכערן „גוט-מאַרגן“ שפּאַן.
נעמט אַראָפּ די טאַרבע פון פלייצע
און דעם שטעקן שטעלט ער אַוועק ביי דער וואַנט.
נאַכדעם וואַשט ער די הענט, מאַכט המוציא
אויפן בריוגעם קאַרענעם לאַבן ברויט.
זופט דעם כוואַליעדיקן זויער-מילך פון שיסל
און באַטעמ'ט מיטן צונג יעדן ביסן.
דער טאַטע קומט אַרויס. פאַרפירט מיט אים אַ רייד,
פרעגט זיך נאָך : פון וואַנען ער קומט, וואוהין ער גייט,
און וואָס יידן טוען אומעטום.
און עסנדיק דערציילט ער וואָס עס האָט זיך פאַרלאָפן
אין די דרייסיק דערפער אַרום און אַרום :
וועמענס מויד עס איז אַנטלאָפן
מיט אַ גוי, וועמען דער פריץ האָט „אַרויסגעזעצט“,
וועמענס סטריכע אַ בורע האָט אַראַפגעטראָגן
און וואָס יידן טוען אין גאַנצן קאַנט.
און אַז עס פאַרט אָן פרייטיק אַ גאַנצע געזינד
שבת'ט זי ביי אונדז מיט פערד און וואַגן.
טאַטע און מאַמע ביזן לעצטן קינד
ווערן ביים גרויסן טיש אויסגעזעצט.
און דער פערד פאַשעט זיך אויף באַגראַזטער ערד.
און זונטיק פרי באַגלייטן מיר אַרויס דעם גאַנצן פעקל
מיט קליין-געלט אַביסל און קלייען אַ זעקל
פאַר דעם פערד.

סוף זומער

שארפע ווינטן הויבן די זאמדן אויף די וועגן.
אָט זעצט דער זאמד זיך אָפּ צווישן פינגער זיך באַהאַלטן
און הויבט זיך ווידער אויף, פאַרשיט די אויגן.
די זון איז געל, דער זומער איז פאַרפּלויגן,
מיר האָבן ניט געוואוסט ווי טייער אים צו האַלטן.

בלישטשענדיקע שפּינוועבס שוועבן איבער לאַנען,
דו ווייסט ניט ווער האָט זיי געבראַכט און פון וואָנען ;
און אַז דו גיסט אַ פּאָך מיטן שטעקן אין דער לופט,
הענגען זיך אויף אים דינע שלייערן אָן —
די ערד האָט אַראָפּגעלאָזט אין האַלבן מאַסט די פּאָן.
פון גערטנער הויבט זיך אויף אַ זיסער דופט,
פון קרייטעכער צעפּוילטע און מיסט פון פּערד
איבער דער פאַרוואַנעטער און אַפּגעוהילטער ערד.

די גערטנער שטייען אָפּן, דער פּלויט אַוועקגענומען
און ווער עס וויל מעג אויף די בייטן טרעטן.
זיינען פּערד און קי און שוויינען אָנגעקומען,
אין די לעצטע טעג פון זומער שפעטן,
און אויסגעקאַרטשעט דאָס וואָס מענטש האָט דורכגעלאָזן :
קאַטשאַנעס ווייס ווי בין און ברוין־פאַרוועלקטע גראָזן.
דער באַלעגוף איז מיד פון גאַרטן און פון פּעלד
און האָט דעם שלאָס אַראָפּגענומען פון דער וועלט.

די וויספע

דאָרט וואו דער טייך האָט זיין רעכטע האַנט
פאַרבויגן און זיך פּאַדבאַקאַם אַוועקגעשמעלט,,
ווי עס שטעלט זיך קריגעריש אַ פּרוי מיט דער האַנט אין זייט,
איז געווען אַ וויספע, אַ שטיקל לאַנד
מיט אַ שטילן וואַסער אַרומגעצאַמט
און אַפּגעזונדערט פון דער גאַנצער וועלט.

כאַטש געווען איז זי נאָר אַ הונדערט קלאַפּטער ווייט.
 אַהין פּלעגן אין אַ הייסן טאָג
 די קי אַוועקשווימען. מיט זייער גאַנצער וואָג
 זיך אין טיך אַריינלאָזן.
 קילנדיק די בייכער און די אויסגעמעלקטע אייטער.
 איינמאַל בין איך אַליין אַהין געפּאַרן
 אַ קוק טאָן, וואָס טוען דאָרט די קי.
 די וויספע איז געווען באַוואַקסן מיט הויכע גראַזן,
 מיט ניס-ביימלעך, קופּענעס און טשערעט.
 דריי בהמות האָבן גראַז געצופּט מיט פלייס און אַפעטיט,
 און די פּערטע איז געלעגן מיט אויסגעשטעלטע קני —
 שוין נאָך וואַרמעס — און דעם מאַלצייט איבערגעקייט.
 די קופּענעס האָבן זיך געהוידעט אונטער מיינע טריט
 ווי אַ פּריציש בריטשקעלע אויף רעסאַרן,
 ווי אויף אַ הויכן זאָטל הוידעט זיך אַ רייטער
 און ווי אונטער קינדערס שפיציקע פיס די פולע פּערענע
 פון בעט.

עס איז געווען דאָרט שאַטנדיק און קיל.
 די פליגן האָבן געזונגען היימישלעך און זיס.
 נאָר די רוענדיקע קו געקוקט האָט מיט געבעט:
 פאַרוואָס טרעטסטו מיינע קופּענעס מיט דיינע פיס?

ווי אַ שלאָם צו אַ טיר

איר זייט מיר ליב, מיין דאָרף און מיין מיל,
 ניט ווייל איר זייט שייך,
 נאָר ווייל איר זייט קליין
 און איך קען אייך דורכגיין
 אפילו מיט דראַבנע טריט.

איר זייט מיר ליב, מיין מיל און מיין דאָרף,
 ניט ווייל איר זייט רייך,
 נאָר ווייל אַרעם מיט מיר גלייך;
 און ווי מיינ געמיט

פארלאָרן און שטיל ;
ווי זיין עס באַדאַרף
אַ פאַרלאָזענער דאַרף
און אַ צעבראַכענע מיל.

ניט איך וואָרף זיך מיט אייך,
ניט איר שעמט זיך מיט מיר.
איך שטיי צו צו אייך
ווי אַ שלאָס צו אַ טיר.

אַ ס י ע ן

ווי אַ היזגעזינד וואָס קומט נאָך האַלבע נאַכט
פון אַ חתונה אַ היים און וואָרפט אַרונטער, ניט געטראַכט.
פון זיך די קליידער און עס אַרט זיי ניט וואו זיי וועלן
פאַלן — אויף אַ באַנק, אויף דער ערד אָדער אויף די שוועלן
פון קאַמערן. וואָס גייט זיי אָן ?
אַבי, נאָך ניט אינגאַנצן אויסגעטאָן,
וואָס גיכער אין די בעטן ליגן, —
אַזוי האָט זיך דער אויסגעשעפטער זומער
דאָס גרינע און דאָס ברוינע אַנטוועכץ פון זיך
אַראָפּגעוואָרפן און צעוואָרפן איבער גאָר דער ערד.
די גערטנער שטייען אָפן. יעדע זשערד אַוועקגענומען
און אויף די הפקר-בייטן טרעטן בהמות, פערד.
חזירים קומען איינציקווייז באַרג אַראָפּ פון דאַרף,
מיט קליינע פיסלעך לויפן זיי גיך-גיך.
און ריען מיט די שנוקעס אויף אַרום דער מיל די ערד,
און מישן אויס נאָך געל-פאַרוועלקטע גראַז מיט שוואַרצן טאַרף.
עס רירט זיך ניט קיין בלאַט. עס איז קלינגעריש אַזש שטיל.
די לופט אַליין הענגט אויף אַ סטרונע ציטערדיק און דין.
דעם זומערס אַלע שאַלן קומען אויפן זין.
עס ווערט אומעטיק די איינוואוינער פון מיל.

ש פ א ל ן

אַ זומערדיקער שבת אינדערפרי,
דאָס גראַז איז נאָס פון טוי.
אויפן טייך דער זונס רויטער גלי,
די וואַנט פון שטוב — שאַטנדיק־בלוי.

יידן האָבן געצויגן צום מנין אין מיל,
טיכלעך, ווי גאַרטלעך, אויף לענדן פאַרקניפט.
אַרום און אַרום אַזוי אויסגערוט־שטיל,
די זון האָט פון כוואַליע צו כוואַליע געהיפט.

שפּאַלן זיינען געלעגן אַנגעהויפט הויך,
אויף שפּאַלן דער פעך — האַרטער בורשטין.
פון גראַז איז געגאַנגען אַ גרינגער רויך,
צווישן גראַזן אַ וואַרעם, לאַנג און דין.

און אין דער טאַג־לופט, בלוי און ריין,
האַבן דאַוונערס געגאַסן רו,
ווי וואַסער, לויפנדיק איבער שטיין,
און ווי אַ מויער־קעפל, ווען מען הערט זיך צו.

די שכנים גייען אַהיים צוריק,
עס הערט זיך זייער גערייד אויפן בריק,
די זון האָט דעם טוי ביזן גרונט אויסגעשעפט,
דער וואַרעם האָט זיך ביזן דריטן שפּאַל דערשלעפט.

איך נעם אַרום . . .

איך נעם אַרום מיט מיינע הענט
די מיל, די שטוב מיט אַלע ווענט.
ווי גרויס עס איז די גרעבליעס צאַל —
איך צייל זיי איבער אויף איין מאַל.

און מיל-שטיין, וואָסער-ראָד און וואָל,
 און אונטערן ראָד דער וואָסער-פּאַל,
 און הילך אויף ברעטער פון פּערדס טריט —
 ווי נאַענט זיי זיינען פאַר מיין געמיט.
 איך בין געווען אַ גרויסער העלד
 פאַר ריטלעך ביים טייך, פאַר גראָזן אין פעלד.
 זיי האָבן געציטערט פאַר מיין טראַט —
 נאָר ניט אַזוי די גרויסע שטאַט.
 וואָס איז קעגן האַדסאָן אין פאַרגלייך
 מיין שמאַלער זשוכאַוויצער טייך ?
 וואָס איז מיין טשאַיקע, די הילצערנע ראַם,
 אַנטקעגן דעם אַקרענט אויפן ים ?
 און וואָס זיינען די אַלע געווערק אין מיין מיל
 אַנטקעגן פאַבריק ? — אַ קינדער-שפּיל !
 און וואָס איז מיין ליד, אַפּילו בוך ? —
 אַ שטויבל אונטער אַ ריזיקן שוך.

אינהאלט

אָרױם מױל

- 29 געשלאָגן האָט מיין האַרץ
 29 דיין טיר האָט אַ שלאָס
 30 איך אָן אורח
 30 האָסט גוטע מינוטן
 30 וואָס האָט מיך געצויגן ?
 31 רייס די שפּינדל ניט

ווייל איך וויל רוען

- 31 הויכן טרעפן, קרומע טרעפן ...
 32 איך קום צו דיר
 32 פון דעם ברענענדיקן טאָג
 33 באלד וועט זיך די זון
 33 דער טראָן איז גרייט

גלייך ווי אַ פּױגל

- 34 גלייך ווי אַ פּױגל
 34 און איז אין מיין האַרצן
 35 מיין גאַנצע שטוב
 36 געליען האָט דער שניי
 36 אַ דורכגייער האָט דאָ גערוט
 37 אַ שליח וועט היינט
 37 איך האָב דיך מיין אוצר
 37 איך האָב דיך ליב
 38 טויזנט מענטשן
 38 אויגן ניט צו מיר געווענדט
 39 איך האָב זיך אין האַרצן
 39 אָט ערשט געווען
 39 דער גאַנצער קריג
 40 און האָסטו מיך נאָך ליב
 40 דער פייער ברענט
 41 אַמאָליקע פריידן ניט וועק
 41 איך האָב געדולד

פון אונדזער ליבע

- 42 איך ליג אָן שלאָף
 42 אַ פייער פון גאָט
 43 דעם לעצטן חלום האָסטו
 43 דערמאָנסטו מיך נאָך ווען ?
 44 פון אונדזער ליבע

אויף גאָטס באַראַט

- 48 מיינע ימען זיינען שטילע
 48 זינגט מיין לייב
 49 איך בין ניט רייך
 49 אַזויפיל מאָל

שניי

- 7 דער טייך שטעלט זיך
 8 דער ערשטער שניי
 8 זאָווייע
 9 פלעקן
 9 עך, מאַראָן
 10 אַ צלם ביים וועג
 10 אַ ווייטער דערפּל
 11 עס גייט אַ שניי

צווישן דאָרף און שטאָט

- 12 אויף די ברייטע וועגן
 12 דער גרינער זומער
 14 דער עקאַנאָם
 14 אַ מאַרק
 20 אַ רעגן גיסט
 20 ווי נאָך אַ חתונה
 21 אין חודש מערץ

נעכט

- 22 אַ נייער טאָג
 23 איז אַ שטערן אויפגעגאַנגען ...
 23 אויבן לויפט אַ שמאַלע סטעזשקע
 24 פאַלן דאָס הימלען צוזאַמען ...
 24 בייטשן קנאַלן, צווייגן פאַלן ...
 24 מאַדנע — אַ פינצטערע
 24 דו האָסט די שנירלעך
 25 מיין ניט, איך וועל דיך פאַרגעסן.
 25 אויבן איז דער צוג

דו ביזט געזעסן

- 26 דו ביזט געזעסן ביי מיין זייט ..
 26 אַ קילע נאַכט
 27 איך בין אין גאָס
 28 בין דריי מאָל
 28 צוויי לאַנגע נעכט
 28 אַ גאַנצן מעת-לעת
 29 קען איך ניט דיין מלך

מיינע ימ'ען

- 47 אויף גאָטס באַראַט
 47 מיינ שטעקן האָב איך

102	ווער וויל מיין גשמה האבן ?	100	האפיו פליט אויף ברייטע פליגלען
103	ניט פיל איז האפיון געבליבן ..	101	דו זיצסט אין וויין-הויז ..
103	געליבטע, האפיו איז קיין עושר.	101	אויף אלטע יארן האפיו האט ..

ווי פאר די אויגן

129	ליידיקע בלעטער ..	107	ווי פאר די אויגן ..
130	מיין גאט א יתום פון גאט ..	107	דער הודש מערץ ..
131	דאס לעצטע ליד ..	108	דער הימל — ב'וי ..
	אלערליי פריידן	109	אין א בלויער זומער-נאכט ..
132	אלערליי פריידן פאר'אן ..	109	גאר א קלייניקע שטעטלע ..
132	איך גיי ארום מיין גאט ..	110	וואסער-פליעסק ..
133	איך האב ביי א דיכטער געלייענט	111	כ'ווייס ניט ..
134	לערן זיך פון דער לבנה ..	111	א דערינערונג ..
134	א מענטש מוז האבן אן אנדער זון	112	מיין מאמע ..
135	די שעה ..	114	זשוכאוויץ — בראדוויי ..
135	איך וויל אייך דערציילן ..		

אונדזער היים ביי גאט

	אן אמאליקע ליבע	115	אונדזער לעבן איז א שמאלער ..
137	דאס קלייד אויף דייע לענדן ..	116	און איצטער, צו די שפעטע יארן
137	ביסט ניט געווען פאר מיר ..	116	איך וואלט געוואלט ..
138	די געוויינטלעכסטע פון פרויען ..	117	אין פארנאכטן ..
	דאס ווייסע בעט	117	סוף-זומער דארן ..
139	די גרויסע פרייד ..	117	ווי גוט עס איז צו שטיין אין
139	די שרעק פון טויט ..	118	וואלד ..
140	נאך קיינמאל האב איך ניט ..	118	דער מענטש איז צו א מלך ..
141	טוי. שפעטער אונט ..	119	א ווארט. א שטערן ליגט ..
	פאעטן	119	נידעריק כויג איך מיין קאפ ..
142	איך ווייס די גוטע, אלטע ..	120	מיר דאכט זיך יעדן אינדערפרי ..
142	מיר גנבענען זיך אפ ..		
143	דער פויגל דארף זיין ..		
	פאעטן		
144	מיר האבן אזעלכע פראסטע		
144	געזיכטער ..		
144	מיר זייגען צוויי ..		
145	א טאג יאגט אן ..		
145	מארגן דארף איך גיין ..		
146	פאר זיך. עס גייט אמאל אויף מיר		
146	עמילי דיקנסאנס לידער ..		
147	מיר בויען אונדזער אייגענעם הויז		
148	דו שלעפסט דיין ליד ..		
148	שכנים ..		
150	איך גיי אים ארויס אנטקעגן ..		
151	מאגלייב'ן ..		

פיר זוניקע טריט

121	איך דארף ניט ..	121	א שפעטער עפל ..
121	זון אין מערב זעצט זיך ..	122	פאר'אן אזעלכע לידער ..
122	זאל דיין פערז זיין ..	123	זיסער פון די זיסטע ס'מען ..
123	זיסער פון די זיסטע ס'מען ..	124	עס ווילט זיך מיר שרייבן ..
124	עס ווילט זיך מיר שרייבן ..	124	ניט קיין וויין, ניט קיין ..
125	איך דארף נאך קנאפער ..	125	עס דוכט זיך מיר ..
126	עס קאן זיין, אין לעצטע טעג ..	126	א שטיין ..
126	א שטיין ..	127	אן אמאליקער חדר ..
127	אן אמאליקער חדר ..	128	פארגאפט ..
128	פארגאפט ..		

א פענצטער צו דרום

156	פון פענצטער ..	ווי שטילער וואסער
157	ברויט פון קעשענע ..	איך בין אנגעקומען ..
157	דער פארלאזענער בריק ..	אינדערהיים ..

202	איך און מיין שותף
203	דער נסיון פון שטיקל ברויט ..
ריווערסיד דרייוו	
205	שווער זיך אויפצוהויבן
206	א ריטל
206	דער „גאר“
207	היי
207	גרויער געוואנט
208	מיין ערד
209	ווען דער נאָר ווערט קלוג
209	די משא
210	אונדזער גאטעלע
211	דער ערשטער פאפיראס
212	מיין טאטע
212	מינע געדאַנקען גייען אַהיים ..
גרויסע טעג	
214	פאליעס שלאָגן
216	א נייע פאַר מילשטיינער
218	לייזער דער שמיד
221	די פאווואַדקע
223	די שרפה
227	א יאָריד
230	א נייער בריק
אויף אַ קוואַרטיר	
232	דעכער באַלאָזן מיט שניי
233	דעם פריצ'ס טעכטער
234	איטקע לעוינס מויער
235	אַן ערן־וואַך
236	ווייס און רויט
237	פאָדראַסטקעס
239	פרעמדע ווערטער
240	ביי דער סטאַנציע
241	ביי אַרע מאַראַנקער צו גאַסט ..
242	פאָרליבט
244	טורעץ
244	אַלע קאַלירן
246	אין אַ שבת בייטאַג
247	וועגן
249	אין אַן ענגער שטוב
251	אורחים אויף שבת
252	סוף זומער
253	די וויספע
253	ווי אַ שלאָס צו אַ טיר
254	אַסיען
255	שפאָלן
256	איך נעם אַרום

158	די גרעבליע
159	רו. דער הייסער טאַג
159	פאַרנאַכטיקע גאַלד
160	זונטיק
160	אַ פרימאַרגן
161	פון דאַוונען
162	אַ נייער שניי

פאָדסוויטע

163	דאָס גייט די לבנה
164	די אודע
165	די סעטקע
167	דער אַשץ
168	שרעק
170	די קרעניצע
171	דאָס שטיבל
172	אַ בורע
173	דער שיווער הונט
174	ענטלעך
175	בהמות
176	דער רויטער
177	מוזאב'ס טעכטער
178	וואוהין און פון וואַנען
179	העקערס

גאַט פון אברהם

181	ווי גאט האָט אברהמען
182	אַ פרעמדער שייער
182	מעשה בראשית
183	דאָס קלייד
184	דער זייגער איז צען
184	אין פולן וואַגן היי

די שטוב

186	אַ וינטער־באַגינען
186	שבת. ווי נאָך אַ מאַרק
187	אַליין
188	קריג
189	י'אַן
190	צו זעכצן יאָר
191	אַ פלעק

אַ געשטאַלט

194	געקומען פון אַ חתונה
195	ביים לייענען אַ ראַמאַן
196	אַ געשטאַלט
198	אין שפעטן אָונט
200	אין ראַטשילדס הויף

